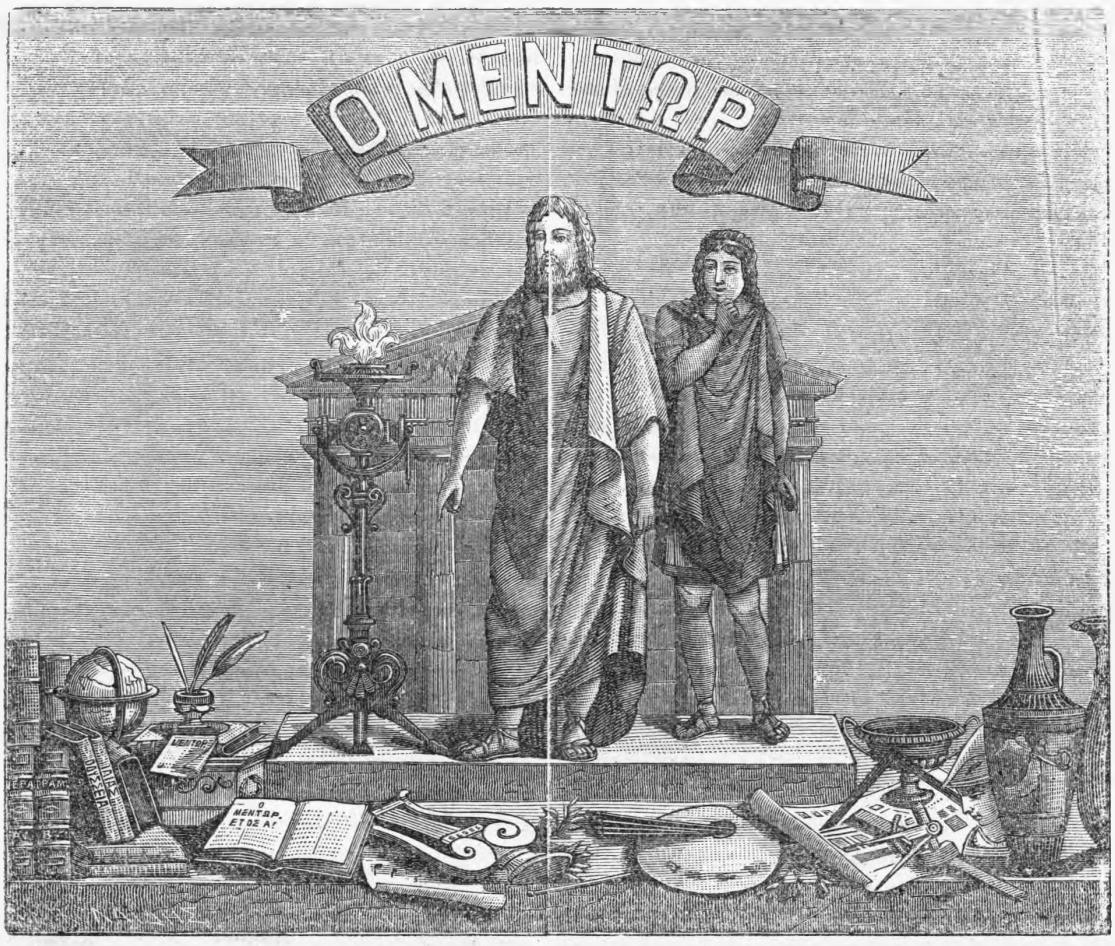

ΙΟΥΛΙΟΣ 1871 | ΤΕΥΧΟΣ ΚΓ'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο Ε'.

Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

(Συνέχ. ἀπὸ σελ. 300).

—

Β'. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ.

Ἤδη δὲ τῆς ἐξαετίας συμπληρωθείσης κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1806 ἔτους, παραιτεῖται μὲν ὁ τότε Πατριάρχης Καλλίνικος, ἀνακαλεῖται δὲ ἐκ τοῦ Ἄθωνος ὁ Γρηγόριος, καὶ συμπροπέμπουσι τὸν πατέρα τὸν κοινὸν μετὰ δακρύων οἱ πρῴην συμμοναστὰι συνελθόντες, καὶ ἀσκηταὶ καὶ μιγάδες, ὑποδέχεται δὲ τοῦτον ἡ Βασιλεύουσα πόλις, καὶ εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἀγῶνα τὸ θέατρον ἔτι θερμὸς ἀπὸ τῶν προτέρων ἀγωνισμάτων.

Καὶ πρῶτον μὲν παρακαλεῖ τοὺς συνάθλους Ἀρχιερεῖς, ἵνα συνέρχωνται προθύμως εἰς τὰς τεταγμένας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συνάξεις· ἂν δέ τινες κωλυθῶσιν ἐξ ἀνάγκης νὰ στέλλωσι τὰς γνώμας αὐτῶν ἐγγράφους πρὸς οἰκονομίαν ὁμόφωνον τῶν προσπιπτόντων πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν δέ ποτε παρεκαλεῖτο παρά τινος τῶν ἐν ἰσχύϊ πολιτικῶν εἰς πρᾶξιν ἄδικον αὐτῷ φαινομένην, ἀνανεύων μετὰ μειδιάματος, ἐδείκνυε πρὸς ἀπόκρισιν ἣν εἶχε πλησίον κλεῖδα τοῦ κελλίου, ὅπου κατῴκει εἰς τὴν ἐν Ἄθωνι διατριβήν του, χαριέντως ὑποδηλῶν, ὅτι πάλιν ἕτοιμος ὑπάρχει πρὸς ἐξορίαν, ταύτην μᾶλλον προτιμῶν παρὰ τὴν παράβασιν τῶν ἱερῶν κανόνων.

Εὑρὼν δὲ τότε νεωστὶ συνεστηκυῖαν τὴν ἐν Ξηροκρήνῃ (Κουροῦ-Τσεσμέ) μεγάλην καὶ κοινωφελῆ τοῦ γένους Σχολήν, ἐθάμιζε πολλάκις εὐλογῶν καὶ ἐνισχύων καὶ διδασκάλους καὶ

μαθητάς. Γράφει δὲ καὶ ἐγκυκλίους πρὸς πόλεις καὶ χώρας, παρορμῶν πρὸς σύστασιν νέων καὶ βελτίωσιν τῶν ὑπαρχόντων Σχολείων (α)· Καὶ περὶ ἄλλων δὲ καθηκόντων ἔπεμψεν ἐγκυκλίους πρὸς τοὺς κατὰ τόπον Ἀρχιερεῖς καὶ καθηγουμένους, καὶ μάλιστα περὶ τῶν Μοναστηρίων ἄλλων τε καὶ τῶν τοῦ Ἄθωνος, ἀνακηρύττων ὅρους καὶ κανόνας τῶν ἁγίων Συνόδων· ἀπηγόρευσε δὲ συνοδικῶς καὶ τὴν ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι χειροτονίαν Ἀρχιερέων.

Τότε συσκεψάμενος μετὰ τῶν Συνοδικῶν ἔλυσε τὸν πρὸ πολλοῦ (τῷ 1767 ἐπὶ Πατριάρχου Σαμουὴλ) ἐκδεδομένον κατὰ τῶν τραχωμάτων ἀφορισμὸν ὡς πολλῶν ἐνόχων εἰς αὐτὸν γενομένων ἐξ ἀνάγκης, ὡς ἤδη ἐπικρατησάσης τῆς κακίστης συνηθείας τοῦ *τραχώματος* (β). Κατὰ τοῦ ἀνδραποδώδους τούτου ἔθους (δι' οὗ τὸν ἱερὸν γάμον ἐμπορεύονται πρὸς χρηματισμόν, καὶ φαίνεται ὅτι ἡ νύμφη ἀγοράζει τὸν γαμβρὸν καὶ οὗτος ὡς ἀνδράποδον εὐφήμως ἀπεμπολῶν αὐτὸς ἑαυτόν). κατὰ τούτου τοῦ ἔθους ὑπάρχει ἐκδεδομένος καὶ λόγος τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Σαμουὴλ τοῦ Α'. καὶ αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι *Διαταγαὶ γάμων*. Ἀλλ' ὁ μακάριος Γρηγόριος συγχωρῶν τοὺς εἰς τὸν ἀφορισμὸν ὑποπεσόντας, περιέγραψεν ὅμως καὶ τὴν κατάχρησιν καὶ τὴν ἐκ πλεονεξίας ὑπέρβασιν τῶν τραχωμάτων, δι' ὧν πολλάκις οἱ γονεῖς τῆς κόρης ἀποβαίνουσι πτωχοί, ἀδικοῦσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα τέκνα των, ἂν ἔχωσι.

Διέταξε δὲ καὶ τοὺς ὅρους τῆς Ἐφορείας, καθ' ἣν οἱ ἐνδημοῦντες Ἀρχιερεῖς ἐφορεύουσι τοὺς ἔξω διαμένοντας ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις αὐτῶν, ἐπιστατοῦντες εἰς τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν ἀναφορὰς περὶ τῶν προσπιπτόντων περιστατικῶν. Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν νεοχειροτονήτων Ἀρχιερέων μέλλοντες νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς Ἐπαρχίας των ἐδανείζοντο χρήματα, ἐθέσπισεν ὅτι τὰ τοιαῦτα δανείσματα δὲν γνωρίζει ἡ Ἐκκλησία· κἂν τινες τῶν τοιούτων Ἀρχιερέων ἀποθάνωσι, πρὶν ἢ ἀποδώσωσι τὰ χρέη των, ζημιοῦνται ταῦτα οἱ δανεισταί, μηδὲν ἔχοντες δικαίωμα ἐπὶ τῶν καταλειφθέντων τοῦ ἀποθανόντος πραγμάτων, ἅπερ ἀνήκουσιν εἰς ἣν ἐποίμαινον Ἐκκλησίαν,

Καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ καὶ ἐν τοῖς προαστείοις Ἐκκλησιῶν τὴν ἐπιστασίαν καὶ οἰκονομίαν κατέστησε πρὸς τὸ εὐρυθμότερον.

(α) Ἐξεδόθη καὶ διὰ τύπου πολὺ ὕστερον αὕτη ἡ καλλίστη περὶ τῶν Σχολείων ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τοῦ 1819 ἔτους σελ. 202.

(β) Τράχωμα λέγουσιν οἱ Κωνσταντινουπολῖται μάλιστα τὰς ἐν τοῖς συνοικεσίοις διδομένας τῷ γαμβρῷ παρὰ τῆς νύμφης χρηματικὰς ἐπιδόσεις. Ἡ δὲ λέξις φαίνεται (καθὼς ἔκρινέ τις τῶν καθ' ὑμᾶς φιλολόγων) παρεφθαρμένη παρὰ τὸ Ἑλληνικώτερον *τράγημα* (τράγωμα), ὡς ἂν εἴποις χάριν δῆθεν τραγημάτων (τρωγαλίων τῆς τραπέζης) εἰς τὴν νύμφην διδομένων (κατὰ τὸ ἑλληνικὸν *ἕδνον* ἡ προίξ, ἐκ τοῦ ἔδω τρώγω, ἔδανον) ἢ κατὰ τὸ λατινίζον τράκτωμα (tractus tractatus) οἷον, σύνθημα, συμφώνημα.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς φίλης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Τυπογραφίας, ἣν πρῶτος καθίδρυσε, πολλὴν ἐποιεῖτο φροντίδα. Ἐπειδὴ δὲ «τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν», ἀπήλαυσεν ὁ μακάριος καί τινα καρποφορίαν ἐκ τούτου τοῦ ἔργου τῶν ἰδίων αὐτοῦ φροντισμάτων, καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς δευτέρας ταύτης Πατριαρχείας ἐξέδωκε τὴν «Ἐξήγησιν τῶν εἰς τὴν ἑξαήμερον ἕνδεκα ὁμιλιῶν τοῦ ἐν Ἁγίοις Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Τυπογραφείῳ ἔτει 1807». Συνέταξε δὲ ταύτην τὴν ἐξηγητικὴν παράφρασιν τῆς ἑξαημέρου ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἄθωνα περὶ τὰς Βίβλους ἰδιαιτέραις αὐτοῦ μελέταις, καθὼς προείπομεν· μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ συντόμῳ καὶ μελισταγεῖ αὐτοῦ προλόγῳ, λέγων ὅτι ἐξεπόνησε τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἄθωνα ὑπερορίῳ αὐτοῦ διατριβῇ (α).

Κατὰ τὴν β'. ταύτην Πατριαρχείαν οἱ περὶ τὸν Δούναβιν (Ἰγνὰτ) Κοζάκοι (β) πέμψαντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐζήτησαν ἵνα χειροτονηθῶσι διάκονοι καὶ ἱερεῖς, οὕς τινας ἐκλέξωσιν αὐτοὶ ἐκ τῶν ἰδίων ὁμογενῶν. «Δέχομαι, εἶπεν ὁ Πατριάρχης, τὴν αἴτησίν σας, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποστείλω Καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, οἵτινες θέλουσι κατηχήσει πρῶτον εἰς τὰ ὀρθὰ τῆς εὐσεβείας διδάγματα καὶ ὅλην τὴν φυλήν σας καὶ αὐτοὺς ἰδίως, οὓς ἂν ἐκλέξητε εἰς χειροτονίαν, δώσητε δὲ καὶ ἔγγραφον δημόσιον ὁμολογίαν τῆς εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιστροφῆς σας». Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνοι ἀπηρνήθησαν ἀπειθοῦντες πρὸς τὰς πολλὰς αὐτοῦ νουθεσίας, «Ὑπάγετε λοιπόν», εἶπε τέλος πρὸς αὐτοὺς ὁ Πατριάρχης, «ὡς πρόβατα πλανώμενα ἔξω τῆς μιᾶς καὶ μόνης ποίμνης τοῦ Χριστοῦ». Κἀκεῖνοι σκυθρωπάσαντες, «ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω». Καὶ ἄλλοτε δὲ οὗτοι οἱ πείσμονες σχισματικοί, προσελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, ἐξηλέγχθησαν ὑποκριταί, δόλια καὶ ψευδόμενοι.

Μετὰ ταῦτα συνέβη τὸ ἀκόλουθον πολιτικὸν περιστατικὸν (γ). Τῇ 20 Φεβρουαρίου 1807 στόλος Ἀγγλικὸς ἐπιφαίνεται σαλεύων ἀντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπειλῶν ὅτι κατατεφρώσει τὴν Βασιλεύουσαν πόλιν, ἐὰν ἡ Ὀθωμανικὴ Κυ-

(α) Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐξέδωκεν ἐν Πίνακι καὶ ἐπιτομὴν περὶ Ἀρετῶν καὶ Κακιῶν ἐκ τῆς Ἠθικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους.

(β) Ὑπάρχουσιν οὗτοι ἐκ τῶν πολλὰς καὶ δυσσεβεῖς πλάνας πρεσβευόντων σχισματικῶν.

(γ) Εἶνε σημειώσεως ἄξιον, ὅτι ἡ ἀνάβασις τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον συνέβαινε συγχρόνως μὲ μεγάλα πολιτικὰ συμβάντα εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχείας συνέπεσεν ἡ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἅλωσις τῆς Αἰγύπτου· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου, περὶ οὗ λέγομεν ἀνωτέρω (ὅπου καὶ αὐτὸς παρίσταται ὡς πρόσωπον τοῦ δράματος). Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης τέλος ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις, ἧς καὶ θῦμα τέλειον ἐγένετο καὶ ἱερεῖον ἄμωμον.

βέρνησις μὴ διαρρήξῃ τὴν πρὸς Γάλλους συμμαχίαν (ἐγίνετο δὲ μόνον μέχρι λόγων ἢ ἀπειλῆ). Τότε καὶ ἡ τοπικὴ ἐξουσία παρεσκευάζετο εἰς ἀντίστασιν, καὶ πολλὰ μὲν ἐξέφερε κηρύγματα συγκαλοῦσα τοὺς ὑπηκόους πρὸς ἐπισκευὴν τῶν περὶ τὸ παλάτιον προμαχώνων, πολλὰ δὲ συνέρρεον πλήθη ἐκ πάντων τῶν γενεῶν καὶ φυλῶν τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἀκολουθοῦντες ἕκαστος κατ' ἔθνος τοὺς ἑαυτῶν ὁδηγούς. Τότε καὶ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος (θεωρούμενος ὡς θρησκευτικὸς ἐθνάρχης τῶν ὑποκειμένων τῷ Σουλτάνῳ Χριστιανῶν) μηνυθεὶς ὑπὸ τῆς Πύλης διὰ τοῦ τότε περίφρονος Διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Χαντζερῆ (α), ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πάνδημον ἐργασίαν, συμπαραλαβὼν καί τινας τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐφημερίων· ἐπηκολούθησε δὲ καὶ πλῆθος τρισχιλίων περίπου Γραικῶν· καὶ οὗτοι μὲν εἰργάζοντο, συνειργάσθη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος ἐνισχύων αὐτούς, καὶ δὶς καὶ τρὶς ἰδίαις χερσὶν ἐβάστασεν εἰς πήραν μικρὰν ἐμβεβλημένον χῶμα καὶ συνεπεφόρησεν εἰς τοὺς παραλίους ἐκείνους προμαχῶνας. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἄνωθεν ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ παλατίου, ἐπισκοπῶν τοὺς ἐργαζομένους, ἠγάσθη μάλιστα τὸν γέροντα Πατριάρχην. Καὶ τότε ἔπεμψέ τινα τῶν ἀξιωματικῶν, ἵνα πρὸς αὐτὸν ἀναγγείλῃ τὴν βασιλικὴν εὐαρέσκειαν, καλέσῃ δὲ τοῦτον καὶ ν' ἀριστήσῃ ἐν τῇ Αὐλῇ (ἦν δὲ γεύματος ὥρα). Καὶ προσελθὼν ὁ αὐλικὸς ἔλεγε τὰ διατεταγμένα· ὁ δὲ Πατριάρχης τἆλλα μὲν εὐχαρίστησε ταπεινῶς, περὶ δὲ τοῦ γεύματος ἐσιώπησεν· (ἔτυχε δὲ ἡ ἡμέρα ἐκείνη Τετράδη τῆς ἑβδομάδος). Καὶ ὁ ἀξιωματικὸς συνεικάσας τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς ἐπανέλαβεν· «Ἴσως ὑμεῖς δὲν κρεωφαγεῖτε, ἀλλ' ἔχομεν καὶ νηστήσιμα». Καὶ ὁ Πατριάρχης ἐπινεύσας παρηκολούθησε μετὰ τῶν Κληρικῶν, καὶ ἀριστήσας ἀνεχώρησε φιλοφρονούμενος.

Ἤδη δὲ παρελθόντος ἐκείνου τοῦ ἐφημέρου φόβου, τοῦ στόλου ἀναχωρήσαντος, μετακαλεῖται εἰς τὴν Υ. Πύλην τῇ Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου, καὶ προσελθόντα ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ Βεζύρης καὶ τὴν τοῦ Σουλτάνου πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν ἐξέφρασε, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν πολύτιμον ἐρυθρὸν ἐπενδύτην διφθερωτὸν (σαμουρόγουναν), καὶ ἔφιππον ἀπέστειλεν ἐντίμως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὁ δὲ Γρηγόριος, ἄτυφος ἀείποτε καὶ ἄτρεπτος τὸ φρόνημα, ἔπραττε πάλιν τὰ ἑαυτοῦ *κοσμῶν ἣν ἔλαχε Σπάρταν*· ἐξέπεμψε δὲ προτρέψας καί τινας τῶν Ἀρχιερέων εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν Ἐκκλησίας, χρῃζούσας τῆς ποιμαντορίας αὐτῶν, ὡς ἐπὶ πολὺ χρονοτριβησάντων εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Μετὰ ταῦτα γίνεται στάσις ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ καταβιβάζεται μὲν ἐκ τοῦ Θρόνου ὁ Σουλτάνος Σελίμης ὑπὸ τῶν Γενιτζάρων, ἀναβιβάζεται δὲ Μουσταφᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Χαμίτου· τὸ δὲ ἐπιὸν ἔτος (1808) εἰσελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Μουσταφᾶς ὁ Βαϊρακτάρης, ἐνθρονίζει τὸν Σουλτάνον Μαχμούτην (τὸν πατέρα τοῦ νῦν εὐτυχῶς βασιλεύοντος), γίνεται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βαϊρακτάρης ἐπίτροπος τοῦ Σουλτάνου (Βεζύρης).

Τότε παρ' ἐλπίδα πᾶσαν Καλλίνικος ὁ Ε', ὁ καὶ πρώην πατριαρχεύσας ἐπεθύμησε πάλιν οὐχὶ τῶν ἀγώνων, ἀλλὰ τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς τῆς Πατριαρχείας. Ὅθεν (ὡς καὶ ἐπὶ πάσης ὑπερανεστηκυίας ἀρχῆς) μᾶλλον περίοπτος γίνεται καὶ καταφανεστέρα ἡ τῶν ἀνερχομένων ἀρετὴ ἢ κακία. Ἐπιβαίνει λοιπὸν ὁ Καλλίνικος εἰς τὸν Θρόνον τὸν Οἰκουμενικὸν δίχως ψήφων, δίχως ἐκλογῆς κανονικῆς, δίχως εἰδήσεως τῆς Συνόδου, δυνάμει δὲ καὶ προσταγῇ τοῦ Βαϊρακτάρου, καὶ καταβιβάζεται ὁ Γρηγόριος διὰ βεζυρικοῦ Διατάγματος, πατριαρχεύσας τὸ δεύτερον ὁλόκληρα δύο ἔτη.

Δοὺς δὲ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ μετὰ χαρᾶς, ἐξῆλθε παρευθὺς ἐκ τῆς Βασιλευούσης καὶ μετέβη εἰς τὴν Πρίγκηπον νῆσον ἀδείᾳ τῆς ἐξουσίας, ὅπου διέτριψε μῆνάς τινας ἐν τῷ Μονυδρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ἡσυχάζων καὶ μονάζων «ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματος», μόνους δὲ τοὺς πένητας προσεδέχετο ἀπὸ τῶν ὀλίγων ὧν εἶχε χρημάτων πενιχρῶς αὐτοὺς παραμυθῶν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ χῆρες δύω πάμπτωχοι προσῆλθον, κόρας εἰς ὥραν γάμου συνεπαγόμεναι, προσέταξεν αὐτὰς νὰ περιμείνωσι, καὶ ἀναστὰς ἐκβάλλει ἐκ τοῦ κιβωτίου τὴν Σουλτανικὴν δωρεάν, τὴν πολύτιμον σαμουρόγουναν, καὶ διαιρέσας αὐτὴν εἰς δύο, ἔδωκεν εἰς ἑκατέραν τῶν χηρῶν ἀνὰ ἓν μερίδιον, ἵνα ταῦτα πωλήσωσι καὶ μεταχειρισθῶσι τὰ χρήματα πρὸς προικισμὸν τῶν θυγατέρων αὐτῶν. Ἐν δὲ τούτοις ἐκπίπτει καὶ ὁ Καλλίνικος τῆς Πατριαρχείας (δέκα μῆνας μόλις πατριαρχεύσας), πατριαρχεύει δὲ ὁ ἀπὸ Μιτυλήνης Ἱερεμίας (τῷ 1809), ὁ δὲ Γρηγόριος ἐξορίζεται πάλιν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας εἰς Ἄθωνα (α). Ἅμα δὲ λαβὼν ὁ ἀοίδιμος τῆς ἐξορίας αὐτοῦ τὴν διαταγήν, «Ἐπίστρεψον (ἀνέκραξε τὸ ψαλμικὸν) «ἐπίστρεψον, ψυχή μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου». Καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων, πρόχειρον ἔχων καὶ τὴν κλεῖδα τοῦ κελλίου, τὴν ὁποίαν τυπικῶς ἐδείκνυε χαριεντιζόμενος ἐπὶ τῆς β'. αὐτοῦ Πατριαρχείας (ὡς προείπομεν ἀνωτέρω), καὶ «τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως» τῶν θείων Γραφῶν, διανοίγων αὐτάς, καὶ ἐξηγῶν, καὶ διδάσκων συχνάκις τὸν θεῖον λόγον πρὸς τοὺς συναγωνιζομένους συμμοναστὰς Ἁγιορείτας καὶ συνδιάγων μετ' αὐτῶν ἀγαπητὸς καὶ σεβαστός, καθὼς καὶ πρότερον. Διέτριψε δὲ ταύτην τὴν φορὰν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει μίαν ὁλόκληρον δεκάδα ἐνιαυτῶν. (ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΜΗΛΕΑΣ ΚΑΙ ΒΑΝΑΝΕΑΣ.

Α'.

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον εἰς ἓξ ἡμέρας· τὴν τρίτην ἡμέραν εἶπε καὶ ἐγένοντο τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτά. Τὸ δένδρον δ' οὗτινος τὸν καρπὸν ἀπηγόρευσε τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ,

(α) Οὗτος ἦν πατὴρ τοῦ ἀειμνήστου Τηλεμάχου τοῦ μετὰ ταῦτα διατρέψαντος ἐν τῇ διερμηνείᾳ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ῥωσσικῆς Αὐτοκρατορικῆς Πρεσβείας.

(α) Βλ. Ἱστ. Κούμα. Τόμ. 12 σελ. 513.

ἦτο, κατὰ τὴν καινὴν καὶ παραδεδεγμένην γνώμην, ἡ μηλέα. Ἀλλὰ τὸ δένδρον τοῦτο οὐδόλως ἀναφέρεται ἐν τῇ Β.βλῳ. Ἡ Ἁγία Γραφὴ τὸ ὀνομάζει « δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ » ἢ μᾶλλον « τὸ δένδρον τῆς ζωῆς » λέγουσα μόνον ὅτι ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπιγείου παραδείσου.

Οἱ νομοδιδάσκαλοι τῶν Ἰουδαίων ἱερεῖς, καλούμενοι ραββῖνοι, οἱ πλεῖστα ὅσα περὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν παραδοξολογήσαντες, ἀναφέρουσιν (ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ ἱστορικῷ καὶ κριτικῷ λεξικῷ τοῦ περιφήμου γάλλου συγγραφέως Bayle) ὅτι ὁ Σήθ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδάμ, ἔθηκεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐκ τοῦ σπόρου τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς· ὅτι ὁ σπόρος οὗτος ἐγένετο δένδρον, ἐξ οὗ περ ἐποιήθη ὁ σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Περὶ δὲ τοῦ Ἀβραὰμ, ὅτι ἐφύτευσε μίαν κυπάρισσον, μίαν πίτυν καὶ μίαν κέδρον, αἵτινες συνηνώθησαν εἰς ἓν μόνον δένδρον· ὅτι, ὅτε ἡτοιμάζετο τὸ ὑλικὸν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, τὸ δένδρον τοῦτο ἐκόπη, ἀλλ' ὑπῆρξε τῶν ἀδυνάτων νὰ προσαρμοσθῇ εἰς οἱονδήποτε μέρος· ὅτι ὁ Σολομὼν τότε κατεσκεύασεν ἐξ αὐτοῦ ἕν κάθισμα, ἐφ' οὗ, ἡ Σιβύλλα προσκληθεῖσα, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ καθίσῃ, προειποῦσα ὅτι ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ξύλου ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ· ὅτι ὁ Σολομὼν περιεκύκλωσεν αὐτὸ ἐκ τριάκοντα ἀργυρῶν σταυρῶν, διασωθὲν μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ὅτι ἀληθῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ ξύλου ὁ σταυρὸς ἐγένετο. Οἱ ραββῖνοι προσθέττουσι λέγοντες ὅτι ἅπαντα τὰ ὕδατα τῆς γῆς ἐξήρχοντο ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, ὅπερ ἦτο τετράγωνον ἑξακοσίου μεγέθους, ὥστε ἵνα περιέλθῃ τις αὐτό, ὤφειλε νὰ βαδίσῃ πεντακόσια ἔτη! Ἀλλ' ἴσως οἱ παραλογισμοὶ οὗτοι ἦσαν παρ' αὐτοῖς ἀλληγορικοί.

Παρὰ τοῖς Βασιλιδιανοῖς αἱρετικοῖς τοῦ ιά. αἰῶνος, οὕτω κληθεῖσιν ἀπὸ Βασιλίδου, σοφιστοῦ Ἀλεξανδρείας, ἡ μυστικὴ λέξις ΑΒΡΑΣΑΞ ἐσήμαινε τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ. Ἡ ἐξήγησις τῆς λέξεως ταύτης, τὰ ἀρχικὰ γράμματα ἑπτὰ ἕδρας ἑλληνικῶν λέξεων περιεχούσης, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη σφόδρα σοφούς τε καὶ θεολόγους ἐπασχολησάσης, καὶ πρὸς τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐναργῶς σχετιζομένης, ἔχει οὕτω:

Α.	ἑβραϊστί.	Ἄμπ.	Πατήρ.
Β.	»	Μπήν.	Υἱός.
Ρ.	»	Ρουάχ·	Πνεῦμα.
Α.	»	Ἀκαδόσχ.	Ἅγιον
Σ.	ἑλληνιστί.	Σωτηρία	Σωτηρία.
Α.	»	Ἀπὸ	Ἀπό.
Ξ.	»	Ξύλου	Ξύλου.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Δὶς μόνον ἀναφέρεται περὶ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς ἐν τῇ Ἀποκαλύψει. Ἐν Κεφ. Β'. λέγεται· « Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ. » Καὶ ἐν Κεφ. ΚΒ'. τάδε: « Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. »

Ἡ ἀλήθεια παράγει πάντοτε πλείστας παραδόσεις ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐκδιδομένας καὶ εἰς τοὺς οὐδόλως τὴν πηγὴν αὐτῶν γινώσκοντας. Αἱ δὲ παραδόσεις αὗται, καί τοι ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῶν μεταμορφούμεναι, τὴν ἐφ' ἧς ἐπερείδονται ἀλήθειαν πάντοτε διαγράφουσι. Διὸ καὶ οἱ ἐθνικοὶ παρεδέχοντο παγκόσμιον κατακλυσμόν. Πρὸς δὲ τούτοις παρ' ἁπάσαις ταῖς σφαλεραῖς θρησκείαις τῶν τε Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἄρκτου, ὑπάρχει εἰσέτι πατροπαράδοσίς τις περὶ δένδρου ἢ καρποῦ ἀπηγορευμένου. Ἐν τῷ μυθολογικῷ κήπῳ τῶν Ἑσπερίδων ὑπῆρχεν ἡ μηλέα ἡ τὰ χρυσᾶ μῆλα φέρουσα. Ἐν δὲ τῇ ἱερᾷ Β.βλῳ Edda τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς Σκανδιναβίας—τῇ περὶ τὸν ιά. αἰῶνα συνταχθείσῃ, 50 ἔτη μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ χριστιανισμοῦ παρ' αὐτοῖς, ὑπὸ τοῦ Sigfuson, τοῦ ἐπικαλυμένου σοφοῦ, βουληθέντος ἵνα οὕτω διασώσῃ τὰ λείψανα τῶν ἀρχαίων δοξασιῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ— τὰ μνημονευόμενα μῆλα τῆς θεᾶς Iduna παρουσιάζουσιν ἡμῖν τὴν ῥηθεῖσαν παράδοσιν οὕτω πως:

« Ἡ θεὰ Iduna ἐφύλαττε μῆλά τινα, τὰ ὁποῖα οὐδόλως ἐπετρέπετο νὰ ἐγγίσῃ τις, ὡς τὴν ἀθανασίαν οὕτω μεταδίδοντα. Μόνον οἱ θεοὶ εἶχον τὸ προνόμιον γηράσκοντες τοῦ γεύεσθαι αὐτά, ὅπως τὴν ἀνθηρὰν τῆς νεότητος ἡλικίαν ἐπαναλάβωσιν. Ὁ Λώκ, πνεῦμα κακοποιὸν ἁρπάσας τήν τε Iduna καὶ τὴν μηλέαν, εἰς τὰ ἐνδότατα δάσους τινος ἀμφοτέρας αἰχμαλώτους ἐκράτει. Ἔκτοτε δ' οἱ θεοὶ ἤρξαντο νὰ γηράσκωσιν, αἱ δὲ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ὑπόλευκοι νὰ γίνωνται, μεχρισοῦ ὁ Λὼκ ἠττηθεὶς παρ' αὐτῶν, ἀπέδωκε πάλιν τὰς αἰχμαλώτους. »

Ὁ Ἡρακλῆς ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐν Βοιωτίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μήλιος. Ἰδοὺ ἡ παραγωγὴ τῆς ἐπωνυμίας ταύτης. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, ἐπεκράτει ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀμνὸν τῷ Θεῷ τούτῳ. Ἡμέραν τινὰ μὴ δυνηθέντες οἱ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτεταμμένοι, ἕνεκα τῆς πλημμύρας τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ, ἵνα μετακομίσωσι τὸ θῦμα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον του, καὶ ἐπωφελούμενοι ἐκ τῆς διφορουμένης λέξεως « μῆλον » σημαινούσης ἑλληνιστὶ συνάμα καὶ μῆλον καὶ πρόβατον, προσέφερον τὸν καρπὸν τῆς μηλέας τῷ Ἡρακλεῖ, ἐπὶ τεσσάρων μικρῶν ραβδίων, ὡς παριστώντων δῆθεν τὰς τέσσαρας κνήμας τοῦ ἀμνοῦ. Ἐκ δὲ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἡ τελετὴ αὕτη ἐκ μήλων πάντοτε ἐγίνετο.

Β'.

Ἡ Βανανέα ἐπικαλεῖται ἡ συκῆ τοῦ Ἀδάμ, διότι διϊσχυρίζονται ὅτι διὰ τῶν πλατέων αὐτῆς φύλλων περιεκαλύφθησαν ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὔα μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀθωότητος αὐτῶν. Ἡ βανανέα ἔχει μὲν ὕψος κοινοῦ δένδρου, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὔτε παραφυάδας οὔτε κλάδους. « Ἤθελέ τις εἴπει (λέγει ὁ περίφημος γάλλος φυσιοίστωρ Valmont De Bomare) ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διάθεσις τῆς φύσεως μεταξὺ τῶν χλοωδῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων. » Αὐξάνει δ' ἐν τοῖς θερμοῖς κλίμασι τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς·

Συγγραφεῖς τινες ἀπεφάνθησαν ὅτι οἱ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως σταλέντες δώδεκα κατάσκοποι κατὰ διαταγὴν τοῦ κυρίου πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν τε προϊόντων καὶ τῶν ἄλλων λαῶν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, τῷ ἕφερον εἰς τὴν ἐπιστροφήν των βανανόσυκα, ἐνῷ ἡμεῖς ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν « Ἀριθμῶν » ὅτι ἦσαν κυρίως βότρυς σταφυλῆς.

« (Ἀριθμοὶ 24, 25 καὶ 26). Καὶ ἦλθοσαν ἕως φάραγγος βότρυος, καὶ κατεσκέψαντο αὐτήν, καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν κλῆμα καὶ βότρυν σταφυλῆς ἕνα ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἦρον αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσι δυσίν, καὶ ἀπὸ τῶν ῥοῶν καὶ ἀπὸ τῶν συκῶν. Τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπωνόμασαν Φάραγξ βότρυος, διὰ τὸν βότρυν ὃν ἔκοψαν ἐκεῖθεν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Καὶ ἐπέστρεψαν ἐκεῖθεν κατασκεψάμενοι τὴν γῆν μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας. »

Οἱ κάτοικοι τῆς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ νήσου Μαδέρας μεγάλως σέβονται τὸν καρπὸν τῆς βανανέας. Εὑρίσκουσι δ' αὐτὸν τοσούτῳ ἥδιστον ὥστε φρονοῦσιν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἀπηγορευμένος τοῦ Παραδείσου καρπός.

Παρετηρήθη ὅτι τὰ μῆλα τῆς βανανέας ριπτόμενα ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν ἐν καιρῷ πυρκαϊᾶς ἔσβυνον ἢ ἠλάττονον τὴν δύναμιν αὐτῆς ὡς περιέχοντα ἀφθονίαν ὕδατος καὶ ὑγρὸν ἀέρα.

Ε. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠ.

Καὶ ὅμως ὑπάρχουσί τινες ἀρχαὶ γενικαί, στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς πείρας, ὑφ' ὧν πρέπει νὰ ὁδηγώμεθα καὶ τὰς ὁποίας νὰ ἐφαρμόζωμεν ἢ νὰ τροποποιῶμεν κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ἀλλὰ πρὶν καταδείξωμεν αὐτάς, ἂς εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης.

Διὰ νὰ ἐξηγήσωσί τινες τὸ πρῶτον τῶν αἰσθημάτων τούτων, κατέφυγον εἰς διαφόρους ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας δὲν θέλομεν ἐπαναλάβει. Σήμερον ὅμως οἱ φυσιολόγοι θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς διεγειρόμενον ὑπὸ τῆς ἐρεθιστικῆς ἐπενεργείας τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ ἐπὶ τῶν νεύρων τοῦ στομάχου. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γνώμης ταύτης ἰατρός τις ἐπιφέρει τὸ ἑφεξῆς παράδειγμα· « Ἄνθρωπός τις, λέγει, ὑπέβαλεν ἑαυτὸν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας εἰς ἀποχὴν πάσης βρώσεως καὶ ἐπροσπάθησε ν' αὐξήσῃ τὴν ὀρεξίν του, γυμναζόμενος πλέον τοῦ συνήθους. Ἠσθάνθη δὲ πεῖναν ἀκατάσχετον· ἀλλ' ἀντὶ νὰ φάγῃ, ἐζήτησε νὰ προσκαλέσῃ ἐμετὸν πίνων ὕδωρ χλιαρὸν καὶ γαργαλίζων τὸν λάρυγγά του· τὸ ὕδωρ ἐπανῆλθε μεμιγμένον μετὰ σιελώδους τινος ὑγροῦ, ὁμοιάζοντος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν χυμὸν γαστρικόν. Μετὰ δὲ τὸν ἐμετὸν τοῦτον ἐξέλιπεν ὅλη τοῦ πεινῶντος ἡ ὄρεξις, ὅστις ἐδονίμαζε μάλιστα ἀηδίαν βλέπων τοὺς ἄλλους τρώγοντας. Μετὰ ταῦτα ἔφαγεν ὀλίγον γάλα καὶ ἄρτον, τὰ ὁποῖα, ὡς παρετηρήθη ἀπὸ τοὺς ἐπελθόντας ἐφευγμούς, ὠξίσθησαν ἀμέσως. »

Η ΣΤΡΟΓΘΟΚΑΜΗΛΟΣ. —(Ἴδε σελ. 336).

ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΟΣΑΚΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΕΥΩΜΕΘΑ.

Πολλαὶ καὶ ἀντίθετοι γνῶμαι ὑπάρχουσι περὶ τῶν ὡρῶν, καθ' ἃς συμφέρει νὰ γευώμεθα, καὶ περὶ τοῦ χρονικοῦ διαστήματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μεσολαβῇ μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου γεύματος. Τινὲς εἶπον ὅτι ὥρα κατάλληλος γεύματος διὰ μὲν τὸν πλούσιον εἶν' ἐκείνη, καθ' ἣν αἰσθάνεται ὄρεξιν· διὰ δὲ τὸν πτωχὸν ἐκείνη καθ' ἣν ἔχει τί νὰ φάγῃ.

ἐκλείπει ἡ πεῖνα. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπιφέρει καὶ ὁ χυμὸς τοῦ καπνοῦ, ἐὰν ὁ στόμαχος δὲν συνείθισεν αὐτὸν διὰ πολυχρονίου χρήσεως. Ὀσάκις οἱ Ἰνδοὶ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐπιχειρῶσι μακρὰς ὁδοιπορίας, μιγνύουσι χυμὸν καπνοῦ μὲ κόνιν ὀστράκων, καὶ σχηματίζουσι σφαιρίδια, τὰ ὁποῖα βάλλουσιν ἐντὸς τοῦ στόματός των ἐὰν τύχῃ νὰ στερηθῶσι τροφῆς, καὶ ἐκλείχοντες αὐτὰ μικρὸν κατὰ μικρόν, μετριάζουσι τὴν πεῖναν. Ὁ Οὐάλτερ Σκῶτος βεβαιοῖ ὅτι ὁ στρατηγὸς Μόγκ, μὴ εὑρὼν τί νὰ δειπνήσῃ ἐν Κολστρεάμῃ, ἠναγκάσθη νὰ μασσήσῃ καπνὸν διὰ νὰ καταπαύσῃ τὴν πεῖνάν του. Οὕτω πως ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος, τὸ ὁποῖον, πινόμενον ἀπὸ τοὺς μὴ συνειθίσαντας αὐτό, ἐξαλείφει τὴν ὄρεξιν, ἐνῷ ἐξ ἐναντίας ἐρεθίζει τὴν τῶν πινόντων συνήθως ἐξ αὐτοῦ. Ὁ λόρδος Βάϊρων, ὅστις ἐφοβεῖτο μὴ παχυνθῇ ὑπὲρ τὸ δέον, ἔμενε πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας νῆστις, καὶ κατέπαυε τὴν πεῖνάν του καταπίνων λεπτὸν ἄζυμον, (ὅστιαν) βεβρεγμένον ἐντὸς οἰνοπνεύματος.

Ἡ ὄρεξις, ἥτις εἶνε ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς πείνης, δὲν γίνεται ἐπαισθητὴ εἰμὴ ὅταν τὰ μόρια τῆς βρώσεως διαχωρισθέντα διανεμηθῶσιν εἰς τὰ διάφορα μέρη διὰ μέσου τῶν ὁποίων τρέφεται τὸ σῶμα· τὸ αἴσθημα ἄρα τοῦτο δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς μόνην τὴν κατάστασιν τοῦ στομάχου. Καὶ τῳόντι πιθανὸν ὁ χυλὸς νὰ ἐξῆλθε πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τὸ ὄργανον τοῦτο· ἐὰν ὅμως συνέβη εἴτε βραδύτης εἴτε ἄλλο τι πρόσκομμα κατὰ τὰς τροποποιήσεις του, ἡ ὄρεξις δὲν ἐπανέρχεται, διότι ἡ νευρικὴ ἐνέργεια, ἐργαζομένη ἀλλαχοῦ, δὲν συγκεντροῦται πρὸς τὸν στόμαχον. Ἐξ ἐναντίας, ἐπί τινων νόσων ἡ ὄρεξις δὲν παύει ποτέ, καὶ ὑπαρχούσης τῆς βρώσεως ἐντὸς τοῦ στομάχου, διότι ἡ τροφὴ δὲν διεχωρίσθη εἰσέτι.

Δὲν ἐξεθέσαμεν ἐπὶ μακρὸν τὴν θεωρίαν αὐτήν, ἀλλὰ διὰ νὰ λύσωμεν ἐνγνώσει τὰς δύω ἀνωτέρω προτάσεις. Εἶνε ἀδύνατον νὰ γίνωσι συγχρόνως αἱ διάφοροι ἐργασίαι, δι' ὧν ἡ τροφὴ μεταβάλλεται εἰς αἷμα, χωρὶς νὰ χρειασθῇ ἐνέργεια ζωτικὴ τοιαύτη εἰς ὁποίαν δὲν δύνανται νὰ ἐποβληθῶσιν ἀκινδύνως αἱ ἀσθενεῖς κράσεις. Οὕτως ἡ χύλωσις ἥτις εἶνε ἡ δευτέρα ἐργασία τῆς πέψεως, γινομένη ἐντὸς τῶν ἐντέρων, ἀπαιτεῖ νὰ ἡρεμῇ ὁ στόμαχος, καὶ ἡ αἱματοποίησις ἢ ἡ μεταβολὴ τοῦ χυλοῦ εἰς αἷμα, ἥτις γίνεται ἐπίσης ἐντὸς τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων, δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν χύλωσιν ἢ τὴν πρώτην τῶν ἐργασιῶν τούτων. Ἐὰν λοιπὸν ὁ στόμαχος βιασθῇ νὰ ἐργασθῇ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς πέψεως, αἱ ἐργασίαι ἐκεῖναι, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἔχουσιν ἀσθενῆ τὴν κρᾶσιν, θέλουσι διαταραχθῇ οὐσιωδῶς, ἢ καὶ ἐξ ὁλοκλήρου διακοπῇ. Περιστάσεις τινές, ἐπιταχύνουσαι τὰς ἐργασίας ταύτας, διεγείρουσι συνεχέστερον τὴν ὄρεξιν, ἐνῷ ἄλλαι προξενοῦσι τὸ ἐναντίον.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὁσάκις διακόψωμεν τὸ γεῦμά μας ἐπὶ ἓν μόνον τέταρτον τῆς ὥρας, ἡ ὄρεξίς μας παρέρχεται, ἂν καὶ δὲν ἐφάγομεν οὐδὲ τὸ ἥμισυ ὅσου εἴχομεν ἀνάγκην. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, καθ' ἡμᾶς, διότι ἡ βρῶσις ἤρχισεν ἤδη νὰ λαμβάνῃ τὰς τροποποιήσεις ἐκείνας αἵτινες δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ στομάχου καὶ μὲ τὴν πεῖναν.

Τὸ αἴσθημα τῆς δίψης ἀναγγέλλει τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ εἰσαγάγῃ τις ἐντὸς αὐτοῦ ποσότητά τινα ὑγροῦ διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπώλεσε τὸ σῶμα κατὰ τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἐργασίας, ἢ διὰ ν' αὐξήσῃ τὴν δύναμιν τῆς διαλύσεως τῶν βρωμάτων. Ἰδοὺ διὰ τί ὁ ὑπέρμετρος ἱδρὼς καὶ ἡ ξηροφαγία αὐξάνουσιν ἐπίσης τὴν δίψαν. Τινὲς ἀποδίδουσι τὸ αἴσθημα τοῦτο εἰς τὸν λάρυγγα· ἀλλ' ἀπατῶνται· διότι πολλάκις, ἡ μὲν γλῶσσα ὑπάρχει ξηρὰ καὶ ἀκάθαρτος, ἡ δὲ δίψα μετρία, ἐνῷ ἄλλοτε εἶνε ἀκατάσχετος, ἄ, καὶ τὸ στόμα εἶνε πλῆρες σιέλου.

Ὅλοι οἱ ἰατροὶ θεωροῦσιν ἀναγκαῖον τὸ νὰ τακτοποιηθῇ καὶ ἡ ὥρα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν γευμάτων. Ἡ τακτοποίησις αὕτη προμηθεύει πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀδύνατον τὸν στόμαχον τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ χωνεύωσι μεγαλητέραν ποσότητα τροφῆς, καὶ τοὺς προφυλάττει ἀπὸ τὰς νόσους τὰς ὁποίας γεννᾷ ἡ ἀτελὴς χώνευσις· διότι ὁ στόμαχος ἐρεθίζεται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα βρώματα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἕξιν. Ἡ περιοδικὴ ἐπάνοδος τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης ἔχει ἀναμφιβόλως σχέσιν καὶ πρὸς τὴν ἀτονίαν, καὶ πρὸς ἄλλας περιοδικὰς ἕξεις τοῦ βίου· καὶ ἐὰν δὲν καταπαύσωμεν τὴν πεῖνάν μας τρώγοντες τὴν προσδιωρισμένην ὥραν, αὐτὴ ἐξαλείφεται μόνη, καὶ δὲν ἐπανέρχεται εἰμὴ τὴν προσεχῆ ὡρισμένην ὥραν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ περίοδοι αὗται πρέπει νὰ ἦναι διαφορετικαὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἑκάστου ἀνάγκη νὰ προστρέχωμεν ἐνίοτε καὶ εἰς πλειότερα γεύματα. ποτὲ ὅμως οἱ χωνεύοντες δυσκόλως καὶ οἱ φιλάσθενοι ἐξ ἡμῶν.

Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι τὰ γεύματα συμφέρει νὰ γίνωνται τακτικῶς καθ' ὥρας ρητάς· ἀλλὰ πόσα καθ' ἡμέραν; Περὶ τούτου εἶνε ἴσως ἀδύνατον να παραδεχθῶμεν κανόνα γενικόν· οἱ μὲν χωνεύουσιν ἐντὸς τριῶν ὡρῶν, οἱ δὲ ἐντὸς τεσσάρων, ἄλλοι ἐντὸς πέντε, καὶ ἄλλοι ἐντὸς ἕξ. Ἕπεται λοιπὸν ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου γεύματος διάστημα πρέπει νὰ ὁρισθῇ κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας, ὥστε οὔτε νὰ φορτίζεται ὁ στόμαχος, οὔτε νὰ μένῃ κενός. Ὁ Κέλσιος παραγγέλλει τοὺς ὑγιεῖς νὰ τρώγωσι δὶς τῆς ἡμέρας, καὶ ὁ Σαγκτώριος λέγει ὅτι τὸ σῶμα εἶνε βαρύτερον, ὅταν τρώγῃ τις ἓξ λίτρας συγχρόνως, ἢ ὅταν τὰς τρώγῃ τρεῖς φοράς, καὶ ὅτι ὅστις γεύεται ἅπαξ τῆς ἡμέρας, ἀκολουθεῖ σύστημα τὸ ὁποῖον θέλει ἀποβῇ ἐπὶ τέλους βλαπτικόν.

Ἐν γένει νομίζομεν ὅτι ὅλοι ὅσοι ἀσκοῦσι τὸ σῶμα, δύνανται νὰ γεύωνται τρὶς τῆς ἡμέρας. (Ἐκ τῆς Πανδώρας).

Παραίνεσις.

Εἰς πεδιάδας χλοεράς, εἰς κήπους ἀνθισμένους,
Ὅπου γλυκεῖς οἱ Ζέφυροι ροδωνιὰς σαλεύουν,
Ἐκεῖ εἰς μέρη σκιερά, εἰς τόπους κεκρυμμένους
Θανατηφόροι ἔχιδναι καὶ ὄφεις ἐμφωλεύουν·
Καὶ ὡς πατήσῃ τρυφερὰ ἡ ποιμενὶς τὸν πόδα,

Ἀθῶα νὰ περιπατῇ εἰς μύρτους καὶ εἰς ῥόδα,
Ἐξαίφνης ὄφις τρομερὸς τὴν κεφαλὴν ἐκτείνας,
Τὴν προξενεῖ φαρμακερὰς καὶ τρομερὰς ὀδύνας.
Ὦ! μὲ καρδίαν ὄφεων καὶ μὲ ἀνθρώπων σχῆμα
Θανατηφόροι ἔχιδναι κ' εἰς πόλεις ἐμφωλεύουν.
Μὲ μουσικὴν σειρήνιον τὸν ἄνθρωπον μαγεύουν,
Κ' εἰς ἕκαστόν του βημα
Τὸν λάκκον του ὀρύττουσι, παγίδας δόλου κρύπτουν
Καὶ μ' ἄνθη τὰς καλύπτουν.

—

Ὦ νέε ἀπειρόκακε, εἰς τὴν νεότητά σου
Ἀπάτης λάμψις ὁδηγεῖ τ' ἀθῶα βήματά σου.
Τῶν διπροσώπων ἡ φωνή, τὸ σμῆνος τῶν κολάκων
Σὲ ὁδηγοῦν εἰς βάραθρον, εἰς ἀπωλείας λάκκον.
Κ' ἐνῷ προβαίνεις μειδιῶν εἰς τρισευδαίμον μέλλον
Τα δακρυσμένα βλέμματα ἐξαίφνης ἀτενίζεις
Καὶ σκυθρωπὸς γνωρίζεις,
Ὅτι πλανᾶσαι μεταξὺ ὑφάλων καὶ σκοπέλων.
Καὶ ἂν ποτε ἀγριωθῇ ἀφρίζουσα ἡ φύσις,
Κ' εἰς τὴν μανίαν τοῦ βορρᾶ προβαίνων ναυαγήσῃς·
Ἂν μὲ ἀγκάλας ἀνοικτὰς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
Τὸν βράχον τοῦ ὀλέθρου σου σωτῆρά σου ἁρπάσῃς,
Ἀντὶ αὐτὸς τὸν δυστυχῆ προθύμως νὰ σὲ σώσῃ,
Μ' ἀσπλάγχνου σπλάγχνα τίγριδος, μὲ λίθινον καρδίαν
Εἰς ὥραν ἀπαισίαν
Εἰς τὰς ἀβύσσους προσπαθεῖ τοῦ πόντου νὰ σ' ἐξώσῃ.

—

Εἰς τῶν παθῶν τὴν ἕλξιν καὶ τῆς παραφορᾶς σου,
Μή, νέε ἀπερίσκεπτε, γυναῖκ' ἀθῴαν βλάψῃς·
Μὴ θέλε εἰς τὴν λάμψιν της κηλίδας νὰ προσάψῃς.
Τὴν ἀρετὴν στενάζουσαν, τὴν ἐντροπὴν στοχάσου.
Εἶνε ὡς ἄνθος ἡ γυνή, ποῦ εἰς τὸ δάσος θάλλει
Χρυσόπλεκτον διάδημα τὸ στέφουσι, τὰ κάλλη·
Ἐνῷ πλὴν ὑπερήφανον τὴν κεφαλὴν ὑψόνει,
Ζεφύρου αὔρας ἐλαφρὰ πνοὴ τὸ ἐκριζόνει.
Εἰς τὰς ἐκτάσεις τ' οὐρανοῦ ἡ ζωηρόχρους Ἶρις
Ὑψοῦται ὑπερήφανος, λαμπρῶν χρωμάτων πλήρης·
Πλὴν αἴφνης ἂν τὸν ἥλιον τὸ σκότος ἀμαυρώσῃ,
Τί ἔγεινε τὸ κάλλος της, κ' ἡ λάμψις της ἡ τόση;

—

Τοῦ κόσμου τὸ διπρόσωπον προσέχετε, παρθένοι·
Ἡ τερπωλὴ παρέρχεται, κ' ἡ καταισχύνη μένει.
Ἡ ἀρετὴ τοῦ βίου σας, ἡ ἀρετή σας μόνη
Πρὸς τὸν Θεὸν περιστερὰς ἀθῴας σᾶς ὑψόνει.
Εἰς τοὺς ἀνθῶνας ἴδετε πῶς φθείρονται τὰ ἄνθη;
Ὡς ἄνθος καὶ τὸ κάλλος σας ἐφθάρη, ἐμαράνθη.
Ὅταν τὰ κάλλη χάσετε, ποία χαρὰ σᾶς μένει,
Ἂν εἰς τὰ στήθη σας θρηνῇ κ' ἡ ἀρετὴ φθαρμένη;
Τοὺς ὅρκους μὴ πιστεύετε ἀπατεώνων φίλων,
Ποῦ μὲ ἀπάτης κάλυμμα εἰλικρινοῦς φιλίας,
Ὅμως μὲ στόμα βέβηλον ἐχθρῶν κ' ἱεροσύλων
Ἐρώτων λόγους ἐκφωνοῦν πλαστῆς εἰλικρινείας,
Κ' εἰς τὸν βωμόν σας καίουσι θυμίαμα λατρείας·
Θανάτου εἶνε πρόδρομος καθέκαστόν των ῥῆμα,
Παγίδας δόλου κρύπτουσιν εἰς ἕκαστόν σας βῆμα,
Κ' ἐνῷ χαρὰν ὑπόσχονται κ' εἰρήνην παραδείσου,
Τὰ πάντα εἶνε ὕφασμα ὀλέθρου καὶ ἀπάτης.
Εἶνε ὡς ἔνδυμα λαμπρὸν ἀπὸ χρυσοῦ καὶ βύσσου
Εἰς σῶμα δυσωδέστατον οὐσίας σαθροτάτης.
Ἐπιμελῶς ὁ κηπουρὸς μὲ ἄνθη περιβάλλει
Την νεοβλάστητον ροδῆν, ποῦ εἰς τὸν κῆπον θάλλει.
Ὅμως ὁ τόσος ζῆλός του ἐναποβλέπει μόνον
Τὸ ῥόδον ἐκ τῶν τρυφερῶν νὰ ἀποτάμῃ κλώνων.
Τὸ ῥόδον ὅταν ἐκκοπῇ καὶ τίς περιποιεῖται
Τὸ στέλεχος, ποῦ μαρανθὲν εἰς τὴν χιόνα κεῖται;
Ἐνόσῳ εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου
Μ' ἀκτίνων φῶς μαγευτικῶν ῥοδόχρουν λάμψιν χύνει,
Εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὸν ἡ φύσις ὄμμα τείνει
Καὶ τὸν ὑμνεῖ ὁ ἔλαμβος λαὸς τῆς ὑφηλίου.
Ὁπόταν ὅμως σύννεφα τὴν λάμψιν του καλύπτουν,
Καὶ εἰς τὰ σκότη ἄφαντον ἀπὸ τὴν γῆν τὸν κρύπτουν,
Ποῖος θνητὸς στοχάζεται τὸ διαυγάζον φῶς του,
Ποῦ αἱ ἀκτῖνες ἔχυνον τῆς τόσης λάμψεώς του;
Τὰ νέφη ὅμως ἔλυσεν ἡ αὔρα τοῦ ζεφύρου;
Ὁ ἥλιος ὡς πρότερον τὸ φῶς του χύνει πάλιν,
Καὶ μὲ ἀκτῖνας ζωηρὰς καὶ μὲ πομπὴν μεγάλην,
Φωτίζει τὰς διαφανεῖς ἐκτάσεις τοῦ ἀπείρου.
Ὅμως ὡς ἄφου ἐριννὺς πικρῶς ὀδυρομένη,
Τὸ συνειδὸς τὴν ἔνοχον ταράττει καὶ μαραίνει.
Κ' ἐνῷ τὴν φύσιν ἡ χαρὰ κ' ἡ ἄνοιξις λαμπρύνει,
Ὀδύνης χύνει δάκρυα καὶ στεναγμοὺς ἐκείνη.

—

Εἰς τὰς λευκὰς ἀγκάλας της δυστυχεστάτη κόρη
Ἐπιμελῶς τὸν νήπιον ἐβάσταζεν υἱόν της,
Καὶ μὲ ψυχῆς συγκίνησιν εἰς τὸν συλλογισμόν της
Τοῦ ἔρωτός της τὸν καρπὸν μὲ φρίκην ἐθεώρει.
Κ' ἐνῷ τῆς συνειδήσεως ἡ τύψις καὶ οἱ θρῆνοι
Στενάζουσαν τὴν ἔσυρον εἰς τὰς ἀβύσσους κάτω,
Ἀ..έτοχον εἰς τὰ δεινά, ποῦ ἔπασχεν ἐκείνη,
Εἰς τὸ πλευρόν της μειδιῶν τὸ τέκνον ἐκοιμᾶτο.
Ἄχ! ἴδετε τὸν στρόβιλον, ὁπόταν μετὰ βίας
Τὸ φύλλον τῆς ἀνοίξεως μαζῇ του παρασύρῃ;
Ἢ πῶς πετᾷ ἡ πεταλλὶς εἰς φῶς χρυσῆς λυχνίας,
Μὴ προνοοῦσα τὸ κακόν, ποῦ ἕξαφνα τὴν φθείρει;
«Ἐγὼ» «ἡ κόρη ἔκραξε» σκληρᾶς ἀπάτης θῦμα!
»Ἐνόσῳ εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ ἥλιος φωτίζει,
»Ἐνόσῳ αὔρα ζωτικὴ τὸ στῆθός μου δροσίζει,
»Ἐγὼ τοῦ νόθου μήτηρ!»

—

Μανίας πλήρης, μὲ κεκομμένον βῆμα
Ἀπὸ τοὺς κόλπους προβαίνουσα ἀφίνει
Τὸν τρισαθῶον, τὸν δύσμοιρον υἱόν της.

Πλὴν ἄχ! ἐστάθη· τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν της
Ἀπελπισίαν καὶ φρίκης βλέμμα χύνει.
Πρὸς τοὺς αἰθέρας τὰς χεῖράς της ἐκτείνει
Κλαίει, στενάζει πρὸς τὸν Θεὸν στραφεῖσα,
Τέλος μανίας τὴν κυριεύει λύσσα,
Μ' ἦθος λεαίνης, Μαινὰς ἀγριωτάτη
Τ' ἀθῶα στήθη τοῦ τέκνου της σπαράττει.

Η ΦΙΛΙΑ.

Εἰς τοὺς ἀνθῶνας φθείρονται τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα,
Ὅμως ἐμμένει ἄφθαρτος ἡ ἀληθὴς φιλία·
Τῆς ἀρετῆς ὁ στέφανος τοὺς φίλους στεφανόνει
Καὶ ἡ φιλία ἐκτιμᾷ τὴν ἀρετήν των μόνη.

Α. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΟΣ.

Ο Στρουθοκάμηλος ἢ ἡ Στρουθοκάμηλος ὠνομάσθη οὕτω διότι εἶνε τὸ μέγιστον τῶν γνωστῶν ὀρνέων, ἔχων τράχηλον καὶ πόδας ὑψηλοὺς ὡς τῆς καμήλου, καὶ ὕψος 7 καὶ 8 ποδῶν. Ἀνάγεται δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἑρπετῶν πτηνῶν, ὡς τὰ ὀνομάζει ἡ Γραφή, ὅτε ἀπαγορεύει τὸ νὰ τρώγωσιν αὐτὸν οἱ Ἑβραῖοι, καθὸ ἀκάθαρτον. (*)

Καὶ ἡ μὲν κεφαλή του εἶνε μικρὰ, φαλακρὰ καὶ τυλώδης πρὸς τὴν κορυφήν, τὸ δὲ ῥάμφος εὐθὺ, βραχὺ καὶ συμπεπιεσμένον, τὰ ὦτα τρυπωτὰ ἔσωθεν, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ ζωηροί, ὁ τράχηλος λεπτός, τριῶν περίπου ποδῶν μῆκος ἔχων, αἱ πτέρυγες μικραὶ καὶ δυσανάλογοι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ σώματος, ἡ οὐρὰ κατεσκευασμένη ὡς τὰ πτερά, αἱ κνῆμαι περικεκαλυμμέναι ὑπὸ δέρματος παχέος καὶ λεπιδωτοῦ, καὶ οἱ πόδες εὔρωστοι καὶ δίχηλοι. Ὅλον δὲ τὸ σῶμα, πλὴν τῶν μηρῶν καὶ τοῦ ὑποκάτω τῶν πτερύγων, καλύπτονται ὑπὸ πτερῶν ὁμοιζόντων μᾶλλον τὰς τρίχας τῶν μαστοφόρων ζώων. Καὶ οἱ μὲν ἄρρενες ἔχουσι τὰ πτερὰ μαῦρα μεμιγμένα καὶ μετά τινων λευκοφαίων καὶ λευκὰ τὰ μεγάλα πτερὰ τῶν πτερύγων καὶ τῶν οὐρῶν, αἱ δὲ θήλειαι ψαρὰ ἢ τεφρόχρωα, καὶ μαῦρα κατὰ τὴν οὐρὰν καὶ τὰς πτέρυγας.

Τὸ χαρακτηριστικώτερον προσὸν τοῦ στρουθοκαμήλου εἶνε ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου του· διότι δὲν πέτεται, ἀλλ' ἀνοίγων τὰ πτερά, τρέχει ταχύτερον παντὸς ἄλλου ζώου. Ἐν τῇ Ἀραβίᾳ μάλιστα καὶ τῇ Ἀφρικῇ, ὅπου κατοικεῖ διαιτώμενος ἐν μέσῳ ἐρημιῶν, πολλοί, ἀναβαίνοντες αὐτόν, ὁδοιποροῦσιν, ἐπειδὴ ἐκπιθασσοῦνται εὐκόλως. Ἐν δὲ τοῖς Παρισίοις, πλησίον τῶν ἐν τοῖς Ἠλυσίοις ἱπποδρομείων, συνεστάθησαν πρό τινων ἐτῶν καὶ στρουθοκαμηλοδρόμια.

Ἐκ τῶν αἰσθήσεών του ἡ μὲν ἀκοὴ καὶ ἡ ὅρασις εἶνε ὀξύταται, ἀμβλύταται δὲ ἡ ὄσφρησις καὶ ἡ γεῦσις. Ἰδοὺ διατί καταπίνει ἀδιακρίτως πᾶν τὸ πρόστυχον, καὶ χόρτον καὶ οὐσίας ζωικὰς καὶ λίθους καὶ σίδηρον καὶ χαλκὸν καὶ μόλυβδον. Οἱ Ἄραβες ἀξιοῦσιν ὅτι δὲν πίνει πώποτε ὕδωρ, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς ζωολογικοῖς κήποις στρουθοκάμηλοι ψεύδουσι τὴν ἀξίωσιν ταύτην.

Ἡ φωνή του ἀκούεται σπανίως· καὶ ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι ὁμοιάζει γογγυσμόν, ἄλλοι δὲ βρυχηθμὸν λέοντος, ἧττον τιμῶς δυνατὸν καὶ βραχύτερον· ἡ τοῦ ἄρρενος εἶνε βρονδωδεστέρα τῆς τοῦ θήλεος.

Εἶνε δὲ νοήμονες, χειροήθεις, φιλέρωτες, μηδέποτε ἐπιτιθέμενοι ἀλλ' ἀμυνόμενοι διὰ τῆς φυγῆς.

Τὰ ὠά των εἶνε ὑπέρογκα, ἐπωάζουσι δὲ αὐτὰ κατὰ μὲν τὰ θερμὰ κλίματα ἐντὸς τῆς ἄμμου, κατὰ δὲ τὰ ψυχρότερα, καθήμενοι ἐπ' αὐτῶν, ὑπερασπιζόμενοι αὐτὰ μετὰ πολλῆς γενναιότητος.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερηγάπων τὸ κρέας τῶν στρουθοκαμήλων, καὶ ἄλλοτε ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ὁλόκληροι λαοὶ ἐτρέφοντο δι' αὐτοῦ, καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο Στρουθοφάγοι.

Σήμερον ὅμως οἱ Ἄραβες ἀπέχουσιν αὐτοῦ, μεταχειριζόμενοι μόνον τὸ λίπος ἀντὶ βουτύρου, καὶ ἀλειφόμενοι δι' αὐτοῦ κατά τινας νόσους.

Ἡ θήρευσις τῶν στρουθοκαμήλων γίνεται ὑπὸ ἱππέων περιφερομένων ἐπὶ πολλὰς ὥρας περὶ αὐτούς, ἑωσοῦ κατορθώσωσι ν' ἀντικόψωσι τὸν δρόμον των.

(*) Δευτερον. Κεφ. ΙΔ'. 15-20.

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΕΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

Μέλλω νὰ διηγηθῶ τοὺς ἀγῶνας τῶν χριστιανῶν καὶ τὴν νίκην, ἣν οἱ πιστοὶ ἤραντο κατὰ τῶν πνευμάτων τοῦ σκότους διὰ τῆς ἐνδόξου ἀθλήσεως δύο συζύγων μαρτύρων.

Μοῦσα τοῦ οὐρανοῦ, ἥτις ἐνέπνευσας τὸν ποιητὴν τῆς Σορέντης καὶ τὸν τυφλὸν τῆς Ἀλβίωνος· ἥτις ἔθηκας τὸν μονήρη σου θρόνον ἐπὶ τοῦ Θαβωρίου· ἧ ἀρέσκουσιν αἱ σοβαραὶ σκέψεις, αἱ ἐμβριθεῖς καὶ ὑψηλαὶ μελέται· ἐπιδαψίλευσον κἀμοὶ ἤδη ἐξαιτουμένῳ τὴν συνδρομήν σου. Δίδαξόν με ἐπὶ τῆς Δαβιτικῆς κινύρας τὰς ὁποίος μέλλω νὰ ἄτω ᾠδάς· δὸς μάλιστα τοῖς ὀφθαλμοῖς τινα τῶν δακρύων, τὰ ὁποῖα ὁ Ἱερεμίας ἔχεεν ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τῆς Σιών· μέλλω νὰ ἐξιστορήσω τὰς ὀδύνας τῆς καταδιωχθείσης ἐκκλησίας·

Καὶ σύ, Παρθένε τῆς Πίνδου, εὐφυὴς κόρη τῆς Ἑλλάδος, κατάβα ἐπίσης ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἑλικῶνος· οὐδαμῶς ἀπορρίψω τοὺς εὐανθεῖς στεφάνους, δι' ὧν καλύπτεις τοὺς τάφους· ὦ φαιδρὰ τοῦ Μύθου θεά, σύ, ἥτις οὔτε τὸν θάνατον οὔτε αὐτὰς τοῦ βίου τὰς ἀλγηδόνας ἐδυνήθης ἵνα κἂν τῇ ἐλαχίστῃ σπουδαιότητι περιβάλῃς. Μοῦσα τοῦ ψεύδους, ἔλθέ, ἔλθὲ ν' ἀντιπαλαίσῃς πρὸς τὴν Μοῦσαν τῆς ἀληθείας. Πάλαι ποτὲ ὑπέστη αὕτη ἐν ὀνόματί σου σκληρὰ δεινά· σήμερον σὺ κόσμησον τὸν θρίαμβόν της διὰ τῆς ἥττης σου, καὶ ὁμολόγησον ὅτι αὕτη εἶνε ἀξιωτέρα σου νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς λύρας.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΜΕΞΙΚΟΝ.
(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἡ πόλις Ζαλάπη περιελθοῦσα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἱσπανῶν, οὐχὶ μόνον διεφύλαξε τὸ Ἰνδικὸν αὐτῆς ἀρχαῖον ὄνομα, ἀλλὰ καὶ ἐδώρησε τοῦτο εἰς τὸ ὡραῖον φυτόν, τὸ διὰ τὰς θεραπευτικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας περίφημον, ὅπερ ἡ γῆ αὐτῆς παράγει.

Ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους ἐκτισμένη, εἰς τὸν κόλπον εὐφόρου γῆς, περικυκλουμένης ἀπὸ λόφους, ἔχουσα ὕψος 1321 μετ. προφυλάττον αὐτὴν ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη μιάσματα τῆς Terra — Caliente καὶ ἀπὸ τὴν πνιγηρὰν τῆς κεντρικῆς πεδιάδος ἀτμοσφαῖραν, ἡ πόλις αὕτη κέκτηται προτερήματα ἰδιάζοντα. Τὰ νέφη τὰ σχηματιζόμενα ἐπὶ τοῦ κόλπου δὲν ὑψοῦνται σχεδὸν ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους της· ἔρχονται ὅπως ἐκλέξωσιν ὁδὸν κατευθύνσεως καὶ τῇ παρέχουσι μετὰ ὁμιχλώδους ἀτμοσφαίρας ὑγρασίαν, ἥτις καὶ τὴν θερμότητα τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων μετριάζει καὶ εἰς τὴν εὐφορίαν τοῦ τόπου θαυμασίως συντείνει. Οἱ πλούσιοι κάτοικοι τῶν Κάτω Χωρῶν εἰς αὐτὴν κσταφεγουσιν ἐν καιρῷ θέρους καὶ οἱ ἐξ ἀσθενείας ἀναλαμβάνοντες κάτοικοι τῆς Ψυχρᾶς Γῆς εἰς τὸ μετρίας θερμοκρασίας κλίμα αὐτῆς προστρέχουσιν. Ἡ πορτοκαλέα, ἡ βανανέα καὶ ὁ φοῖνιξ σκιάζουσι τὰς ἐξοχάς της· αἱ πεπερέαι καὶ ἐλαῖαι ἑνοῦνται μετὰ τῶν δρυῶν εἰς τὰ πλησιόχωρα ὄαση, καὶ κάλαμος, νικοτιανή, κινάμωμον, ζαλάπη τὸ ὁμώνυμον τῆς πόλεως φυτόν, σμῖλαξ, αὐξάνουσι πλησίον τῶν φυτῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ σίτου, ὅστις δὲν κάμνει μὲν στάχυας, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ καλλιεργεῖται χάριν τῶν καλαμῶν αὐτοῦ καὶ πρὸς βοσκὴν τῶν κτηνῶν των.

Ἐκ τοῦ ὕψους τῶν πλησιοχώρων λόφων θεωμένη ἡ Ζαλάπη παρουσιάζει θελκτικωτάτην εἰκόνα. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἡ ἄποψις αὐτῆς δὲν εἶνε ἧττον εὐάρεστος. Ἡ μικρὰ αὕτη πόλις, ἡ μὴ ἀριθμοῦσα πλέον τῶν ὀκτὼ ἢ δέκα χιλιάδων κατοίκων, εἶνε μία τῶν ὡραιοτέρων καὶ πρὸ πάντων μία τῶν καθαρωτέρων πόλεων τῆς Δημοκρατίας. Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔχουσι τὴν ἀπαιτουμένην εὐρύτητα, οὔτε πανταχοῦ τὴν εὐθύτητα. Αἱ οἰκίαι μικρὸν ἔχουσιν ὕψος, ἀλλ' εἰσὶ κεχρωματισμέναι ἐπιμελῶς ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς μὲ ζωηρὰ καὶ ὡραῖα χρώματα· τὰ παράθυρα τῶν ἰσογαίων πατωμάτων εἶνε γιγαντιαῖα καταβαίνοντα σχεδὸν μέχρι τοῦ ἐδάφους τοῦ λιθοστρώτου, ὅπως ὁ ἀὴρ ἔχει πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ εἰσέλθῃ διὰ μέσου τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων, ἐνῷ ἔσωθεν παραπετάσματα ἀμβλύνουν τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας καὶ μετριάζουν τὸ φῶς. Εἰς πάντα ταῦτα εὑρίσκει τις ἐναργῆ Ἀνδαλουσιον τύπον, ὡς καὶ ὅτε ὄπισθεν τῶν παραπετασμάτων διεμφαίνεται λάμπον τι πρόσωπον ἡμικρυπτόμενον ἐν τῇ σκιᾷ.

Αἱ Ζαλαπιαναὶ ἔχουσι φήμην ὡραιότητος καὶ πρὸ πάντων χάριτος, πανδήμως ἀνεγνωρισμένην καθ' ὅλον τὸ Μεξικόν, καὶ ἥτις δὲν μοὶ ἐφάνη ὑπερβολική. Τὸ χρῶμα αὐτῶν εἶνε ἀλαμπὲς ἀλλὰ λευκότατον, καὶ ἡ ἔλλειψις λάμψεως καὶ διαυγείας ὑπὸ τὸν φωτίζοντα αὐτοὺς ἥλιον ἔχει θέλγητρον ἀνέκφραστον. Τὸ ὡς ἀρχαῖον ἄγαλμα ὡραῖον αὐτῶν σῶμα καλύπτουσι δι' ὑφάσματος λευκοῦ συνήθως, ἔχοντος ὀπὴν μίαν εἰς τὸ κέντρον, ὅπως δι' ἐλθῇ ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ πτυχαὶ τοῦ ὁποίου πίπτουσιν ἐπὶ ἐσθῆτος κυανῆς, ἐρυθρᾶς ἢ κιτρίνης· τυρρηνικὸν ποίκιλμα ἀνοικτοῦ χρώματος κοσμεῖ τὴν ἄκραν τοῦ ἐπανωφορίου ὡς καὶ τὴν τῆς ἐσθῆτος· ἡ μέλαινα καὶ ἄφθονος αὐτῶν κόμη εἶνε δεδεμένη διὰ ταινιῶν ἐρυθρῶν. Ἡ ἐνδυμασία αὕτη εἶνε ζωγραφική, καὶ ὅταν ὡραῖον σῶμα φέρῃ αὐτὴν, ὅταν

κόρη ὡραία, ὑπερήφανος, χαρίεσσα εἰς τὸ βάδισμα καὶ τὰ σχήματα αὐτῆς, βαδίζει ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς κάνιστρον ἀνθέων ἢ καρπῶν πλῆρες ἢ ἀγγεῖον ἀρχαίου σχήματος, κρατοῦσα αὐτὸ ἐν ἰσορροπίᾳ διὰ βραχίονος κομψοτάτου, νομίζει τις ὅτι βλέπει τοιχογραφίαν τινὰ τῆς Πομπηίας ἔμψυχον.

Η ΖΗΝΟΒΙΑ
ἑλληνικὴ μυθιστορία πρωτότυπος
ὑπὸ
Ζ. ΥΠΑΝΔΡΕΥΜΕΝΟΥ.

Πόσον αἱ λέξεις πολλάκις ἐξαπατῶσι τὸν ἄνθρωπον! Ἐκ τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας ἠσθάνθημεν ἀποστροφὴν πρὸς τὰς μυθιστορίας καὶ οἶκτον πρὸς τοὺς δαπανῶντας τὸν πολύτιμον αὐτῶν καιρὸν εἰς τὴν τούτων ἀνάγνωσιν. Πολλάκις ἐβαρυθυμήσαμεν κατὰ τῶν λογίων, οἵτινες διὰ τοῦ μεταγλωττιστικοῦ αὐτῶν καλάμου μετήνεγκαν καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν νεοελληνικὴν φιλολογίαν τοσαῦτα μυθιστορήματα, ὧν ἡ ἀνάγνωσις οὐδεὶς εὖ φρονῶν εἶπεν ὅτι ὑπῆρξε τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει λυσιτελής, ἀλλὰ πολὺ μάλιστα τοὐναντίον.

Προχθὲς εἰστέτι κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Πανα γιότητος τοῦ Γρηγορίου ΣΤ', ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Μέντορος ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος: «Εὐαρεστηθεῖσα τὰ μάλιστα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ παρ' ὑμῶν ἐκδιδομένου διδακτικοῦ καὶ ἐπωφελοῦς συγγράμματος «ὁ Μέντωρ», ἐπευφήμησε τῷ ἔργῳ καὶ ἐπεύχεται ὑμῖν ὑγείαν καὶ τὴν ἐξ ὕψους ἐνίσχυσιν πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου ἔργου, ὅπερ εἴθε ἐμιμοῦντο καὶ οἱ παρ' ἡμῖν ἐν μυθιστορήμασι καὶ ἄλλοις ματαίοις καὶ ψυχοβλαβέσιν ἔργοις τὸ πολύτιμον τοῦ χρόνου αὐτῶν ἐγκατατριβόντες».

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ πόσον τις μεταβάλλει γνώμην, ὅταν ἀναγνῷ τὴν ἀνωθι μυθιστορίαν «ἡ Ζηνοβία»! Ἀμέσως ἀναγκάζεται νὰ εἴπῃ ἢ ὅτι τὸ σύγγραμμα ἐκεῖνο δὲν πρέπει νὰ ὀνομασθῇ μυθιστορία, ἢ ὅτι ἡ λέξις μυθιστορία ἔχει τὴν μαγικὴν δύναμιν τοῦ νὰ παρουσιάζεται ὁτὲ μὲν ὡς δαίμων ἀλιτήριος, ὁτὲ δὲ ὡς σάλπιγξ ἀληθειῶν καὶ εὐαγγελικῶν παραινέσεων.

Ἡ Ζηνοβία βρίθει ὑγιοῦς διδασκαλίας, ἥτις οὐ μόνον μεγάλως τιμᾷ τὸν εὐπαίδευτον καὶ πολυμαθῆ αὐτῆς συγγραφέα, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα λυσιτελὴς ἀποβήσεται τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς.

Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν λόγων ἡμῶν παραπέμπομεν τοὺς φίλους τοῦ Μέντορος ἀναγνώστας εἰς τὴν «Εὐρυδίκην», ἐν ᾗ ἐδημοσιεύθησαν τὰ περὶ γυναικὸς πραγματευόμενα μέρη τῆς Ζηνοβίας (ἴδ. Εὐρυδ. σελ. 57, 65, 90, 101, 156, 167, 181, 207, 220, 70, 81), ὧν ἀποσπάσματα ἐλάχιστα ἐκρίναμεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν ὡς ἐλάχιστον δεῖγμα τοῦ ὑψηλοῦ καταχωρίζοντες συγχρόνως λίαν ἄσμενοι τὸ ἑπόμενον ὡραῖον τεμάχιον, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τοῦ περισπουδάστου συγγραφέως ἐστάλη εἰς τὸν Μέντορα, καὶ τὸ ὁποῖον πιστεύομεν ὅτι οἱ φίλοι ἀναγνῶσται μετ' ἐνδιαφέροντος θέλουσιν ἀναγνώσει.

65. Δὲν εἶνε γελοῖον, Μῆτερ, ἀλλὰ διατί νὰ μὴ εἴπω τὴν ἀλήθειαν; δὲν εἶνε ἄσεμνον, κακόηθες, αἰσχρόν, χαμερπὲς καὶ οὐτιδανόν, μία γυνή, καίπερ συνδεδεμένη δι' ἠθικῶν ἢ θρησκευτικῶν δεσμῶν μετά τινος, εἴτε καλοῦ εἴτε κακοῦ (ὁ ἄνθρωπος πρὶν ἢ συνδεθῇ, ὀφείλει νὰ ἦνε προσεκτικὸς περὶ τὴν ἐκλογήν του, συμβουλευόμενος πάντοτε τὸν ὀρθὸν λόγον, τὸ λογικόν, μηδέποτε δὲ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ὡραιότητα, τὴν κομψότητα, τοὺς καλοὺς λεγομένους τρόπους, ἤτοι τοὺς πιθηκισμούς, τὰ πλούτη, τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ τὰ τοιαῦτα· συνδεόμενος ὅμως ἅπαξ, ὀφείλει νὰ θεωρῇ τὸν δεσμὸν τοῦτον, οἱοσδήποτε καὶὢν ᾖ, ὡς ἱερὸν καὶ θεῖον καὶ ἑπόμενως ἀδιάρρηκτον, ἐκτὸς ἂν ὑπάρξωσιν ἐξαιρετικοί τινες λόγοι.), νὰ θέλῃ νὰ φαίνεται ὡραία εἰς τὸν κόσμον;

90. Χάριν τῆς ἐπαράτου πολυτελείας ἐρρίψαμεν ἀσεβῶς ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν τὸν τιμαλφέστατον ἐκεῖνον ἀδάμαντα τῆς ἀθωότητος, τῆς λιτότητος, τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς εὐσεβείας, τῆς εἰλικρινείας, τῆς ἀγαθοεργείας, τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ τόσων ἄλλων ἀρετῶν, ἀδάμαντα ὃν περ οἱ Πατέρες καὶ οἱ Πρόγονοι ἡμῶν ὡς ἱερὸν κειμήλιον παρέδωκαν ἡμῖν, μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ!

101. Ἐρρίκος Δ'. δοὺς πρῶτος αὐτὸς τὸ χρηστὸν παράδειγμα, μόνον εἰς τὰς κυρίας τῶν χαμαιτυπείων ἐπέτρεψε τὴν πολυτέλειαν.—Πραγματικῶς δὲ μόνον εἰς αὐτὰς ἁρμόζει ἡ πολυτέλεια, ἤτοι ἐξωτερικὴ καλλονή,—καὶ ποῦ ἄλλοθι ἁρμόζει ὁ βόρβορος εἰμὴ εἰς τοὺς χοίρους;—καὶ οὐχὶ εἰς ἐναρέτους γυναῖκας, ὧν ἡ καλλονὴ ἔγκειται ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ μόνῃ τῇ ἀρετῇ. Ὁ δὲ μέγας Φρειδερῖκος ἐφαίνετο σχεδὸν ρακενδύτης, κινῶν ὅμως τὸν θαυμασμὸν τῶν θεατῶν καὶ οὐχὶ τὴν περιφρόνησιν, ὡς φρονοῦσιν οἱ ἄξιοι περιφρονήσεως.

156. Αἱ γυναῖκες τῆς Σμύρνης ἔδειξαν θαύματα ἀνδρίας, ἐκδιώξασαι μετὰ τῶν ἀνδρῶν τοὺς εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν εἰσβάλοντας Λυδούς.—Ἐν Κίνᾳ τὸ ἄροτρον σύρεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ βοός, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ γυναικός, καὶ ταύτης γραίας!—Ἡ ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Λαμαρτίνου (Mâçon) Σύνοδος, ἐξ ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν συγκροτουμένη, συνεζήτησέ ποτε σπουδαίως καὶ ἐπὶ μακρόν, ἂν ἡ γυνὴ εἶχε ψυχήν, ὡς εἰ ἐκεῖνοι εἶχον καρδίαν.—Τὰ σπέρματα τῆς γυναικείας ἱκανότητος ἀπὸ κτίσεως κόσμου δὲν φυτεύονται, ὡς μὴ ὤφειλε! εἰμὴ εἰς πενιχρότατα καὶ κατάστενα καὶ παρημελημένα πήλινα δοχεῖα, διότι μηδέποτε καθιδρύθησαν ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια διὰ τὴν δυστυχῆ γυναῖκα.

167. Δὸς τῷ ἀνθρώπῳ—ὅστις κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα μηδὲν ἄλλο ἐστίν, εἰμὴ φυτόν, ἀλλὰ φυτὸν θεῖον—δὸς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ φῶς τῆς ΑΔΗΘΟΥΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ καὶ τὴν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς αὖραν καὶ τι εὐγενὲς στάδιον, καὶ

57. Οἱ κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν μὲν ὡραῖοι καὶ λαμπροί, κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν δὲ κακοὶ καὶ διεφθαρμένοι, ἐξομοιοῦνται πληρέστατα πρὸς διάχρωσα ἐκπώματα ἐκ ὀθλητηρίου!

Ἡ Ζηνοβία, ἥτις εἶνε ἡ ἡρωὶς τῆς μυθιστορίας, παριστάνει πρόσωπον συνδεδεμένον δι' ἠθικοῦ δεσμοῦ μετὰ νεανίου ὀνόματι Τερπάνδρου, ὅστις θεωρῶν αὐτὴν ὡς τεθνεῶσαν (ἐν τῷ παρὰ πόδας τεμαχίῳ) μετέβη εἰς τὰ νεκροταφεῖα, ζητῶν τὸν τάφον της ἵνα συνταφῇ καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῆς.

Ἡ Ζηνοβία συγκειται ἐκ δύο τόμων. Συνδρομὴ αὐτῆς σελίν. 5, πληρωτέα μετὰ τὴν παραλαβὴν καὶ τῶν δύο τευχῶν.

Ἀνυπομόνως ἀναμένοντες τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀξιολόγου εὐθὺς θέλει καταστῇ ἄξιος τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ, εἴτε ἀνὴρ τυγχάνει εἴτε γυνή.

181. Καθὼς πιστὴ ἐρωμένη, ἥτις προσηλωμένα ἔχουσα τὸν τεθνεῶτα καὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς πρὸς τὸν ἐραστήν της, μένει ξένη καὶ ἀναίσθητος πρὸς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀφορᾷ αὐτόν, ἅμα δὲ ἀκούσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ταράσσεται, ἐξυπνᾷ καὶ τὸ οὖς αὐτῆς προσηλόνει — οὕτω καὶ ἡ γυνὴ ἔχουσα σήμερον παραδεδομένον τὸν τε νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς εἰς τὴν ὡραιότητα, μένει ξένη καὶ ἀπαθὴς πρὸς πᾶν ὅ,τι δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς αὐτήν, συνταράσσεται δὲ καὶ ἀφυπνοῖ καὶ ὡς ὑπὸ μαγικῆς τινος δυνάμεως ἐγείρεται, εὐθὺς ἅμα ἀκούσῃ τι, εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενον! Ἡ ὡραιότης εἶνε ὁ γαλβανισμὸς τῆς γυναικός. ὅπως ἔχει σήμερον ἡ δυστυχής!

207 Ἡ παιδεία συνοδευομένη μετὰ τῆς δεούσης ἀνατροφῆς, ἀνυψοῖ τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε ἀνδρὸς εἴτε γυναικός, καὶ ἀπομακρύνει αὐτὸν τῶν ταπεινῶν πραγμάτων, φέρουσα αὐτὸν εἰς τὸν κύκλον τῶν ὑψηλῶν. ἐν οἷς καὶ μόνοις ζητεῖ τὴν δόξαν του, τὸ κλέος του, τὴν ὑπεροχήν του, τὴν φήμην του. Ποία γυνή, ἐπὶ παραδείγματος, μελετήσασα κατὰ βάθος τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ξενοφῶντα, δὲν περιεφρόνησε τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν καλλωπισμὸν καὶ δὲν ἐζήτησε τὴν εὐκλειαν αὐτῆς ἐν πράγμασι τοῦ ἀνωτάτου κύκλου;

220. Ὁ ἀνθρώπινος βίος, Μῆτερ, εἶνε πέλαγος ἀχανὲς καὶ τρικυμιῶδες, πλῆρες σκοπέλων καὶ ὑφάλων καὶ καταιγίδων. Ὁ τὸ κοινωνικὸν τοῦτο πέλαγος διανυσόμενος ὀφείλει νὰ ᾖ καλῶς κατηρτισμένος, ὡς ὁ ἄριστος ναυτικός. Ὁ δὲ καταρτισμὸς οὗτος δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου κατορθοῦται, εἰμὴ διὰ τῆς σκοπίμου παιδείας καὶ τῆς σπουδαίας ἀνατροφῆς, αἵτινες κατὰ τὸν διάπλουν τοῦτον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἔσονται ἤτε πυξὶς καὶ ὁ χάρτης, ὅ τε ὁδηγὸς καὶ ὁ Πολικὸς ἀστήρ, καὶ δι' ὧν καὶ μόνων δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ φθάσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸν ποθητὸν τῆς σωτηρίας λιμένα! Ἄλλως κοινωνικὸν ναυάγιον, κοινωνικὸν ναυάγιον!

70. Ἡ γυνή, κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὀφείλει νὰ ᾖ ἀνωτέρα πάσης ὑποψίας.

81. Ἡ γυνὴ τῆς Ἰνδικῆς ἐν τῇ συναισθήσει τοῦ καθήκοντος αὐτῆς ρίπτεται ἐν τῇ πυρᾷ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, ἵνα ταχύτερον ἀπέλθῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς πρὸς ἀναζήτησίν του. Ὁ δὲ εὐαίσθητος καὶ λεπτὸς τῇ καρδίᾳ ἀνὴρ ὡς νὰ μὴ εἶχε τὰ αὐτὰ καθήκοντα πρὸς τὴν σύζυγόν του, τί ποιεῖ; Λαμβάνει δευτέραν γυναῖκα μετὰ τὸν θάνατον τῆς πρώτης, καὶ τρίτην μετὰ τὸν θάνατον τῆς δευτέρας, καὶ τετάρτην μετὰ τὸν ἀνανον τῆς τρίτης, καὶ δεκάτην μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐνάτης!

τούτου συγγράμματος συγχαίρομεν ἀπὸ ψυχῆς τὸν φιλογενῆ καὶ φιλάνθρωπον (1) αὐτοῦ συγγραφέα, κύριον Ζαφειράκην ἐφένδην Ὑπανδρευμένον, δηλοποιοῦντες συγχρόνως ὅτι συνδρομαὶ καταγράφονται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Μέντορος καὶ παρὰ ταῖς ἐπιστασίαις αὐτοῦ.

Τὸ δὲ περὶ οὗ ἐρρέθη τεμάχιον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τὸ πᾶν, τὸ πᾶν νέαν φρίκην, νέον ἄλγος, νέον θάνατον γεννᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Τερπάνδρου, ὅς τις ῥίψας καὶ πάλιν τὰ νεκρὰ βλέμματα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Νεκροταφείων, «ὁ θάνατος» ἐπιφωνεῖ ὁ τάλας, τὸν θάνατον ἐπικαλούμενος· «ὁ θάνατος εἶνε ἡ κορωνίς, ἣν ἐπιθέτει ὁ Πλάστης εἰς τὸ ἔργον του κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ! εἶνε ἡ ἀφαίρεσις τοῦ φλοιοῦ τῆς ἐκ τοῦ χάους γεννηθείσης καὶ εἰς τὸ χάος ἀνηκούσης ἐπαχθοῦς ὕλης, δι' οὗ ἡ θεία οὐσία (2) ὑπάρχει κεκαλυμμένη! Εἶνε ὁ σωτήριος σεισμός, ὁ καταρρίπτων σὺν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ φρικαλέον ἐκεῖνο οἰκοδόμημα τῶν δυστυχημάτων αὐτοῦ, ὅπερ ἡ μοῖρα ἤρχισεν ἀνεγείρουσα ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς του! Εἶνε τέλος ἡ ἔκπνευσις τῆς προσκαίρου ταύτης καὶ παναθλίου ζωῆς, καὶ ἡ γέννησις τῆς αἰωνίου, τῆς ἄνευ ὀδυνῶν καὶ περιπετειῶν, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ νοήμονες κάτοικοι τῆς Ροδόπης, οἱ μόνοι ἴσως οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ ἐκτιμήσωσι προσηκόντως τὰ τοῦ κόσμου τούτου, ἔκλαιον μὲν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἔχαιρον δὲ κατὰ τὴν τελευτήν του! Μία δὲ ἔρεια τῆς ἀρχαιότητος, θέλουσα νὰ εὐχηθῇ ὑπὲρ τῶν περιλημένων υἱῶν αὐτῆς τὸ πρῶτον ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ηὐχήθη ὑπὲρ τοῦ θανάτου αὐτῶν! Πραγματικῶς δὲ ὁ θάνατος εἶνε τὸ πρῶτον ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ· διὸ παρὰ μὲν τοῖς Ἰνδοῖς τοῦτο ὑπῆρχεν ἄξιωμα, παρὰ δὲ τῷ Πλάτωνι ἀπαντᾶται, ὅτι οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστήμονες, οὓς ἂν περὶ πλείστου ποιῶνται θάττον ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν.

Ναί! ὁ θάνατος τὸ πρῶτον ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ! Ὁ δὲ τάφος, ὁ γλυκὺς τάφος, ἡ ἱερὰ καὶ θεία Πύλη, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς τὸν οὐράνιον κόσμον, ἀφίνων τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὰ ἄπειρα δεινά του. ἀφοῦ πρότερον καθαρισθῇ καὶ ἐξαγνισθῇ διὰ τοῦ πυρὸς μυρίων ὅσων ταλαιπωριῶν καὶ ὀδυνῶν! εἶνε ὁ ἱερὸς λάκκος, ἔνθα φυτεύεται ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς θείας χειρός, ἵνα ὑπὸ τοῦ θείου ἡλίου ἀναπτυσσόμενος ἀναβλαστήσῃ, ὡς περ ῥόδον ἀειθαλὲς καὶ εὔοσμον, πλὴν οὐχὶ πλέον ἐν τῷ παρόντι ἀθλίῳ κόσμῳ, ἀλλ' ἐν τῷ οὐρανίῳ λειμῶνι, τῷ ὡραίῳ καὶ ἀειθαλεῖ καὶ θείαν εὐω-

(1) Ἐν τοῖς ἀρ. 1657 καὶ 1683 τῆς Ἀμαλθείας δύνασται νὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ὑφ' ὁποίων ὁ ὁμογενὴς οὗτος ἐμφορεῖται φιλανθρώπων καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων.

(2). Σ.Δ. Θείαν οὐσίαν ὀνομάζει ὁ συγγραφεὺς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ τὸ ἐπίθ. θεῖος ἐνταῦθα ἔχει βεβαίως τὴν σημασίαν, ἣν ἔχει καὶ εἰς τὰς φράσεις θεῖον φαγητόν, θεία συμβουλή, κτλ., ὅ ἐστιν ἐξαίρετον φαγητόν, ἐξαίρετος συμβουλὴ κτλ. Σημειοῦμεν δὲ ταῦτα πρὸς ἀποφυγὴν παρανοήσεων, διότι ὡς γνωστὸν ἡ κατὰ τὸ 260 μ. Χ. ἀκμάσασα αἵρεσις τῶν Μανιχαίων κακῶς ἐφρόνει, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε μέρος τῆς θείας οὐσίας, ὅπερ φανερὰ κακοδοξία, ἐπειδὴ ὁ Θεός, ὡς ἁπλούστατον ὄν, δὲν ἔχει μέρη.

δίαν ἐκπέμποντι — ἡλίου, εἰς οὗτινος τὴν ὑπερβολικὴν λάμψιν ἀδυνατῶν ν' ἀνθέξῃ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ζῶντος, ἀμβλύνεται, σκοτίζεται, καὶ ὡς σκότος θεωρεῖ τὸ μέγα καὶ οὐράνιον ἐκεῖνο φῶς, ὅπερ ἐσκότισε τὸ φῶς του, καὶ σκότος τοῦ τάφου ἀποκαλεῖ! Εἶνε τὸ παρήγορον μειδίαμα τῶν δυστυχῶν, διὸ καὶ τὸ σχῆμα χειλέων μειδιώντων ἔχει! Εἶνε, τέλος, τὸ τελευταῖον μὲν, ἀλλ' ἀσφαλέστατον καταφύγιον τῶν ὑπὸ τῆς τύχης καταδιωκωμένων! Τοῦτο διακηρύσσουσιν οἱ λσοί, τοῦτο διακηρύσσουσι τὰ ἔθνη, τοῦτο διακηρύσσουσιν οἱ Ἄρχοντες, τοῦτο διακηρύσσουσιν οἱ βασιλεῖς, καί περ διὰ μεγάλου ὀνόματος περιβεβλημένοι, ὡς ὁ Μέγας Φρειδερῖκος, ἐπὶ παραδείγματος!

Ναί! ναί! ὁ τάφος εἶνε τὸ ἱερὸν ἄσυλον τοῦ δυστυχοῦς, καὶ διὰ τοῦτο τὸν τάφον ζητοῦν ὅ τε νοῦς καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ πάντοτε! Ὦ! ναί! καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία τοῦ δυστυχοῦς ἀεννάως τὸν τάφον ζητοῦν, διότι ὁ δυστυχὴς ζῶν ἀποθνήσκει, καὶ διὰ νὰ ζήσῃ πρέπει νὰ ἀποθάνῃ! Διὰ νὰ ζήσῃ πρέπει νὰ ἀποθάνῃ ὁ δυστυχής, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ τὸν θάνατον ζητῶ, διότι δυστυχὴς εἰμί! Ἀεννάως τὸν θάνατον ζητῶ ὅστις φεῦ! πάντοτε ὡς κατοπτρισμὸς παρίσταται εἰς τὰ ὄμματά μου! Τὸν ζητῶ θερμῶς, ὡς ζητῶ τὴν Ζηνοβίαν! τὸν ἐπιθυμῶ θερμῶς, ὡς ἐπιθυμῶ τὴν Ζηνοβίαν! τὸν ἐπικαλοῦμαι θερμῶς, ὡς ἐπικαλοῦμαι τὴν Ζηνοβίαν! πλὴν καὶ οὗτος, ὡς αὐτή. ἀείποτε μὲ ἀποφεύγει! Οἴμοι! ὁ θάνατος ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ ζωὴ αὐτή! Ἡ σκληρὰ μοῖρα, ἡ δοῦσα μοι τοσαῦτα δεινά, καὶ τοσαῦτα δυστυχήματα καὶ τοσαύτας πικρίας, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μοὶ δώσῃ εὐτύχημα τοσοῦτον μέγα. γλυκύτητα τοσοῦτον θείαν, τὸν περιπόθητον θάνατον!—Ἐλθέ! ἐλθέ! θάνατε! μὴ μὲ ἀποφεύγῃς! λάβε με ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν μαύρων σου πτερύγων! λάβε με ὑπὸ τὴν εὐεργετικωτάτην σκέπην τῶν μαύρων σου πτερύγων! Κόψε! κόψε διὰ τοῦ εὐεργετικοῦ δρεπάνου, ὅπερ φέρεις εἰς τὰς χεῖράς σου, κόψε τὸ νῆμα μιᾶς ζωῆς τοσοῦτον ἀθλίας καὶ ἐπαχθοῦς!

« Εὐτυχεῖς τεθνεῶτες! » ἐπιφωνεῖ καὶ πάλιν, ῥίψας τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὠχρῶν μαρμάρων τῶν τάφων, « εὐτυχεῖς τεθνεῶτες! Σεῖς διανύσαντες τὸ πολυκύμαντον τοῦτο τοῦ ἀνθρωπίνου βίου πέλαγος, ἀφοῦ θρῆνος ὑπῆρξεν ἡ πρώτη φωνὴ ὑμῶν καὶ οἰμωγὴ ἡ τελευταία, ἐφθάσατε ἐπὶ τέλους εἰς τὸν λιμένα τοῦτον τῆς σωτηρίας, ἔνθα πλέον οὐδὲν κῦμα σᾶς ἐνοχλεῖ, οὐδὲν ναυάγιον σᾶς ἐπαπειλεῖ! —Ὁ σοβαρὸς ἦχος τοῦ κώδωνος κατὰ τὴν τελευτήν σας οὐδὲν ἄλλο ἦν, εἰμὴ ὁ σοβαρὸς ἦχος ἀλύσου τῆς ἀγκύρας, πιπτούσης ἐν ἀσφαλεστάτῳ λιμένι, ὕστερον ἀπὸ μακρὰν καὶ δεινὴν καὶ ἀπελπιστικὴν τρικυμίαν! Αἱ δὲ νεκρικαὶ λαμπάδες τὰ φῶτα τοῦ λιμένος!

Ἐφθάσατε εἰς τὸν λιμένα τοῦτον τῆς σωτηρίας, ἐν ᾧ ἀπηντήσατε ἄσυλον αἰώνιον, ζωὴν αἰώνιον, ἄνευ ὀδυνῶν, ἄνευ θλίψεων καὶ στεναγμῶν, ἀπηντήσατε κόσμον νέον, ἄνευ σκευωριῶν, ἄνευ περιπετειῶν καὶ ἀγώνων, καὶ εἰς τὸ σκότη αὐτοῦ εὗρετε τὴν ἀληθῆ καὶ γλυκεῖαν λάμψιν ἐκείνην, ἧς στερεῖται ὁ ἥλιος τοῦ κόσμου τούτου, ἥλιος οὗτινος ἡ λάμψις δὲν εἶνε εἰμὴ ἀπατηλή, πράγματι μὴ οὖσα εἰμὴ σκότος φρικαλέον καὶ τρομερόν, αὐτόχρημα σκότος κολάσεως καὶ ὀδύνης! —Ὑπὸ τὴν γῆν εὕρετε ἤδη τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, ἣν εἰς μάτην ἐζητήσατε νὰ εὕρητε ὑπὸ τὸν οὐρανόν!

Ἀπήλθετε εἰς τοὺς οὐρανούς, τὰς οὐρανίους πτέρυγας περιβληθέντες, καὶ δὲν ἀφήσατε ἐν τῇ γῇ, ἣν διὰ λακτίσματος περιφρονήσεως κατελίπατε, εἰμὴ τὴν κόνιν ἐκείνην, ἣν ἀφίνει ἡ χρυσαλλὶς ἀπερχομένη, κόνιν ὑπενθυμίζουσαν ἡμῖν ὅτι ὑπῆρξαν ποτε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ἄλλα πανάθλια ὄντα, ἐν τῷ πυρὶ παντοίων δυστυχημάτων ἀποτεφρωθέντα καὶ μὴ ἀπαλλαγέντα, εἰμὴ ἀφοῦ ἔμειναν μόνον ἡ τέφρα αὐτῶν! — Καθ' ἑκάστην πρωΐαν θεία ὀρόσος πίπτει ἐπὶ τῶν τάφων ὑμῶν, ἵνα δροσίσῃ τὴν μανιώδη ἐκείνην φλόγα, ἣν ἐπέφερεν ὑμῖν τὸ πῦρ τῶν δεινοπαθημάτων τοῦ κόσμου τούτου—ὀρόσος, ἥτις δὲν ἐξαλείφεται εἰμὴ διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, καὶ τοῦτο ἵνα μεταπέσῃ καὶ πάλιν ὀροσερωτέρα καὶ ἀγνοτέρα!

Ὦ; φάντασμα περιπλανώμενον ἐξήλθετε ἐντεῦθεν, ἢ μᾶλλον ὡς σκιὰ ὀδύνης, καὶ οὐδὲ σκιὰν κἂν ὑπάρξεως κατελίπατε παρ' ἡμῖν, διότι ἡ σκιὰ σκιὰν δὲν ἔχει, ἐκτὸς τῆς σκιᾶς ἐκείνης, ἣν ἡ αἰώνιος λάμψις τῆς ψυχῆς ὑμῶν ἀφίνει ἐπὶ τῶν οἰκείων καὶ τῶν συγγενῶν ὑμῶν, καὶ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οἰκτρῶς στολὴν πένθιμον ἀποκαλοῦμεν! Ἐφ' ᾧ αἰωνίως ἐνδάκρυς οἱ συγγενεῖς, αἰωνίως ἐνδάκρυς οἱ οἰκεῖοι, διότι ἐν μέρει σκιερῷ τὰ δάκρυα οὐδέποτε στεγνόνουν!

Σήμερον καλύπτουσιν ὑμᾶς μαρμάρινοι ἀσπίδες, καὶ παρατεταγμένοι λόχοι μαρμαρίνων στρατιωτῶν περιφρουροῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἀδύνατον νὰ σᾶς διαπεράσῃ, καὶ ἀδύνατον νὰ σᾶς προσβάλῃ βέλος τοῦ κόσμου τούτου! Μεσότοιχον δὲ μέγα καὶ ἰσχυρὸν διαχωρίζει ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ζώντων—ὡς ἡ Στύξ, ὁ Ἀχέρων, ὁ Κωκυτός, ἡ Λήθη διαχωρίζουσι τὰς κατοικίας—ὑμᾶς μὲν προφυλάσσον ἀπὸ τῆς παλιρροίας τῶν δεινῶν, ἄτινα ὑφίστανται αὐτοί, αὐτοὺς δὲ διακωλύον νὰ γευθῶσι τῆς οὐρανίου εὐδαιμονίας. ἧς γεύεσθε ὑμεῖς ἐν τῷ ἱερῷ ὑμῶν ἀσύλῳ! Στῆλαι δὲ Ἡράκλειοι καὶ σιδηραῖ, πέριξ ὑμῶν ἀνεγερθεῖσαι, δεικνύουσι τοῖς ἐπιζῶσιν, ὅτι πᾶσα ἐλπὶς ἐπ' αὐτῶν καὶ μόνων δέον νὰ στηρίζηται, ἅτε δὴ πᾶσα ἐλπίς, μὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ τάφου, ἐπὶ τῆς ἄμμου στηρίζεται!

Τὰ στήθη ὑμῶν σήμερον ἐλεύθερα οὐτιδανῶν παθῶν συνθλίβονται διὰ τὰ πάθη καὶ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων! Τὰ δὲ ὦτα ὑμῶν, μὴ πληρούμενα πλέον ὑπὸ τῶν δυσήχων καὶ ἀπατηλῶν φωνῶν τῆς κακεντρεχείας καὶ τῆς διαβολῆς, μετὰ λύπης ἀκούουσι τοὺς θρήνους καὶ τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἑτέρων! Καὶ δὴ ἐν τῇ λύπῃ ὑμῶν ταύτῃ, κατά τινας ἑσπέρας διὰ φωσφορικῶν ἀτμίδων πυρσοὺς τηλαυγεῖς ἐγείρετε ἐπὶ τῶν τάφων ὑμῶν, ὥσπερ πυρσοὺς λιμένος, δεικνύοντες τοῖς ἐν τῷ πολυκυμάντῳ τούτῳ πελάγει τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἐν τῷ σκότει τοῦ ἡλίου, ἐν τῷ σκότει τῆς σελήνης καὶ ἐν τῷ σκότει τῶν ἀστέρων κλυδωνιζομένοις, τὸν τῆς σωτηρίας λιμένα, τὸν τάφον λέγω, οὗτινος ἡ ἱερὰ πέτρα δίδει πέρας εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἡ ἀπότομος τῆς θαλάσσης πέτρα εἰς τὰ δεινὰ πλοίου κλυδωνιζομένου!

Εἷς τῶν συνοδοιπορητῶν καὶ πρώτων φίλων τοῦ Μέντορος, τὰ μάλιστα δυσανασχετῶν ἐπὶ τῇ ἀσυγγνώστῳ πρὸς τὸν χριστιανισμὸν ψυχρότητι τῶν χριστιανῶν, ἐσκέφθη πολὺ ἀναζητῶν τὸ αἴτιον τῆς ψυχρότητος ταύτης, φρονῶν ὅτι ἀνακαλυφθέντος αὐτοῦ καὶ ἀρθέντος θέλει ἀποσκορακισθῆ καὶ ἡ καταμαστίζουσα τὴν χριστιανὴν ἀνθρωπότητα ψυχώλεθρος αὕτη τοῦ χριστιανισμοῦ περιφρόνησις.

Τὰς σκέψεις του ταύτας ἀπέστειλεν εἰς τὸν Μέντορα, ἐξαιτούμενος ὅπως ριφθῶσιν εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ προκληθῇ εἰ δυνατὸν συζήτησίς τις μεταξὺ τῶν φιλούντων τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ πολυτλήμονος ἀνθρώπου, ἀφ' ἧς συζητήσεως ἐλπίζει τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐπομένως τὸν ἐκχριστιανισμὸν τῶν χριστιανῶν.

ΑΙΞ ΤΗΣ ΣΙΒΗΡΙΑΣ.

Συμμεριζόμεθα τὴν λύπην τοῦ συνοδοιπορητοῦ ἡμῶν τούτου, καθ' ὅσον μάλιστα ψυχροὺς πρὸς τὸν χριστιανισμὸν δὲν ἐννοεῖ μόνον τοὺς μὴ ἐκτελοῦντας τὰ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας καθήκοντα ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκτελοῦντας μὲν ταῦτα πολὺ ὅμως μακρὰν ὄντας τοῦ νὰ κάμνωσιν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐντέλλεται ὁ τὸν ὁποῖον λατρεύουσι· τοιοῦτοι δὲ δυστυχῶς ἐσμὲν ἴσως ἅπαντες, ὁ μὲν μᾶλλον ὁ δὲ ἧττον. ὁ μὲν ὑπὸ ταύτην ὁ δὲ ὑπὸ ἐκείνην τὴν ἔποψιν, ὅπερ πολὺ χειρότερον, διότι ὁ ἀπέχων τοῦ πυρὸς οὐδόλως θαυμαστὸν ἐὰν ψυχραίνεται, ἐνῷ ὁ μηδόλως αὐτοῦ ἀπομακρυνόμενος καὶ μολαταῦτα ψυχρότατος εἶνε τέρας τῇ ἀληθείᾳ.

Δημοσιεύοντες ὅθεν τὰς σκέψεις τοῦ συνδρομητοῦ ἡμῶν ταύτας, παρακαλοῦμεν τοὺς φίλους ἀναγνώστας ὅπως ἀναγνώσωσιν αὐτὰς μετ' ἐπιστασίας καὶ ἀποστείλωσιν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐλλόγους παρατηρήσεις των.

ΤΟ ΟΛΕΘΡΙΟΝ ΑΙΤΙΟΝ.

Μέγα ἀληθῶς καὶ καταπληκτικὸν πρόσωπον παριστάνει ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ πάσης τῆς κτίσεως, ὡς μέγας· ὡς μικρὸς δέ, καί τοι πρὸ 70 περίπου αἰώνων ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ὡς κυρίαρχος πάντων—καί τοι, ἐκ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ δυνάμεως γοητευόμενος, εἰς τοσαύτην ὑψηλοφροσύνην ἔφθασεν, ὥστε καὶ ἐθεΐσεν ἑαυτόν,— οὐδέποτε ὅμως ἐνενόησεν ἑαυτόν, οὐδέποτε ἔγνω ἑαυτόν.

Καὶ διατί τοῦτο; διότι τυχὸν ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ νὰ ἦνε τὸ ἀνώτατον ὄν, τὸ κυριάρχον, δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ σπουδάσῃ πόθεν ἐστὶ καὶ ποῦ πορεύεται, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ ἐγωισμοῦ νικώμενος, μόνην καὶ ἀποκλειστικῶς μόνην τὴν κυριαρχίαν ἐπεδίωξεν.

Καὶ τῷ ὄντι ἐκ τοῦ θαυμαστοῦ τῆς κτίσεως, τοῦ ἀμιμήτου τῆς κοσμήσεως καὶ τῆς αἰωνίου ἀναγεννήσεως καὶ συντηρήσεως αὐτῆς πειθόμενος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀναγκαζόμενος, ὡς κατ' οὐδὲν δυνάμενος νὰ συντελέσῃ εἰς ταῦτα, ἀνεγνώρισε μίαν ἀνωτάτην δύναμιν ὡς κτίστην τοῦ παντός, ἣν Παντοδύναμον Θεὸν ἐκάλεσεν ἀφήσας δι' ἑαυτὸν ἐξ ἀνάγκης τὰ δευτερεῖα· λέγομεν δὲ ἐξ ἀνάγκης, διότι ἐκ τῆς πρὸς τὸ ἄρχειν ἐφέσεως αὐτοῦ βεβαιούμεθα ὅτι καὶ ὀλίγον ἂν πρὸς ταῦτα νὰ συντελέσῃ ἠδύνατο, οὐδέποτε εἰς ἄλλον ἢ τὰ πρωτεῖα, θὰ ἀπέδιδεν οὐδὲ Θεὸν θὰ ὠμολόγει.

Τὴν πρὸς τὸ ἄρχειν ἔφεσιν τοῦ ἀνθρώπου οὐδόλως δικαιούμεθα νὰ καταμεμφθῶμεν, ἀφοῦ ἠξεύρομεν ὅτι μόνη ἡ συναίσθησις τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχουσῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῷ ἐμπνέει ταύτην· ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ ἐκπλήττει ἡμᾶς εἶνε τὸ ὅτι, ἂν καὶ πολλὰ μοχθήσας ἵνα ἐννοήσῃ ἑαυτόν, δὲν τὸ κατώρθωσε.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνθρωπότητα τῶν ἀρχαιοτάτων αἰώνων, ἡ ἀποτυχία αὕτη τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἀξία τοσοῦτον μεγάλης ἐκπλήξεως, διότι οἱ αἰῶνες ἐκεῖνοι ὑπὸ παχυτάτου ἐκαλύπτοντο σκότους· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως πλέον τοῦ Ἀβραάμ, ὅστις ἐγεννήθη ὡς πρῶτος ἀστὴρ ἐν μέσῃ καὶ μεγάλῃ νηθικῇ νυκτὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἵνα πρὸς ὄρθρον ὁδηγήσῃ αὐτήν — ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωυσέως, ὅστις τὰ πολλοὺς αἰῶνας πρὸ αὐτοῦ γεγονότα θεοπνεύστως ἐλάλησε, τὴν διαθήκην τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, τὴν δεκάλογον, διεσάλπισε καὶ ὡς πυρσὸς

πρὸς τὴν ἡὼ ἐτέθη—ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν προφητῶν, οἵτινες τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν προανήγγειλαν—ἀπὸ τῆς ἐπὶ γῆς ἐμφανίσεως τοῦ Σωτῆρος. δι' οὗ πᾶσα ἡ κτίσις· ἐφωτίσθη καὶ ὁ ἄνθρωπος τῷ Θεῷ κατηλλάγη—ἀπὸ τῆς παρ' Αὐτοῦ διδαχθείσης ἰσότητος, πρὸς ἣν πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης ἠρέμα προσέρχεται—ἀπὸ τῆς μεγάλης θυσίας Αὐτοῦ, δι' ἧς πᾶσαι αἱ τῶν ἐθνῶν θυσίαι κατέπαυσαν—ἀπὸ τῆς, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαντῶν σοφῶν, ἐπικρατήσεως τοῦ κηρύγματος Αὐτοῦ, ἀπέναντι τοσούτων φρικτῶν καταδιωγμῶν, ἀπέναντι τῆς καταστροφῆς πάντων τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ—ἀπὸ τῆς ἐπὶ τέλους παραδόξου προσηλώσεως πάντων τῶν διωκτῶν Αὐτοῦ πρὸς Αὐτὸν—ἀπὸ τούτων ὅλων, λέγω, ἀφ' ὧν αἱ ἰδιότητες τῆς τοῦ Θεοῦ φύσεως ὡς ἀγαθοῦ, ἁγίου, παντοδυνάμου. πανοικτίρμονος, πανσόφου κτλ. ἐγένοντο γνωσταὶ καὶ οὕτως εἰπεῖν ψηλαφηταὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, βλέποντες αὐτὸν οὐκέτι ἀτενίζοντα πρὸς τὸ φῶς, ἀλλὰ πεπωρωμένως κυλιόμενον ἐν τῷ σκότει, ὅλως ἀψηφοῦντα τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ θρηνῶμεν ὡς ὁ Ἱερεμίας δι' αὐτὸν καὶ νὰ ἐκπληττόμεθα, ἐρευνῶντες τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης πωρώσεως καὶ τηλικαύτης ἀσυγγνώστου καὶ ἀκατανοήτου ἀδικίας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἑαυτόν.

Πρὸς τὴν ἔρευναν ταύτην γενόμενος πρὸ πολλοῦ, θεωρῶν δὲ μετὰ θλίψεως τὴν ἀπὸ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἐξερχομένην νεολαίαν ὅλως ψυχρῶς πρὸς τὰ ἑαυτῆς θρησκευτικὰ καθήκοντα (ὡς μὴ ὤφελεν!) ἔχουσαν καὶ ἀναλογισάμενος τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης τῆς νεολαίας καταστάσεως μέλλουσαν ἠθικὴν καταστροφὴν ἀκαταλόγιστον, ἀεῦρον, „εἶπον ἐν ἐμαυτῷ, τὸ πρὸ τοσούτου ἀναζητούμενον τῆς τοῦ ἀνθρώπου καταστροφῆς ΑΙΤΙΟΝ » καὶ κολακεύομαι φρονῶν ὅτι τῷ ὄντι εὗρον αὐτό· εἰ δὲ ἡ ΑΠΙΣΤΙΑ τῶν πλείστων ἐξ ἐκείνων, οἵτινες πάντοτε κατέσχον τὰς διδασκαλικὰς ἕδρας ἀπὸ καταβολῆς τοῦ χριστιανισμοῦ μέχρι σήμερον. Ὅλως ἄσκοπος ὅμως ἤθελεν ἀποβῆ ἡ τε θλῖψις καὶ ἡ μετὰ μόχθου πρὸς τοῦτο ἔρευνα καὶ ἐπιτυχία μου, εἰ μή, τολμήσας, ἤθελον καθυποβάλει τὰς σκέψεις μου ταύτας εἰς τὴν βάσανον τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ἀναμφιβόλως πλεῖστα ὅσα ἄτομά εἰσιν ἐναγωνίως σπεύδοντα πρὸς τὴν περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων ἔρευναν.

Συναισθανόμενος δὲ τὴν ὅλως ξένην πάσης ἰδιοτελείας ἤ γοῦν τινὸς πλεονεκτήματος φλεγομένην πρὸς τοῦτο ἐπιθυμίαν μου καὶ ὅλως ἀψηφῶν διὰ τὰ ὅσα ἴσως ψευδαστικὰ βέλει ἐκτοξευθῶσι παρά τινων ἐναντίον μου, ἀγρύπνως καθιστῶ πρὸς ταῦτα τοὺς ἀρμοδίους.

Τὸ πάντων τῶν σπουδαίων σπουδαιότερον εἶνε ἡ ἐπιδίωξις τοῦ τελείου ἀγαθοῦ· πάντες δὲ οἱ ἄνθρωποι, σοφοί τε καὶ ἄσοφοι, δὲν ἔλειψαν ὁ μὲν περισσότερον ὁ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τοῦτο ν' ἀσχοληθῶσι. Καὶ ὅμως ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι σήμερον πλεῖστοι μὲν τῶν ἀσόφων προσήγγισαν εἰς τὸ ἐπιδιωκόμενον, ὀλιγιστοὶ δὲ πάνυ τῶν σοφῶν δύνανται εἰς ταύτην τὴν χαρεῖαν νὰ καταταχθῶσιν.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ἐκ τῆς σοφῆς λεγομένης κοινωνίας κατὰ τοῦ τελείου ἀγαθοῦ, ἤτοι κατὰ τῆς οὐσίας τοῦ χριστιανισμοῦ, χλεύη τε καὶ εἰρωνεία εἶνε τοσοῦτον ἀρχαία ὅσον ἀρχαία εἶνε καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις, ἡ δὲ χριστιανικὴ πίστις εἶνε ἀρχαία ὅσον καὶ ἡ ἀνθρωπότης. Οὐδεὶς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι πάντες οἱ κήρυκες τῆς ἀληθείας ταύτης· καί τοι μετ' ἀπαραδειγματίστου γενναιότητος καὶ αὐταπαρνήσεως ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀγωνισθέντες, καί τοι ὑπέρτεροι τῶν ὑλικῶν παθῶν καὶ νικηταὶ αὐτῶν ἀναδειχθέντες, παρὰ τῶν σοφῶν καὶ τῶν ὁπαδῶν τούτων ἐν τούτοις ἐχλευάσθησαν, ἀγύρται φανατικοὶ καὶ μωροὶ ὠνομάσθησαν καὶ μυριοτρόπως, ὡς καταστροφεῖς τῆς τάξεως θεωρηθέντες, ἐλεεινῶς κατεστρόφησαν. Καὶ ὅμως ἡ μὲν ἱστορία αὐτοὺς ἀπηθανάτισεν, οἱ δὲ ἀπόγονοι τῶν χλευαστῶν καὶ καταδιωκτῶν τὸ μανιωδῶς ὑπ' ἐκείνων καταδιωχθὲν τοῦτο κήρυγμα μετὰ φόβου καὶ εὐλαβείας ἠτένισαν καὶ χριστιανοὺς ἐπὶ τέλους ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν. Τί τοῦτο σημαίνει, ἢ ὅτι τοῦτο εἶνε τὸ παρ' ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιδιωκόμενον καὶ ὅμως παραγνωριζόμενον ἀγαθόν; Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο οὕτως ἔχῃ, διατί πάντων τῶν ἐθνῶν αἱ σοφοὶ κατ' αὐτοῦ ἐκηρύχθησαν; Ἄσοφοι λοιπὸν ἅπαντες οἱ σοφοὶ οὗτοι. Καὶ τὰ πράγματα καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος οὐδόλως ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τούτου.

Τῷ ὄντι ὁ ἄνθρωπος, καθ' ὅσον ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων διδασκόμεθα, καί τοι ἀείποτε πρὸς τὸ τέλειον ἀγαθὸν ἀτενίσας, τῇ ἀμφιβολίᾳ ὅμως κυμαινόμενος καὶ πρὸς τὰ πάθη τῆς σαρκὸς ὁρμεμφύτως ἑλκόμενος, ὅλως ἀπομακρυνθεὶς τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, δύο ἀθεβαίους περὶ ἑαυτοῦ ἰδέας ἐσχημάτισε καὶ εἰς δύο τάξεις ἀνθρώπων διεκρίθη, τοὺς ἀσόφους καὶ τοὺς σοφούς. Οἱ ἄσοφοι λέγοντες ὅτι πιστεύουσιν οὔτε ἠξεύρουσι τί πιστεύουσιν, οὔτε δύνανται νὰ ἠξεύρωσιν, ὡς μηδέποτε διδαχθέντες· μηδόλως δὲ τῶν παθῶν μακρυνόμενοι, ἐλπίζουσιν ἐν τοσούτῳ εἰς τὸν πανοικτίρμονα Θεὸν καὶ πρὸς αὐτὸν πάντοτε ἀτενίζουσιν. Οἱ σοφοὶ οὐδαμῶς τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν θείαν τιμωρίαν παραδεχόμενοι, ἀλλ' ἐλευθέρους ἑαυτοὺς ἀξιοῦντες, εἰς χειροτέραν τῶν ἀσόφων κατάστασιν περιπίπτουσι καὶ τοιούτους τοὺς ὑπ' αὐτῶν διδασκομένους ποιοῦσιν, ὡς μὴ καλῶς γνόντες τὸ τέλειον, τὸ ἀγαθόν

Τῶν ἀσόφων πολλοὶ ριπτόμενοι ἐν τῷ εὐαγγελικῷ κήπῳ διὰ μόνης τῆς πίστεως σώζονται. Ἡ σοφὴ ὅμως νεολαία,— γινώσκουσα ἐκ τῆς ἐπιστήμης τὴν ὑλικὴν καταγωγὴν αὐτῆς ὡς καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς θεραπείας τῶν ὑλικῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῆς, μηδόλως δὲ τὴν Γραφὴν νὰ πιστεύῃ θέλουσα καὶ τὴν ἐπὶ γῆς ἐμφάνισιν τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ ὡς ἀληθινοῦ Θεοῦ νὰ παραδεχθῇ αἰσχὺς της θεωροῦσα, ἂν καὶ (ὅλως πρὸς ἑαυτὴν ἀνφάσκουσα) τὸ Εὐαγγέλιον ὡς τὸ ἠθικώτατον τῶν ἀνθρωπίνων θρησκευτικῶν συστημάτων ἐξ ἀνάγκης ἀναγνωρίζουσα — ἐνδύεται τῆς ὑποκρισίας μὲν τὸ ἔνδυμα ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, τοῦ σαρδαναπαλισμοῦ δὲ καὶ τῆς τελείας τῶν αἰσθήσεων λατρείας ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἀλλὰ πρὸς τί αἱ πρὸς ἐπίδειξιν μόνον ἠθικότητες, αἱ τοσαῦται καὶ τηλικαῦται τῶν ἐπιθυμιῶν στερήσεις, ἀφοῦ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἐφήμερον, ὡς δοξάζουσιν, ἢ ἀφοῦ ὁ Θεὸς δὲν εἶνε τόσον μικρὸς ὥστε νὰ συνερίζεται τὰς παρεκτροπὰς τῶν ἀνθρώπων;

Πρὸς οὐδὲν λοιπὸν ἄλλο ἢ πρὸς τὸ ἐξαπατᾶν τὴν κοινωνίαν καὶ πρὸς τὸ ἐκμεταλλεύειν τοὺς ἀψώους ἀγραμμάτους. Πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἢ πρὸς τὸ ἐξαπατᾶν τοὺς ἁρμοδίους καὶ καταλαμβάνειν τὰς ἕδρας τῶν μισθῶν χάριν καὶ ποιεῖν τοὺς μαθητὰς αὐτῶν υἱοὺς γεέννης.

Ἀλλ' ἕως πότε θὰ συμβαίνωσι ταῦτα; Ἕως πότε θὰ σιωπῶμεν; Ἕως πότε θὰ κρύπτωμεν τὴν ἀλήθειαν; Ἕως πότε θὰ ἐξαπατῶμεν ἡμεῖς ἑαυτούς; Οὐδεὶς βεβαίως θέλει ἰσχυρισθῇ, ὀρθότατα λέγει ὁ τῇ ἀληθείᾳ σοφὸς ὁμογενὴς Μαυροκορδάτος(1), ὅτι ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν ὑπάρχει κἂν ἴχνος ἀληθοῦς παιδαγωγίας, ἤτοι θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς τῶν νέων μορφώσεως .... Φοβούμενοι ἢ μὴ θέλοντες ν' ἀκούσωμεν τὴν ἀλήθειαν, οὐδένα ἄλλον ἐξαπατῶμεν ἢ ἡμᾶς αὐτούς, οὐδένα ἄλλον ζημιοῦμεν ἢ ἡμᾶς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Ἂς ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῖς δυναμένοις καὶ ὀφείλουσι νὰ φέρωσι τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Διὰ τῆς παντελοῦς παραμελήσεως τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς τοῦ ἔθνους παιδαγωγίας βαδίζομεν πρὸς βέβαιον ἠθικὸν ὄλεθρον. Εὐτυχῶς τὸ κακὸν δὲν εἶνε ἀκόμη ἀθεράπευτον. Αἱ κάτω τάξεις τοῦ λαοῦ μένουσιν εἰσέτι ἀλύμαντοι· ἀλλ' οἱ ἀναβαίνοντες καὶ καταβαίνοντες τὰς παλιτικὰς βαθμίδας διὰ τοῦ παραδείγματος, διὰ τῶν ἔργων τὸν ἐπηρεάζουσιν αὐτάς. Ὄχι, τὰ γράμματα, τὰ ξηρὰ γράμματα δὲν ἀρκοῦσιν ἵνα παρασκευάσωσι γενεάν, ἧς ὁ νοῦς νὰ φωτίζεται ὑπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ καρδία νὰ ᾖ πλήρης ὑψηλῶν αἰσθημάτων, δὲν μορφοῦσιν ἀνθρώπους ἀξίους τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν. Νοῦς ἄνευ καρδίας, παιδεία χωρὶς ἠθικῆς μορφώσεως, χωρὶς θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, εἶνε δύναμις ταχύτερον καὶ αὐτῆς τῆς ἀμαθείας πρὸς τὸ κακὸν φέρουσα. Μόνη ἡ ἀληθὴς παιδεία, ἤγουν ἡ ὑπὸ ἠθικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων· συνοδευομένη, ἡ συγχρόνως καὶ νοῦν καὶ καρδίαν μορφοῦσα, δύναται νὰ ὁδηγήσῃ ἓν ἔθνος πρὸς τὸν ἀληθῆ πολιτισμόν. Τοιαύτης παιδείας, τοιαύτης παιδαγωγίας τοῦ λαοῦ ἔχει ἀνάγκην ἡ ἡμετέρα πατρίς . . . . . Προκειμένου μάλιστα περὶ ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ, πᾶσα βραδύτης, πάσης ἡμέρας καὶ ὥρας ἀπώλεια εἶνε ΕΓΚΛΗΜΑ ἀνεπανόρθωτον.

Ὁμιλῶν τις ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ καὶ ἰδίως παρ' ἡμῖν, παρ οἱῳδήποτε τάξεων διάκρισις ὑφίσταται, περὶ λαοῦ, ἐννοεῖ βεβαίως οὐχὶ μόνον τὸν ὄχλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς προτεταγμένους αὐτῷ οὐχὶ μόνους τοὺς πολλούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀλίγους.

(1) Ἴδε ἀρ. 522 Κλειοῦς σελ. α. στηλ. β'.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ὁμιλίας γενομένης κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ὑημ. ἐξετάσεων τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ἑλλ. Λυκείου ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ διδάσκαλος περιστοιχούμενος ὑπὸ τοσούτων νεαρῶν βλαστῶν ἐν οἷς βλέπει τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ἥτις μετὰ 15 ἔτη θ' ἀποτελῇ τὸ ἄνθος τῆς πόλεως, ἀγάλλεται καὶ, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἔχει ὕλην εὔπλαστον εἰς τὰς χεῖρας του, ὀνειροπολεῖ τόσα καλὰ ἐπ' αὐτῶν καὶ δημιουργεῖ διὰ τῆς φαντασίας αὐτοῦ τοσοῦτον διάφορον τὴν μετὰ 15 ἔτη κοινωνίαν, ὥστε χαίρει τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ ὄντι σκιρτῶσαν ὑπὸ τῶν παλμῶν τῆς χαρᾶς αἰσθάνεται τὴν καρδίαν του. Καὶ ἔχει δίκαιον, διότι ὑποθέσατε διὰ μίαν στιγμὴν ὅτι ζῶμεν ἐν κοινωνίᾳ πράγματι χριστιανικῇ, ὅτι ὅλα ἐν γένει τὰ μέλη τῆς κοινωνίας ταύτης ἀγαπῶνται ἀδελφικῶς· ἡ ἀδελφικὴ αὕτη συμβίωσις τῶν ἀνθρώπων δὲν θὰ ἦνε ἀγγέλων συμβίωσις; Τῇ ἀληθείᾳ τότε δὲν θὰ βασιλεύει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τὸ δεύτερον τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγ. πνεύματος, ἡ χαρά; Ὢ πόσον καταλλήλως ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ἀπαριθμῶν τὰ θεῖα ταῦτα χαρίσματα, ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀγάπης καὶ ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὴν χαράν! Ναί, ἡ ἀληθὴς ἀγάπη γεννᾷ τὴν γνησίανχαράν, τὴν εἰρήνην, τὴν χρηστότητα, τὴν πίστιν, τὴν ἐγκράτειαν Ὑποθέσατε κοινωνίαν, ἐν ᾗ ἡ πίστις εἶνε τὸ πᾶν, ἐν ᾗ ἡ ἐγκράτεια, ἡ βασιλὶς αὕτη τῶν ἀρετῶν, εἶνε ὁ μόνος ἀπόλυτος μοναρχης, ἡ μόνη δέσποινα, ὑφ' ἣν ἅπαντες νὰ κλίνωτι τὸν αὐχένα— ὑποθέσατε, λέγω, κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἅπαντα νὰ μισῶσι τὸ ψεῦδος μέχρις ἀποστροφῆς, μέχρι φρικιάσεως, νὰ θυσιάζωνται δὲ διὰ τὴν ἀλήθειαν· εἶνε ποτὲ δυνατὸν ἐν ἐκείνῃ τῇ κοινωνίᾳ νὰ μὴ βλαστήσῃ καὶ βλαστήσαν νὰ μὴ αὐξήσῃ ἀκμαῖον καὶ θαλερὸν τὸ δένδρον τῆς ἀρετῆς; τὸ δένδρον ἐκεῖνο ὑπὸ τοὺς δροσεροὺς κλώνους τοῦ ὁποίου μόνου ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ζήσῃ εὐδαίμων; Ὢ! σεβαστέ μοι Ἱεράρχα καὶ φίλτατοι κύριοι, διατί ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ νὰ μὴ ἀπαρτίζωμεν τοιαύτας κοινωνίας; Ἐλειψαν πλέον, ἔλειψαν ἅπασαι αἱ προφάσεις. Εἶνε καιρὸς νὰ φροντίσωμεν ὅπως ἕκαστος ἡμῶν ἀναγεννηθῇ. Ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἀτόμων θὰ προέλθῃ ἡ ἀναγέννησις τῶν κοινωνιῶν, ἀπὸ δὲ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κοινωνιῶν θ' ἀνατείλῃ ὡς ἥλιος παμφαὴς ἡ ἀναγέννησις ὅλου τοῦ ἔθνους, τοῦ ἔθνους τοῦ ἑλληνικοῦ, ὅστις θὰ θερμάνῃ καὶ θὰ λαμπρύνῃ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Ἕλλην, κύριοι, σήμερον ἀδικεῖ καὶ ἀδικεῖ μεγάλως. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ἅπασα ἡ ἐπὶ πολιτισμῷ καυχωμένη καὶ τῷ τοῦ Χριστοῦ ὀνόματι κοσμουμένη ἀνθρωπότης οὐ μόνον ἀνερυθριάστως ἀλλὰ καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ὁμολογεῖ ὅτι καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸν χριστιανισμὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀφείλει; Διατί λοιπὸν μᾶς φαίνεται παράξενον τὸ ὅτι σήμερον ἡ ἀνθρωπότης κακοδαιμονεῖ διότι ἡ Ἑλλὰς κακοδαιμονεῖ, διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐφρόντισε νὰ εὐδαιμονήσῃ καὶ εὐδαιμονήσασα νὰ τῇ χρησιμεύσῃ καὶ πάλιν ὡς καὶ ἄλλοτε διδάσκαλος τότε μὲν τῶν τεχνῶν, τῆς

φιλοσοφίας καὶ τοῦ θεωρητικοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας; Ἰδοὺ ἀλληλοκτονοῦνται οἱ ἄνθρωποι ἀνὰ μυριάδας· εἶδες εὐδαιμονίαν; εἶδετε χριστιανισμόν; Ἡμεῖς, κύριοι, εἴμεθα αἴτιοι τῆς καταστροφῆς των· διότι ἡ Ἑλλὰς ἐν διαστήματι ἂν οὐχὶ τῶν τεσσαράκοντα, τοὐλάχιστον ὅμως τῶν τριάκοντα τελευταίων ἐτῶν θὰ ἠδύνατο, ἂν ἤθελε, νὰ καταστῇ πρότυπον χριστιανικοῦ ἔθνους καὶ κατασταθεῖσα μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι ἤθελεν ἑλκύσει τῇ φυσικῇ ἐκείνῃ ἕλξει, δι' ἧς πεπροικισμένον τυγχάνει τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος παρὰ τῆς Θείας Προνοίας, ἤθελεν ἑλκύσει, λέγω, πρὸς ἑαυτὴν τὰ πλησίον πρῶτον καὶ τὰ μακρὰν μετὰ ταῦτα ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἤθελον διαχθῇ παρ' αὐτῆς, ὡς ἄλλοτε τὴν θεωρίαν, οὕτω καὶ σήμερον τὴν πρᾶξιν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἥτις εἶνε ἡ ζείδωρος ἄρουρα, ἐφ' ἧς μόνης ἀναπτύσσεται καὶ ἀναθάλλει τὸ δένδρον τῆς εὐδαιμονίας, δι' ἣν καὶ μόνην ἐπλάσθη ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος. Ἡ Ἑλλὰς ὅμως καρκινοβατεῖ! διότι αἱ καθ' ἡμᾶς κοινωνίαι καρκινοβατοῦσι· καρκινοβατοῦσι δ' αἱ κοινωνίαι, διότι καρκινοβατεῖ ἡ οἰκογένεια. καὶ καρκινοβατεῖ ἡ οἰκογένεια, διότι τὸ ἄτομον ραθυμεῖ, διότι τὸ ἄτομον δὲν ἐργάζεται. Ἡ ἀξίνη κεῖται εἰς τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου, ἀλλὰ τὸ ἄτομον τὴν περιφρονεῖ.

Ἡμεῖς, φίλτατοι κύριοι, ἡμεῖς εἴμεθα τὰ ἄτομα. Ἂς ἐξυπνήσωμεν λοιπόν· ἂς μὴ ραθυμῶμεν, διότι, μὰ τὰς ἱερὰς σκιὰς τῶν τοσούτων μαρτύρων τῆς πίστεως, δὲν θὰ παρέλθωσιν ἡμέραι πολλαὶ καὶ φωνὴ ἐπίσημος θὰ μᾶς προσκαλέσῃ νὰ δώσωμεν λόγον ταύτης τῆς ραθυμίας. Ἓν καὶ μόνον ἔστω ἡμῶν ἑκάστου τὸ μέλημα, πῶς ν' ἁγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Οὐρανίου Πατρός· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Τότε θὰ ἴδωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εὐδαίμονας, τότε θὰ ἴδωμεν τὰς οἰκογενείας εὐδαίμονας, τότε θὰ ἴδωμεν τὰς κοινωνίας, τὸ ἔθνος, τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην εὐδαίμονα, τότε γενήσεται μία ποίμνη, ἡ ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, καὶ εἷς ποιμὴν αὐτῆς ὁ Χριστός. Τότε θὰ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ πληρωθῇ τὸ δεύτερον τῆς Κυριακῆς προσευχῆς ζήτημα, ὅταν γίνεται τὸ θέλημα αὐτοῦ ὡς ἐν οὐρανῷ οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἰδού, κύριοι, τί ὀνειροπολοῦμεν ἡμεῖς οἱ διδάσκαλοι, ὅταν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὰ μικρὰ ταῦτα πλάσματα, ἀναλογιζώμεθα ὅτι ἐδόθησαν ἡμῖν ὡς ὕλη εὔπλαστος, ἵν' ἐλευθέρως νὰ διαπλάσωμεν οἷαν ἀπαιτεῖ αὐτὴν ὁ Πλάστης καὶ ἡ Πατρίς. Ἀλλὰ πόση σκηδία καταλαμβάνει ἡμᾶς, πόση θλῖψις, πόση μελαγχολία, ἡ ὁποία πολλάκις ἐκσπᾷ εἰς θυμόν, εἰς ἀγανάκτησιν, εἰς ὀργήν, ὅταν αἴφνης βλέπωμεν ἄρδην καταστρεφόμενα τὰ γλυκὰ ταῦτα ὄνειρα· ὅταν βλέπωμεν ὅτι πολλάκις ἀντὶ συμπράξως ἔχομεν ἀντιπράξεις τρομεράς, αἱ ὁποῖαι ἐν τοσούτῳ τόσον μικραὶ φαίνονται, τόσον ἀθῶαι, τόσον μηδαμιναί, ὥστε ἂν ποτε θελήσωμεν νὰ τὰς ἐμποδίσωμεν, ἀλλοίμονον!

Ἔχομεν ἀνάγκην σχολείων, κύριοι. Ἔχομεν ἀνάγκην ὀρφανοτροφείου, ἔχομεν ἀνάγκην διδασκάλων. Μακρὰν ἡ ἐπάρατος πολυτέλεια, μακρὰν πᾶν περιττὸν ἔξοδον, μακρὰν πᾶσα τοῦ χρόνου σπατάλη. Ἂς συγκεντρωθῶμεν ἅπαντες εἰς τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα, καὶ ἂς ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ Σμύρνη εἶνε ὁ φάρος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀναμένει νὰ φωτισθῇ ἡ Ἀνατολὴ ἅπασα. Βκρεῖαν λοιπόν, βαρυτάτην ἀναλαμβάνομεν τὴν εὐθύνην ἡμεῖς, οἵτινες σήμερον εὑρέθημεν ἐπὶ ἐλαιοδόται τοῦ φάρου τούτου, ἐὰν τὸν ἀφήνωμεν ἐσβεσμένον.

Χαίρομεν καὶ εὐφροσύνως χαιρετίζομεν τοὺς δύο συλλόγους ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ὡς ἀδελφοὶ ὁμαίμονες καὶ εἰλικρινέστατα προσφιλεῖς θὰ συνεργασθῶσι βεβαίως πρὸς τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἀρούρας, ἐφ' ἧς θὰ σπαρῶσιν ἀκολούθως τὰ τιμαλφῆ σπέρματα.

Ἀλλὰ καιρὸς νὰ ἐπανέλθω ἐπὶ τὸ προκείμενον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τις δικαίως ἴσως θὰ εἴπῃ ὅτι ἀπεμακρύνθην.

Ἀρχόμεθα ὅθεν σὺν ταῖς εὐχαῖς τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Ἱεράρχου τῶν ἐξετάσεων τῇ Γυμνασιακῇ τάξει, ἥτις θέλει ἐξετασθῇ εἰς τὸ ἱερὸν μάθημα καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰ ἑλληνικά. Εἰς τὰ αὐτὰ μαθήματα θέλουσιν ἐξετασθῇ καὶ οἱ τοῦ σχολαρχείου· ἀπὸ αὔριον δὲ θὰ συνεχίζωνται αἱ ἐξετάσεις μέχρι τῆς Παρασκευῆς συμφώνως πρὸς τὸ ἐπὶ τούτῳ γραφὲν πρόγραμμα.

Τίνα μαθήματα ἐσπούδασεν ἑκάστη τάξις θέλει λεχθῇ παρὰ τοῦ εἰδικοῦ δι' ἕκαστον μάθημα διδασκάλου.

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

τῆς κ. Σαπφοῦς Λεοντιάδος γενομένη ἐν τῷ Ἀναγνωστηρίῳ ἡ Σμύρνη.

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 325 καὶ τέλος).

Καὶ οὕτω λοιπὸν δεικνύεται ὅτι τὸ ἔθνος διατηρεῖται εἰς μῆκος βίου, ὅταν ἔχῃ ἀρίστην νομοθεσίαν, σύμφωνον δηλ. πρὸς τὸν ἑαυτοῦ χαρακτῆρα, καὶ τὴν ἀποστολήν του· καὶ εὖσαν προσέτι ἀνάπτυξιν τοῦ δικαίου, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον διὰ νὰ ἐννοήσωμεν, κύριοι, ὅτι δηλ. ἡ ἀρίστη νομοθεσία μακρόβιον καθιστᾷ τὸ ἔθνος, καὶ εὐδαιμονέστατον ἅμα, διότι ἀναπτύσσει ἐν αὐτῷ τὸ δίκαιον, τὸ ἀληθές, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι αὕτη προσδιορίζει ἐπὶ τῶν θείων ἀρχῶν τῆς δικαιοσύνης τὰς διαφόρους πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν συγκροτούντων τὸ ἔθνος ἀνθρώπων· δεικνύει δηλ. εἰς αὐτοὺς τί ὀφείλουσι νὰ μὴν ἀφαιρῶσιν ἀλλήλους, καὶ τί ν' ἀπονέμωσιν ἀλλήλοις, ὅπερ, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν, τῇ Δικαιοσύνῃ, εἶνε ἡ βάσις τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ δικαίου· ἑπομένως τὸν κύκλον τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐγχαράττει· καὶ φροντίζει ἐπὶ πᾶσι καὶ θεσμοθετεῖ τὴν διὰ τῆς ὀρθῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ὑγιοῦς ἐκπαιδεύσεως διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν μελῶν πάντων τοῦ ἔθνους, ἐπαγρυπνεῖ ἐπ' αὐτῆς καὶ οὕτω τὴν διαρκεστάτην συντήρησιν καὶ τὴν εὐδαίμονα προαγωγὴν τοῦ ἔθνους κατασκευάζει,

ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς Ἀθηναϊκῆς νομοθεσίας, ὅτι καὶ τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλήν, ἧς τὰ μέλη ἦσαν ἐκ τῶν πολιτῶν τῶν μάλιστα ἐπὶ πολιτικῇ ἀρετῇ καὶ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει ἐνδεδειγμένων, ταύτην λέγω ἐπέστησεν ἡ νομοθεσία ἐκείνη φύλακα τῶν ἠθῶν καὶ προστάτην τῆς θρησκείας καὶ ἔφορον τῆς εὐκοσμίας τῶν πολιτῶν πάντων, μάλιστα δὲ τῶν νέων καὶ τῶν ἐφήβων.

Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ ἔθνος εἶπον, ὅτι διατηρεῖται ἐν τῷ βίῳ συμφώνως πρὸς τὸν ἄνωθεν δεδομένον αὐτῷ προορισμόν,

Ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὰ ἄστρα εἶνε πάντοτε γραμμένον
καὶ ὁ καθένας, ἂν κυττάξῃ, ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἰδῇ·
«Ἄνθρωπε, θέλεις νὰ ἤσαι μιὰν ἡμέραν μὲ ἡμᾶς;—
Αὐτοῦ κάτω νὰ πιστεύῃς νὰ ἐλπίζῃς, ν' ἀγαπᾷς.»

τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ ἀποστολήν, ἥτις τῷ ὄντι ὡμολογήθη ὅτι ὑπάρχει ἐν παντὶ ἔθνει παρατηρηθεῖσα ἐκ τῶν ἐκβάσεων τῶν ἐνεργειῶν του, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν γενομένης ἐπιρροῆς ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ μάλιστα παρετηρήθη, ὅτι ὅσον αἱ ἐνέργειαι ἑνὸς ἔθνους ἐγένοντο ὠφέλιμοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐπενήργησαν οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοητικῆς μάλιστα καὶ ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τόσον περισσότερον ἡ ἀποστολὴ ἐθεωρήθη καὶ εἶνε ἀληθῶς εὐγενεστέρα καὶ σεβασμιωτέρα καὶ ἀξία πάσης μελέτης καὶ ἐξιστορήσεως. Σημειωτέον ὅμως, κύριοι, ὅτι καὶ οὐδεμία ἀποστολὴ ἔθνους εἶνε πρὸς βλάβην καὶ καταστροφὴν τῶν συμφερόντων τῆς ἀνθρωπότητος, διότι ἔρχεται ἐκ Θεοῦ· πᾶν δὲ τὸ ἐξ ἐκείνου γινόμενον ἐστὶν ἀγαθόν. καὶ πρὸς σκοπὸν ἀγαθὸν ὡρισμένον· οὐδαμῶς δὲ ἡ προωρισμένη αὕτη ἀποστολὴ παραβλάπτει καὶ τὸ αὐτεξούσιον τῆς ἐνεργείας τοῦ ἔθνους, διότι ἐνεργεῖται ἐλευθέρως ὑπ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀνεμποδίστου ἐξασκήσεως τῶν ἐν αὐτῷ ἐθνικῶν ἰδιοτήτων καὶ προσόντων, ἅτινά εἰσιν, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ εἶπον, τὰ κατάλληλα πρὸς τὴν κατόρθωσιν τῆς ἀποστολῆς του μέσα. Ἐντοσούτῳ διὰ νὰ ἀποδείξω τὸ ἄνωθι, ὅτι τὸ ἔθνος συμφώνως πρὸς τὴν ἀποστολήν του ζῇ καὶ διαρκεῖ ἐν τῷ κόσμῳ, περιορίζομαι νὰ λάβω αὐθις ὡς παράδειγμα τὸ Ρωμαϊκὸν καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος· διότι εἰς αὐτὰ μάλιστα καταφανέστατον γίνεται τὸ λεγόμενον. Τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθνος, κύριοι, ὡς παρὰ πάντων τῶν σοφῶν ὁμολογεῖται, ἦν κατὰ τὰς ἀνεξερευνήτους βουλὰς τοῦ Ὑψίστου προωρισμένον ἵνα συνενώσῃ τὰ ἔθνη ὑπὸ τὸ ἑαυτοῦ σκῆπτρον, ἵνα φέρῃ αὐτά, οὐδεμίαν ἔχοντα πρότερον σχέσιν πρὸς ἄλληλα, εἰς συνάλελφον, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιμιξίαν, ἵνα διὰ τῆς κοινῆς πάντων πρὸς αὐτὸ ὑποταγῆς συνειθίσῃ πως αὐτὰ εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ ὡραίαν ἅμα ἰδέαν τῆς ἀδελφότητος. καὶ τοῦτο διὰ ποῖον σκοπόν; ἵνα εὐκολύνῃ πως τὴν διάδοσιν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ γεννηθέντος θείου χριστιανισμοῦ, ἔχον πάντας ἑτοίμους εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς ὑπὸ τούτου κηρυχθείσης πρώτης καὶ μεγίστης Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι εἰσὶν ἀδελφοί, ὅμοιοι καὶ ἀγαπητοὶ ἀλλήλοις, ἀληθείας εἰς ἣν παρήχθησαν πάντες οἱ νέοι καιροὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἀνακαινίσαντος τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ εὐδαιμονίσαντος τοὺς νεωτέρους χριστιανικοὺς λαούς. Ἐντεῦθεν λοιπὸν καὶ πᾶσα ἡ ἐνέργεια τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἦν τὸ πολεμεῖν, μέχρις οὗ πάντῃ ἐντελῶς ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμόν του. Διὰ τοῦτο καὶ ὅτε ὁ Ἀδριανὸς (117. μ. Χ.) διενοήθη συμφέρον εἰς τὸ κράτος νὰ περιορίσῃ πλέον τὰς κατακτήσεις, συναισθανθεὶς ὅτι, ἀντὶ τῆς περαιτέρω ἐπεκτάσεως, ἦν ἀναγκαιοτέρα διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσθένειαν τοῦ κράτους ἡ ἅμυνα τῶν κατεχομένων, μόλις ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἐνήργησε τὸ διανόημά του τοῦτο· εἰ διάδοχοι αὐτοῦ ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν μιμηθῶσι, διότι ἡ θεία Πρόνοια, ὡς λέγει ὁ ἀνωτέρω ἐπίσημος σοφός, «ἡ ὑπὲρ τοῦ Χριστ. βουλευομένη ἀλλέως διέταξε τὰ πράγματα· ἐχρειάζετο δηλ. ἀκόμη τὴν Ρώμην ἐν ἐνεργείᾳ κατακτητικῇ διὰ τοὺς λαοὺς τοῦ Βορρᾶ, οἵτινες κινηθέντες μετ' οὐ πολὺ εἰς μετανάστευσιν ἐκ τῶν δρυμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἅλσεων, διὰ νὰ πλησιάσωσι πρὸς τὸν χριστιανισμὸν καὶ γένωσιν οἱ γεννήτορες τοῦ νέου πολιτισμοῦ, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι φιλόδοξόν τινα καὶ φιλοπόλεμον ἀνταγωνιστὴν προκαλοῦντα αὐτούς, καὶ τοιοῦτος ἦν ἡ κατακτητικὴ Ρώμη». Διὰ τοῦτο πρὸς τούτοις ἐν ᾧ, ὡς εἴπομεν, ἡ ἀνάμιξις ἐν ἔθνει τινὶ ξένων στοιχείων καταστρέφει καὶ ἀφανίζει τὸ ἔθνος, εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν

ὅμως συνέβη τὸ ἐναντίον· δηλ: αὐτὸ συνεκροτήθη μέν, ὡς εἴπομεν, ἐκ πάντων τῶν Λατινίδων φυλῶν καὶ πλείστων ἄλλων μιγάδων, ὁσημέραι δὲ διὰ τῶν κατακτήσεων προσελάμβανεν ὅπως δήποτε ξένα ἤθη καὶ ἔθιμα κοινωνικὰ καὶ θρησκευτικὰ μάλιστα, ἀλλ' ὅμως οὐχὶ μόνον δὲν κατεστρέφετο δι' αὐτά, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ηὐξάνετο, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Montesquieu ὅτι, «εἰς τὴν αὔξησιν μάλιστα τῶν Ρωμαίων συντέλεσεν ἡ συνήθεια, ἣν εἶχον οἱ Ρωμαῖοι ν' ἀρνῶνται τὰ ἴδια ἑαυτῶν ἔθιμα, ἅμ' εὕρισκον ἄλλα παρὰ τοῖς κατακτωμένοις καλλίτερα». Τοῦτο δ' οὕτως ἐγένετο διὰ τὸν ὑψηλὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἡ ἀρχαία Ρώμη ἦν προωρισμένη ἵνα καταζῇ ἡ κοινή, οὕτως εἰπεῖν, λεωφόρος τῶν ἐθνῶν, διὰ τὴν γέννεσιν τοῦ νέου πολιτισμοῦ καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸ δὲ Ρωμαϊκὸν ἔθνος τότε νὰ παύσῃ τοῦ ζῆν, καὶ τότε ὁ ναὸς τοῦ Ἰανοῦ ὁλοσχερῶς νὰ κλεισθῇ ἐν αὐτῷ, ὅτε ἤθελεν ἀνοιχθῇ πρὸς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα ὁ ἁγιώτατος ναὸς τοῦ εἰρηνικωτάτου Ἰησοῦ, συγκαλῶν πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀδελφικὴν ἕνωσιν καὶ ἀγάπην καὶ εἰς πνευματικὴν λατρείαν τοῦ ἑνὸς τρισυποστάτου Θεοῦ τοῦ μόνου ἀληθοῦς καὶ παναγάθου. Καὶ ἀληθῶς οὕτως ἐγένετο τοῦτο· ἅμα ὁ θεῖος Χριστὸς ἤρχισεν ἰσχυρῶς νὰ διαδίδηται εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν κατακτήσεων συσχετισθέντα καὶ ἀδελφοποιηθέντα σχεδὸν ἔθνη, εὐθὺς καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν ἐκεῖνο ἔθνος ἔπαυσε τοῦ ζῆν. Καὶ ἐνῷ ὁ ἱδρυτὴς αὐτοῦ Ρωμύλος ἐν τῇ πολεμικῇ αὐτοῦ ἀκμῇ καὶ δόξῃ τελευτήσας ἀπεθεώθη, ὁ ὁμώνυμος ἐκείνῳ Ρωμύλος ὁ ἔσχατος ἡγεμὼν τῆς Ρώμης ἀσθενὴς καὶ ἀνίκανος ἐστάλη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν νικητῶν του εἰς ἀφανὲς ἀγροκήπιον ὑπὸ ἐνιαύσιον σιτηρέσιον νὰ τελειώσῃ τὰς ἀκλεεῖς ἡμέρας του. Οὕτω λοιπὸν βλέπομεν ὅτι τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθνος ἔζησε καὶ διετηρήθη συμφώνως πρὸς τὴν ἀποστολήν του καί, ἅμα ἐκπληρῶσαν ταύτην, ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἐν τῷ βίῳ ἐμφάνισιν ἑτέρων ἐθνῶν καὶ λαῶν νέας ἐχόντων ἀποστολὰς ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ ὁρισθείσας. Ὁμοίως, κύριοι, καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος καταδεικνύει τὸ λεγόμενον· ἀλλ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ, ἡ Θεόθεν αὐτῷ δεδομένη, ἦν τῷ ὄντι ὑψηλὴ πολὺ καὶ εὐγενεστάτη· ἦν, ὡς γνωστόν, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ ἡ διακόσμησις τοῦ ἤθους· ὥστε τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα, ὡς λέγει ὁ ἁγαθὸς Ἰσοκρ. «μηκέτι τοῦ γενους ἀλλὰ τῆς διανοίας τεκμήριον εἶναι» διὸ καὶ ἐν τῇ δικαίᾳ ὑπερηφανείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἀξίας ἐφρόνουν καὶ ἔλεγον «πᾶς μὴ Ἕλλην βάρβαρος» ἀπαίδευτος δηλ. καὶ ἀγροῖκος. Καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχει. Οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας οὐχὶ πρὸς ἐξωτερικὴν λάμψιν, καὶ πρὸς ὑλικὴν κατάκτησιν τόπων καὶ λαῶν, ἀλλὰ πρὸς λάμψιν ἐσωτερικὴν τῆς διανοίας καὶ τοῦ ἤθους, λάμψιν πολὺ εὐγενεστάτην καὶ ἐνδοξοτάτην, καὶ πρὸς κυρίευσιν πνευματικὴν ἐκούσιον τῶν πνευμάτων καὶ τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων παντὸς αἰῶνος καὶ παντὸς τόπου· ἦσαν δηλ. προωρισμένοι καλλιεργηταὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ ἀληθοῦς ἐξευγενισμοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξ ἀρχῆς δὲν ἐζήτησαν στρατείας ἐκ δήμου, ὡς λέγει ὁ Θουκυδ., ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους μάλιστα ἐπολέμησαν ὑπὲρ ἀρχῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν, καὶ πολιτικῶν διενέξεων, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ περιφανέστατοι αὐτῶν πόλεμοι ἦσαν μάλιστα ἀμυντικοί, ὡς γνωστόν, ἀγωνιζομένων ἐν αὐτοῖς τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν τούτων τῶν πολυτιμοτάτων κειμηλίων, τῶν προϊόντων τοῦ μεγαλοφυοῦς αὐτῶν πνεύματος. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μέγιστος τῶν κατακτητῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρος δι' οὐδένα ἄλλον σκοπὸν τὰς τόσος κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ἐποιήσατο, εἰμὴ διὰ νὰ σπείρῃ ἐν τοῖς βαρβάροις τοὺς εὐγενεῖς σπόρους τῆς ἑλληνικῆς διανοίας καὶ τέχνης, καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν βαρβάρων ὡς ἑστίας ἑλληνισμοῦ τὰς 70 καὶ ἐπέκεινα πόλεις του.

Τοῦτο σημαίνων ὁ μέγας ἐκεῖνος μαθητὴς τοῦ Ἀριστ. καὶ ἀναμιμνησκόμενος ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἡ μητρόπολις τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐπεφώνει, ὅτε κατὰ τὰς Ἰνδίας διεκινδύνευεν· «ὦ Ἀθηναῖοι. ἆρα γε πιστεύετε ἂν ἡλίκους ὑπομένω κινδύνους ἕνεκα τῆς παρ' ὑμῖν εὐδοξίας;» ὡς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Ἀλεξ. 8. Ξ'. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐνασχόλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἦν πάντοτε σύμφωνος πρὸς τὴν ἀποστολήν του· ποίησις, φιλολογία ἐν γένει, φιλοσοφία, τέχνη· καὶ ταύτην τὴν ἐνασχόλησιν οὐδέποτε διέκοψαν οἱ Ἕλληνες, οὐδ' εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς δυστυχεστάτας τῶν ἡμερῶν τοῦ βίου των· καὶ οὐ μόνον ἑπομένως εὐτυχήσαντες, ὡς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Φιλίππου ὠφέλησαν τὴν ἀνθρωπότητα, ἐργασάμενοι τὰ ἀθάνατα τῆς τέχνης καὶ τοῦ λόγου ἔργα. τοὺς ἀκενώτους τούτους θησαυροὺς τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ δυστυχήσαντες τὰς μεγίστας τῶν δυστυχιῶν οὐ μόνον τοὺς Ρωμαίους κυρίους των καὶ τοὺς ἐξ ἀνατολῶν ἀκόμη, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Βορρᾶ κατελθόντας λαοὺς εἰς τὴν μεγάλην καὶ ὡραίαν ὁδὸν τῆς διανοητικῆς ζωῆς καὶ ἠθικῆς εὐκοσμίας εἰσήγαγον καὶ ἐγένοντο οἱ αἰώνιοι εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς παρ' αὐτῶν τῶν εὐεργετηθέντων ὁμολογοῦνται.

Τοιαύτην λοιπὸν εὐγενεστάτην ἔχον τὴν ἀποστολὴν τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἴδωμεν τέλος πόσον συμφώνως πρὸς αὐτὴν διετηρήθη ἐν τῇ ζωῇ καὶ διήρκεσε, καὶ δοξάσωμεν τὸν Ὕψιστον τὸν ἀξιώσαντα αὐτὸ τοιαύτης ἐξαιρέτου ἀποστολῆς, καὶ ἡμᾶς δὲ τοὺς νῦν ὄντας ἀξιώσαντα ἵνα ὦμεν τέκνα τοῦ ἔθνους τούτου καὶ φέρωμεν ἐπὶ κεφαλῆς ἡμῶν τὴν ἀποστολὴν ταύτην· διότι τί βλέπομεν; τόδε, κύριοι, ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἐνῷ πρὸ 40 ἴσως αἰώνων συνεστήθη, καὶ διὰ μηρίων ὅσων διῆλθε περιπετειῶν, οὐδέποτε ὅμως ἔπαυσε τοῦ ζῆν· διότι ὁ προορισμὸς αὐτοῦ ἦν καὶ ἐστὶν ἰσόβιος τῇ ἀνθρωπότητι· εἶν', ὡς εἴπομεν, ὁ πολιτισμὸς αὐτῆς. Ἐνόσῳ λοιπὸν ζῇ καὶ ὑπάρχει ἡ ἀνθρωπότης, ζῇ καὶ θέλει ζῇ καὶ ὑπάρχει ὁ Ἑλληνισμός. Καὶ τὸ θαυμασιώτατον δὲ πάντων ἐν τῷ ἔθνει τούτῳ εἶνε, ὅτι ἐνῷ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ ἀναγεννήσαντος τὴν ἀνθρωπότητα, τὸ ἔθνος τοῦτο ἐφαίνετο τεθνηκός, εὐθὺς πάλιν ἤρχισε νὰ ἀναβῇ καὶ νὰ

ἀκμάζῃ σχεδόν· διατί; διότι ὁ Ἑλληνισμός, ὅστις εἶνε ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, καὶ διακόσμησις τοῦ ἤθους, ἐνόησεν εὐθὺς ἐλθόντα τὸν θεῖον αὐτοῦ σύντροφον καὶ συνοδοιπόρον, τὸν Χριστιανισμόν, ὅστις εἶνε ὁ φωτισμὸς τοῦ πνεύματος. καὶ ὁ ἁγιασμὸς τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σπεύσας ἐδεξιώσατο αὐτὸν ἀδελφικώτατα, καὶ τῇ ζωοποιῷ αὐτοῦ δυνάμει ἀναβιώσας ἐν νέᾳ ζωῇ, διαβιώσεται μετ' αὐτοῦ εἰς αἰῶνας αἰώνων!

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

γέροντος ἐργάτου πρὸς νέον ἐργάτην.

Ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ καιρὸς εἶνε πλοῦτος.

Ὁ δυνάμενος διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ νὰ κερδίζῃ δέκα γρόσια καθ' ἑκάστην, μενων δὲ ἀνάσχολος (ἐργὸς) τὸ ἥμισυ μιᾶς ἡμέρας καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀργίας δαπανῶν πέντε γρόσια, δὲν πρέπει νὰ ὑπολογίζῃ μόνον ὅτι ἐδαπάνησε πέντε γρόσια, ἀλλ' ὅτι πραγματικῶς ἐπέταξεν ἄλλα πέντε. Ἐνθυμοῦ φίλε ἐργάτα, ὅτι ἡ πίστις εἶνε πλοῦτος. Ἐάν τις, ἀφ' οὗ φθάσῃ ἡ ἡμέρα τῆς πληρωμῆς τοῦ χρέους μου, μοὶ δεικνύῃ πίστωσιν, ἤτοι ἀφίνῃ εἰς χεῖράς μου τὸ ἀργύριόν του, τότε παραχωρεῖ εἰς ἐμὲ τὸν τόκον αὐτοῦ, ἢ ἅπαν τὸ ὄφελος, ὅπερ ἐξ αὐτοῦ δύναμαι νὰ πορισθῶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, καθ' ὃν μένει εἰς χεῖράς μου τὸ ἀργύριόν του. Ὅταν τις ἔχῃ ἀπεριόριστον καὶ σταθερὰν πίστωσιν καὶ γνωρίζῃ νὰ ποιῇ καλὴν αὐτῆς χρῆσιν, τὸ κέρδος αὐτοῦ πολλαπλασιάζεται σημαντικῶς. Ἐνθυμοῦ, φίλε Βρισαῖε (1), ὅτι τὰ χρήματα ἀφ' ἑαυτῶν πολλαπλασιάζονται.

Τὰ χρήματα δύνανται νὰ γεννήσωσι χρήματα· ἐκ τῶν μικρῶν προβαίνομεν βαθμηδὸν καὶ εὐκολώτερον εἰς τὰ μεγάλα. Πέντε δραχμῶν χρῆσις φέρει ἓξ καί, κατ' ἐξακολούθησιν, τῶν ἓξ φέρει ἑπτὰ μέχρι τῶν ἑκατόν. Ὅσον ὁ τοκισμὸς πολλαπλασιάζεται, τόσον αὐξάνουσι, φίλε ἐργάτα τῆς κλεινῆς Λέσβου, καὶ οὕτω κατὰ συνέχειαν γεννῶνται τὰ κέρδη ταχύτερα.

Ὁ φονεύων γρομφίδα (γουρούναν) ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, καταστρέφει ἅπασαν τὴν ἐξ αὐτῆς καταγωγὴν μέχρι τῆς χιλιοστῆς γενεᾶς. Ὁ κατασπαταλῶν μίαν δραχμὴν καταστρέφει πᾶν ὅ,τι ἡ δραχμὴ αὕτη ἤθελεν ἀποφέρει μέχρις ἑκατοντάδων. Ἐνθυμοῦ, φίλε ἀναγνῶστα, ὅτι οἰκονομῶν καθ' ἑκάστην 40 λεπτὰ μόνον, ἀποκτᾷς ποσὸν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον εἰς ἓν ἔτος.

Διὰ μέσου τοῦ ἀσημάντου τούτου ποσοῦ, ὅπερ πᾶσαν ἡμέραν ἀνεπαισθήτως κατασωτεύομεν, δαπανῶντες αὐτὸ ἢ παραμελοῦντες τὴν ἐργασίαν μας, δυνάμεθα καὶ διὰ τῆς πίστεως, ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀτομικῇ ἡμῶν ἐγγυήσει, νὰ ἔχωμεν σταθερῶς εἰς τὴν διάθεσίν μας χιλίας δραχμὰς πρὸς ἓξ τοῖς ἑκατόν· τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς χεῖρας φιλοπόνου ἀνθρώπου παράγει σημαντικὲν κέρδος.

Προτρέπω τοὺς φίλους μου καὶ ἰδίως τοὺς ἐν Λέσβῳ νὰ ἐνθυμῶνται τὴν παροιμίαν «ὁ καλοπληρωτὴς ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὸ βαλάντιον τῶν ἄλλων.»

Ὁ εὐπροθέσμως καὶ ἀκριβῶς πληρόνων τὰ χρέη αὐτοῦ δύναται ἐν παντὶ χρόνῳ, ἐν πάσῃ περιστάσει, νὰ ἔχῃ τὴν συνδρομὴν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν εἰς τὴν διάθεσίν του· εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, φίλε ἀναγνῶστα, συντρέχουσι πρὸς καλὴν ἔκβασιν τῶν πράξεών μας, πρῶτον ἡ ἐργασία καὶ ἡ οἰκονομία, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ δικαιοσύνη εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν· ἕνεκα τούτου ὅταν δανειζώμεθά χρήματα, οὐδεμίαν ὥραν πέραν τῆς προθεσμίας δὲν πρέπει νὰ τὰ κρατῶμεν· ἄλλως μικρά τις ἔλλειψις κλείει διὰ παντὸς τὸ βαλάντιον τῶν φίλων ἡμῶν.

Ἐν τῇ πιστώσει λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ ἐλάχισται ἐργασίαι· ὁ κτύπος τῆς σφύρας σου, ὅστις ἀπὸ τῆς ἕκτης πρωϊνῆς ὥρας ἢ ἀπὸ τῆς ἐννάτης ἑσπερινῆς πλήττει τὸ ὠτίον τοῦ πιστωτοῦ σου, γίνεται ἀφορμὴ πρὸς παράτασιν τῆς προθεσμίας ἐπὶ ἓξ μῆνας ἀκόμη.

Ἐὰν ὅμως σὲ ἴδῃ εἰς τὸ σφαιριστήριον ἢ εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ἐὰν ἀκούσῃ τὴν φωνήν σου ἐν τῷ καπηλείῳ καθ' ἣν ὥραν πρέπει νὰ ἦσαι εἰς τὴν ἐργασίαν σου, ἀμέσως τὴν ἐπιτύχαν σὲ ζητεῖ τὸ ἀργύριόν του, καὶ πρὶν ἀκόμη τῆς προθεσμίας.

Πρόσεχε μὴ ὑποπέσῃς εἰς τὴν πλάνην ἐκείνων οἵτινες θεωροῦσι τὰ ξένα χρήματα ὡς ἰδικά των καὶ ἐπιμένως ζῶσι καὶ ἐξοδεύουσιν ἀσυλλόγιστα· διὰ νὰ προλάβῃς τοῦτο, κράτει ἐν τῷ μεταξὺ ἀκριβῆ λογαριασμὸν τῶν τε εἰσόδων καὶ τῶν ἐξόδων σου· ἐὰν δὲ ἀποφασίσῃς νὰ κρατῇς λεπτομερῆ σημείωσιν τῶν δαπανῶν σου, θέλεις ἀπαντήσει τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα, θέλεις ἀνακαλύψει τὴν ἐξαισίαν ταχύτητα, δι' ἧς ἡ ἀποκοπὴ μικρῶν δαπανημάτων γίνεται ποσότης σημαντική· θέλεις γνωρίσει πόσα ἠδύνασο νὰ οἰκονομήσῃς κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ πόσον δύνασαι νὰ οἰκονομήσῃς διὰ τὸ μέλλον, ἄνευ οὐδεμιᾶς στενοχωρίας.

Τέλος ἡ ὁδὸς τοῦ πλούτου, ἐὰν τὸν ἐπιθυμῇς, εἶνε ἐπίσης ὁμαλή, ὡς καὶ ἡ τῆς ἀγορᾶς· ἀπαιτεῖται ὅμως πρὸ πάντων νὰ ἔχῃς κατὰ νοῦν τὰς δύω ταύτας λέξεις: Ἐργασία καὶ Οἰκονομία, ὅτι δηλ. δὲν πρέπει νὰ ἀσωτεύῃς μήτε τὸν καιρόν σου μήτε τὰ χρήματά σου· ἡ χρῆσις αὐτῶν ἔστω ὅσον τὸ δυνατὸν εὔλογος· τὸ πᾶν δι' αὐτῶν καὶ οὐδὲν ἄνευ αὐτῶν κατορθοῦται.

Ἀδύνατον νὰ μὴ γίνῃς πλούσιος, ὅταν κερδίζῃς πᾶν ὅ,τι δύνασαι νὰ κερδίζῃς ἐντίμως, καὶ ὅταν θησαυρίζῃς πᾶν ὅ,τι κερδίζῃς, ἀφοῦ ἐκπέσῃς τὰς εὐλόγους δαπάνας σου· ἐκτὸς ἐν τοσούτῳ ἂν τὸ Ὄν τὸ κυβερνῶν τὸν κόσμον καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν νὰ ἀτενίζωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ἵνα εὐλογῇ τὰς ἐντίμους ἡμῶν πράξεις, ἐκτὸς ἂν ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ προνοίᾳ ἄλλως πως ὥρισε.

(1) Σ.Δ. Ὁ γράφων ἀποτείνεται πρὸς κάτοικον τῆς Βρισᾶς, κωμοπόλεως τῆς Λέσβου, ὀνομασθείσης οὕτως ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου «Βρίσα,» ἐν ᾧ καὶ Διονύσιος ὁ Βρισαῖος ἴδρυται (Στέφ.).

Παραινέσεις ἀναγκαῖαι πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὰ πλούτη.

Τὰ χρήματα, ἅπερ κατέχομεν, μόνον διὰ τῆς χρήσεως αὐτῶν παράγουσιν ὠφελείας· ὅταν διὰ τῆς τιμιότητός σου καὶ τῆς φρονήσεώς σου κερδίζῃς ἑκατὸν δραχμὰς τὸ ἔτος, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἔχεις τὴν χρῆσιν χιλίων φράγκων.

Ὁ δαπανῶν καθ' ἑκάστην ἀνωφελῶς τι σσαράκοντα λεπτὰ δαπανᾷ ἀνωφελῶς τὸ ἔτος ποσὸν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον καὶ χάνει τὴν χρῆσιν τοῦ κεφαλαίου δραχμῶν περισσοτέρων· ὅστις χάνει ἕνεκα τῆς ὀκνηρίας αὐτοῦ 40 λεπτὰ καθ' ἑκάστην, χάνει τὴν ὠφέλειαν τῆς χρήσεως κεφαλαίου δραχμῶν πολὺ περισσοτέρων κατ' ἔτος.

Ὅστις κατασωτεύει τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ κερδίσῃ πέντε φράγκα, χάνει τὰ 5 ταῦτα φράγκα, τὰ ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ δὲ χάνων τὰ πέντε φράγκα χάνει οὐχὶ μόνον αὐτὰ ἀλλὰ καὶ ἁπάσας τὰς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας, ὅσας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ χρησιμοποιῶν αὐτά, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ μεταξὺ της νεότητός του καὶ τῆς γεροντικῆς αὐτοῦ ἡλικίας διάστημα δύνανται νὰ σχηματίσωσι σημαντικώτατον ποσόν.

Παραινέσεις πρὸς τὸ οἰκονομικῶς ἀγοράζειν.

Ὁ πωλῶν ἐπὶ πιστώσει, ζητεῖ διὰ τὸ πωλούμενον ἀντικείμενον τιμὴν ἴσην τῷ κεφαλαίῳ (τῇ προσθήκῃ καὶ τοῦ ἀναλόγου κέρδους) καὶ τῷ τόκῳ τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ καθ' ὅσον χρόνον μέλλει νὰ στερηθῇ τὸ ἀντίτιμον τοῦ ἀντικειμένου.

Ὁ ἀγοράζων λοιπὸν ἐπὶ πιστώσει πληρόνει τόκον ἐπὶ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ πράγματος ὅπερ ἀγοράζει, ὁ δὲ ἀγοράσας τοῖς μετρητοῖς εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐτόκισεν ἐπί τινος καιροῦ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἔδωσεν.

Ὁ ἀγοράζων κάλλιον εἶνε νὰ πληρόνῃ τοῖς μετρητοῖς, διότι ὁ πωλῶν ἐπὶ πιστώσει, ἐπειδὴ περιμένει ζημίαν τόσα τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ ἀναξιοχρέων ἀγοραστῶν, αὐξάνει τὸ τίμημα τοῦ πράγματος, ἵνα καλύψῃ τὴν διαφοράν ταύτην.

Ὁ μὲν ἀγοράζων ἐπὶ πιστώσει, καὶ ἀξιόχρεως ἐὰν ἦνε, πληρόνει πάντοτε μέρος ἐκ τῆς ὑπερτιμήσεως ταύτης, ὁ δὲ ἀγοράζων τοῖς μετρητοῖς ἀποφεύγει τὴν ὑπερτίμησιν ἢ δύναται νὰ τὴν ἀποφύγῃ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Α. Μ. ΧΑΡΙΚΛΗΣ,
Δέσβιος.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ Η'.

διήγημα πρωτότυπον (1)

ὑπὸ ΟΜΗΡΟΥ ΒΑΦΑ υἱοῦ.

—

There is a wondrous book of Legends
of the dead kings
And he who looks may find therein
The story that I. now begin.
H. W. Longfellow tales sf a wayside inn.

Νύκτωσε· λόγγος φοβερὸς . . . βροντᾷ τ' ἀστροπελέκι
Πέφτει χαλάζι . . . Κύτταξε μές τὴν ἀνεμοζάλη.
Ζαλακώστα, Φλῶρος καὶ Φρόσω.
Πίπτε χιών· ψυχροτέρα δὲν εἶναι ραγείσης καρδίας.
Κρυφθῆτε ἄστρα· τὸ φῶς σας μισεῖ ἐναγὴς πατροκτόνος.
Καὶ μ' ἀστραπὰς καὶ βροντάς, οὐρανὲ τὴν κατάραν σου ψάλλε:
Ἡ δυστυχὴς πρὸ μικροῦ ἤκουσ' ἄλλην κατάραν.
Θ. Ὀρφανίδου, Χίος δούλη.

Ἦτο νὺξ χειμερινὴ τοῦ 1028.

Ὁ ἄνεμος συρίζων διήρχετο διὰ τῶν ξηρῶν κλάδων τῶν δένδρων, οἱ δὲ κεραυνοὶ μετ' ἀστραπῶν καὶ βροντῶν καθίστων τὴν σκηνὴν ἔτι φοβερωτέραν. Μόλις δὲ ὁ ἄνεμος ἐκόπαζεν ἐπ' ὀλίγον, καὶ χείμαρροι ὕδατος κατέρρεον ἐκ τῶν οὐρανῶν. Οἱ βράχοι ἀντήχουν τὸν κρότον τῶν κεραυνῶν, οἵτινες ἀενάως διεδέχοντο ἀλλήλους.

Οὐδὲν ἀνθρώπινον ἴχνος ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἐκείνης πεδιάδος· ἤθελε νομίσει τις ὅτι ἦτο ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος.

Μόνον δὲ χελῶναί τινες ἐφαίνοντο ἐν τοῖς ὕδασι, προσπαθοῦσαι νὰ κρυφθῶσιν ἵνα μὴ φθάνῃ αὐτὰς ἡ βοὴ τῆς ἐξαγριωθείσης φύσεως.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γλαῦξ τις ἢ κόραξ, ἐν βαθεῖ εὑρισκόμενος σπηλαίῳ ἢ ἐν τῷ κορμῷ ὑψικόμου δρυός, ἐξέφερον τὴν κακόηχον καὶ μονότονον κραυγήν των. Ὁ δὲ αἰγωλιὸς (μπούφος) οὔτε νὰ κρώξῃ ἐτόλμα, φοβούμενος μὴ ἡ θύελλα τὸν καταλάβῃ κρυπτόμενον.

Ἡ ὥρα παρήρχετο· τὸ μεσονύκτιον ἐπλησίαζεν. Ἡ θύελλα ἐξηκολούθει μετὰ πλείστης ὁρμῆς. Θεῖος δάκτυλος κακὰ προμηνύων ἐφαίνετο διαταράττων τὴν φύσιν. Καὶ αὐτοὶ οἱ βοσκοὶ δὲν ἐτόλμων νὰ προβάλωσι τὰς κεφαλὰς ἔξω τῶν καλυβῶν, εὐχαριστούμενοι ἐπὶ μόνῃ τῇ εὐτυχίᾳ ὅτι εἶχον ἑαυτοὺς καὶ τὰ ποίμνιά των ἐν ἀσφαλείᾳ.

. . . . . .

Ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ὄχθης τοῦ Βοσπόρου ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνωθι ρηθείσης πεδιάδος ὑπῆρχεν ἔπαυλις, μορφὴν ἔχουσα ἀνακτόρου, περὶ αὐτὴν δὲ ὡραῖος κῆπος φαινόμενος ὅτι ἔμελλε νὰ κατακλυσθῇ ὑπὸ τῆς θυέλλης. Ἡ κλίμαξ τῆς ἐπαύλεως ἦτο ἐκ Παρίου μαρμάρου Ἡ εἴσοδος ἦτον εὐρεῖα, πλεῖσται δὲ λυχνίαι ἀσθενὲς ὡς ἀπαυγάζουσαι ἔκειντο ἐν τῇ αὐλῇ. Ἀναβαίνων τις τὴν κλίμακα ταύτην ἔρθανεν εἰς θάλαμον λαμπρότατα ἐστολισμένον, ἔνδον τοῦ ὁποίου καὶ λίαν πολύτιμα σκεύη ὑπῆρχον καὶ ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος ἐν ἀφθονίᾳ εὑρίσκοντο. Ἀπὸ τοῦ θαλάμου τούτου εἰσήρχετό τις εἰς κοιτῶνα, τὸν ὁποῖον ἐκόσμουν δύο κλῖναι διὰ πολυτίμου πορφύρας περικεκαλυμμέναι, μέγας ἀριθμὸς παντοίων ἐπίπλων, πλείστη περγαμηνὴ καὶ πλεῖσται διφθέραι. Ἐν τῷ ἐνδιαιτήματι τούτῳ ἐβασίλευε

(1) Τὸ ἱστορικὸν τοῦ διηγήματος τούτου εὑρηται παρὰ Ψελλῷ. Ἔκδοσις Βασιλείας 1669. σελ. 74.

τελεία σιγή. Οἱ ὑπηρέται βαθέως ἐκοιμῶντο ἐπὶ τῶν μαλακῶν αὐτῶν στρωμάτων, τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τὰ χονδρά των ἐφαπλώματα ἔχοντες, ἵνα μὴ ἀκούωσι τὴν σύγκρουσιν τῶν στοιχείων.

Ἐπί τινα χρόνον ἡ σιγὴ ἐξηκολούθει, τὸ μεσονύκτιον εἶχε παρέλθει. Ἅπαντα τὰ φῶτα εἶχον σβεσθῆ πλὴν ἑνὸς ἐκπέμποντος εἰσέτι τὰς ἀσθενεῖς αὐτοῦ ἀκτῖνας ἐν τῷ κοιτῶνι ἐκείνῳ. Διὰ δὲ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός του ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τρεῖς μορφάς, μίαν γυναικὸς καὶ δύο ἀνδρῶν. Ὁ εἷς τῶν ἀνδρῶν ἦτο ἐξηπλωμένος ἐπὶ κλίνης, εἶχε δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους. Ἡ κόμη του ἦτον ἀργυρόφαιος, ὡς ὁ μύσταξ καὶ αἱ ὀφρῦς του. Τὸ ρυτιδωμένον αὐτοῦ μέτωπον ἐδείκνυε τὸ ἄωρον γῆράς του. Εἶχε τὸ σῶμα κεκαλυμμένον διὰ ρωμαϊκῆς χλαμύδος· πλησίον του ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης ἔκειντο διάφορα κοσμήματα, ἐπὶ δὲ χρυσοκεντήτου προσκεφαλαίου στέμμα. Ὁ ἕτερος μόλις εἰκοσιπεντάκις εἶχεν ἰδεῖ τὸ ἔαρ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἦτο ἀνὴρ λίαν εὔμορφος, εἶχε τὸ γένειον μακρόν, τὰς ὀρῦς πυκνὰς καὶ μελαίνας, τὸ δὲ μακρὸν ξίφος του καὶ τὰ διάφορα ἄλλα ὅπλα, ἃ ἔφερε, ἐδείκνυον ὅτι ἦτο στρατιωτικός. Εἶχε τὴν κεφαλὴν ἐρηρεισμένην ἐπὶ τοῦ πήχεως τῆς χειρός του καὶ ἐκάθητο ἐπὶ ἀνακλίντρου· ἐφαίνετο δὲ πάντη ξένος καὶ ἀδιάφορος εἰς τὰ περὶ αὐτόν.

Ἡ δὲ γυνὴ ἐν τῇ ἀνθηροτέρᾳ τοῦ βίου ἡλικίᾳ οὖσα, εἶχε τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους ὡς νὰ ἐκοιμᾶτο, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν συνωφρυοῦτο καὶ ἐτρόματτε λέξεις τινάς. Τέλος ἀνηγέρθη. Ἐκίνησε τὴν κεφαλήν της ἐπ' ὀλίγον εἰς τρόπον ὥστε φυσιογνώμων τις ἤθελε πάραυτα ἐννοήσει ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη εἶχεν ἐφεύρει τι.

Ἐπορεύθη πρὸς τὴν τοῦ γέροντος κλίνην καὶ παρατηρήσασα καλῶς, ἵνα βεβαιωθῇ ἂν οὗτος ἐκοιμᾶτο, ἔθεσε τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης κείμενον στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της.

— «Ρωμάνε» — εἶπε συγκεκινημένῃ τῇ φωνῇ, πρὸς τὸν ἐν τῇ γωνίᾳ κείμενον ἄνδρα — «πῶς ἤθελε σοὶ φανῇ ἂν μὲ ἔβλεπες ἐξερχομένην μὲ τὸ στέμμα τοῦτο εἰς τὴν κεφαλήν μου; ἂν μ' ἔβλεπες προεδρεύουσαν ἐν τῇ βουλῇ πλησίον σου, καὶ ἂν συνεβασιλεύομεν ἐπὶ τοῦ θρόνου;»

Ὁ ἀνὴρ (ὁ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου) ἀκούσας ταῦτα, ὠχρίασε καὶ ἐσίγα.

— «Τί θὰ ἔλεγες» προσέθεσεν ὑψηλοτέρᾳ τῇ φωνῇ ἡ γυνή, «ἂν ἡμέραν τινὰ ἔβλεπες ἅπασαν τὴν Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν νὰ κλίνῃ πρὸ ἐμοῦ τὸ γόνυ καὶ νὰ μὲ δοξάζῃ ὡς θεάν;»

Καὶ πάλιν ὁ ἀνὴρ ἐσίγα.

Ἡ γυνὴ ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ἀκούσει κρότον παρὰ τὴν θύραν καὶ ἔμενεν ἀκροωμένη· εἶτα δὲ ἐβδελύσσα τὸ στέμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς της τὸ ἐπανέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ ἐπανέφερε καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της. Κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν τρομερώτερος τῶν προτέρων κεραυνὸς καταπεσὼν ἐξήγειρε τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κοιμώμενον. Ἡ συγχρόνως δὲ ἀναλάμψασα ἀστραπὴ κατέστησε καταφανῆ τὴν τὸ στέμμα φέρουσαν.

— «Ἐξορκίζω σε ἐν ὀνόματι τοῦ ζῶντος Θεοῦ καὶ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ,» ἔκραξεν ὁ λευκόθριξ γέρων τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ποιῶν, «ἐὰν ἦτσι φάσμα ζῶντος ἢ τεθνεῶτος, πάραυτα νὰ ἐξαφανισθῇς ἀπ' ἐμοῦ!»

Ἡ γυνὴ ὠχρὰ γενομένη ἔμενεν ἀκίνητος.

— «Τίς εἶ;» ἔκραξεν ἐκ δευτέρου μετὰ φρίκης.

— «Ἡ θυγάτηρ σου,» ἀπεκρίνατο ἡ νέα θέτουσα τὸ στέμμα ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου.

— «Εἶσαι λοιπὸν ἡ ζῶσα ἢ μὴν εἶσαι ὄνειρος;»

— «Ὄχι, ἡ ζῶσα εἰμαι,» ἀπεκρίνατο αὕτη, ἀσπαζομένη τὴν δεξιάν του.

— Πρὸς τί, θύγατερ, ἔρερες τὸ στέμμα μου; δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶνε ἱερὸν καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ ἐγγίσῃ;»

Κατὰ τὰς λέξεις ταύτας τὰ ὄμματα τῆς νέας ἐξήστραψαν.

«Πῶς» εἶπεν «οὔτε εἰς τὴν θυγατέρα σου δὲν εἶνε συγχωρημένον;»

— «Εἰς οὐδένα» εἶπεν αὐστηρῶς ὁ γέρων, εἶτα δὲ μαλακύνων τὴν φωνήν, «ὀλίγον ὕδωρ,» εἶπε.

Ἐάν τις ἐπρόσεχε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἤθελεν ἰδεῖ βεβαίως τὸ πρόσωπον τῆς νέας καὶ ἤθελε διακρίνει διαβολικόν τι μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων της. Διευθύνθη τότε πρὸς τὴν τράπεζαν, ἐνέπλησε κύπελλον ὕδατος, εἶτα δὲ ἐβύθισεν ἐν αὐτῷ τὸν δακτύλιον ὃν ἔρερεν εἰς τὸν λιχανόν.

— «Ἰδοὺ πάτερ,» εἶπε μηχανικῶς, δίδουσα τῷ ἐν τῇ κλίνῃ κειμένῳ τὸ κύπελλον.

Οὗτος τὸ ἐρρόφησεν ἀπνευστί.

— «Μοὶ φαίνεται παράξοξον» εἶπε «πῶς νὰ μὴν ἔλθῃ εἰσέτι ὁ ἰατρός.»

Ἡ γυνὴ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου.

Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε φέρουσα ἔν τινι ἀγγείῳ ποτόν τι.

— «Ὁ ἰατρός μοὶ εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ λάβητε τὸ ποτὸν τοῦτο καὶ νὰ ἀναπαυθῆτε».

— «Ἀλλά,» ὑπέλαβεν ἀνυπομόνως ὁ γέρων «θέλω τὸν ἰατρόν μου.»

— «Πλὴν, πάτερ, ἔχετε πλείστην ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἀναπαυθῆτε ὀλίγον».

Ὁ γέρων ἤρξατο νὰ ἐμῇ. Οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν καταθολωμένοι.

— «Ὦ! τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο,» εἶπε, «Θεέ μου: . . Βοήθεια! Βοήθεια!»

Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀνέκραξε διὰ φωνῆς τοσοῦτον διαπεραστικῆς καὶ ὀξείας, ὥστε ἂν αἱ βρονταὶ καὶ οἱ κεραυνοὶ δὲν ἀνεμιγνύοντο μετ' αὐτῆς, βεβαίως ἤθελεν ἐξεγείρει ἅπαντας τοὺς ἐν τῷ μεγάρῳ.

— «Σιώπα!» εἶπεν ὀργίλως ἡ νέα, «ἅπασαι αἱ κραυγαί σου θέλουσι καταπνιγῆ ὑπὸ τῆς θυέλλης.»

Τότε ὁ μὲν γέρων ἀπελπισίας βλέμμα ῥίψας, κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου του, ἡ δὲ γυνὴ ἐγέλασε σαρκαστικῶς.

— «Ἐ δίδετε τέλος» εἶπεν «αἰσθάνεσθε ὅτι εὑρίσκεσθε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου ὅπως ἐγὼ ἄλλοτε ἤμην ὑπὸ τὴν ἰδικήν σας; Ἀλλ' ἂς μὴ χάνωμεν καιρόν· ἀποκριθῆτε εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου, τίς μέλλει νὰ σᾶς διαδεχθῇ;

Ὁ γέρων ὠχριάσας ἔκλεισε τὰ ὄμματα.

— «Ὁμιλεῖτε· τίς ἐκλέγεται μετὰ τὸν θάνατόν σας Ἄρχων τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους;»

— «Ἡ θυγάτηρ μου» εἶπεν ἀσθενῶς «σύ!»

— «Καλῶς» εἶπεν ἐσπευσμένως ἡ νέα «καὶ τίς θέλει λάβει τὸν ἰδιαίτερόν σας θησαυρόν;»

— «Ὁ Θεός» εἶπε διὰ στεντορείου φωνῆς ὁ γέρων.

— «Πῶς;» εἶπε μετ' ἐκπλήξεως ἡ νέα «ὁ Θεός;»

— «Ναί» ἀπεκρίνατο ὁ γέρων μετὰ ζέσεως «ὁ Θεός, διότι τὸ εὐαγγέλιον λέγει ὅτι «ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ.» ἑπομένως δὲ γράφων τὴν διαθήκην μου εἶπον ὅτι ἅπας ὁ ἰδιαίτερός μου θησαυρὸς νὰ διαμοιρασθῇ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ τὰ ἱερὰ καθιδρύματα· δανείζω οὕτω τῷ Θεῷ.

— «Λοιπὸν» ἔσπευσεν ἡ Ζωὴ (τοῦτο ἦτο τὸ ὄνομα τῆς νέας) νὰ εἴπῃ «ὁ ἀναβησόμενος εἰς τὸν θρόνον δὲν θὰ κατάσχῃ καὶ τὸν θησαυρόν σας; ἀλλ' ἔστω, καὶ ἔχετε ἐδῶ τὴν διαθήκην σας;»

— «Ὄχι» εἶπεν ὁ γέρων διὰ τρεμούσης φωνῆς.

— «Ποῦ λοιπὸν εὑρίσκεται;» εἶπεν αὕτη ἀνυπομόνως.

— «Ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Φιλίππου· ἐκεῖ τοὐλάχιστον πρὸ ἑξαετίας τὴν εἶχα θέσει».

— «Λοιπὸν» ἔσπευσεν ἡ νέα νὰ εἴπῃ «ἤδη εὑρίσκεται ἐν τῇ μονῇ.»

— «Βεβαίως».

— «Αὔριον ἐλπίζω νὰ μὲ ἰδῆτε, πάτερ, ἀπὸ τὴν μέλλουσαν κατοικίαν σας, αὐτοκράτειραν τοῦ Βυζαντίου. Ναί, πάτερ, δὲν σοὶ ἔμεινε εἰμὴ ἡμίσεια ὥρα διὰ νὰ προσευχηθῇς.

Ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ ἐξομολογηθῇς, εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ κράξωμεν τὸν ἱερέα. «Ἀκούετε καλῶς; ἡμίσεια ὥρα».— «Μέγαιρα»! ἀνέκραξεν ὁ γέρων. «Ἅπαντες οἱ κύνες τοῦ Βυζαντίου νὰ κορεσθῶσιν ἐκ τοῦ αἵματός σου, αἱ δὲ σάρκες σου νὰ γίνωσι βορά των. Θεέμου! Ποῦ εἶμαι! τὸ φῶς μου ἐκλείπει. Ταχέως τὸν ἱερέα! ὤ! ἀποθνήσκω....

— «Ὄχι ἀκόμη» διέκοψεν εἰρωνικῶς ἡ νέα «σοὶ ὑπεσχέθην ἡμίσειαν ὥραν καὶ θὰ σοὶ τὴν δώσω» καὶ ἔθεσεν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ψυχορραγοῦντος ποτόν τι.—«Ὦ! τὸν ἱερέα»!.. ἀνέκραξεν ὁ τελευταῖος οὗτος· «τρέξατε δοῦλοι! φόνος!.. καὶ ἡ φωνή του κατεπνίγη εἰς λυγμούς. — «Οὔτε ἄρχοντες, οὔτε δοῦλοι, εἶπεν ἀνεγειρόμενος ὁ ἐν τῇ γωνίᾳ ἀνήρ. Ἐδῶ, φίλτατέ μοι, εἴμεθα τρεῖς ἀδελφοποίητοι: ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ζωὴ καὶ ὁ ἐράσμιος αὐτῆς σύζυγος Ρωμάνος. Ἐὰν δὲ ἅπαξ εἰσέτι ἐκβάλῃς τὰς βωμολόχους κραυγάς σου, θὰ σοῦ ἐκβάλω καὶ ἐγὼ τὴν βωμολόχον σου γλῶσσαν. Τάχυνε πλέον παλίμπαι, δὲν σοὶ μένει εἰμὴ ἡμίσεια ὥρα· προσευχήθητι.

Ὁ Κωνσταντῖνος τότε ἠγέρθη ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ διὰ φοβερᾶς φωνῆς εἶπεν, ὑψόνων τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν: — «Θεέμου! ἐὰν ἀληθῶς ὑπάρχῃς, ῥίψον τὸν κεραυνόν σου καὶ κατάκαυσον τοὺς ἀθλίους τούτους πατραλοίας. Ὅπως δὲ σεῖς τυραννεῖτε τὸ σῶμά μου, εἴθε ἐν τῷ ἅδῃ νὰ τυραννῆτε καὶ κολάζεται ἡ κακοῦργος καὶ μιαρά σας ψυχή. «Σοῦ μέν, Ρωμάνε, τὸ σῶμα νὰ γίνῃ βορὰ τῶν ὀρνέων, ἡ δὲ ψυχή σου τοῦ δαίμονος λεία· σὺ δέ, Ζωή, ἀπὸ τοῦδε ἡμέραν νὰ μὴν ἴδῃς εὐτυχίας. Ὁ θάνατός σου νὰ ἦνε τοιοῦτος ὁποία ὑπῆρξ' ἡ ζωή σου. Ὁ δαίμων τῆς ἐκδικήσεως ἀκαταπαύστως νὰ κατατρώγῃ τὰ σπλάγχνα σας, ὡς τὰ ἰδικά μου κατέφαγε τὸ πικρόν σας δηλητήριον.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τῆς κλίνης.

— «Ρωμάνε» ἔκραξεν ἡ Ζωή, «βοήθησόν με νὰ διευθετήσω τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς κλίνης, ὥστε νὰ μὴ μᾶς ὑποπτευθῶσι.»

Ἔθεσαν τὸ σῶμα ὁριζοντίως ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ τὴν κεφαλήν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου. Εἶτα δὲ ἡ Ζωὴ ἔθεσε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ τεθνεῶτος, πλὴν αὕτη δὲν ἔπαλλε πλέον.

Ἐξῆλθον τότε οἱ δύο καὶ διαβάντες μικρόν τινα διάδρομον ἀφίκοντο εἰς τὸν ἴδιαν αὐτῶν θάλαμον, ὅπου ἑκάτερος αὐτῶν κατεκλίθη. Καὶ ὁ μὲν Ρωμάνος πάραυτα ἐκοιμήθη, ἡ δὲ Ζωὴ καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐγρηγόρει.

ΟΙ ΑΠΙΣΤΟΙ.

Τὸ γόητρον τῶν ψευδῶν μαθήσεων καὶ ἡ διαφθορὰ τῆς καρδίας γεννῶσι τὴν ἀπιστίαν, ἥτι εἶνε ὁ ἄπονδος ἐχθρὸς τῆς προσκαίρου καὶ τῆς ἀϊδίου τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίας. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ καλούμενοι θεῖσταί, εἵτινες, ἀποδεχόμενοι τὸν πρωταίτιον καὶ δυνάστην τοῦ παντός, ἀποβάλλουσιν ὅμως τὴν διηνεκῆ πρόνοιαν τοῦ Δημιουργοῦ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως πάντων τῶν δημιουργημάτων αὐτοῦ. Ληθαργοῦσιν οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ τὴν θανατηφόρον σκιὰν νόμων τινῶν ὑποτιθεμένων ὡς ἀμετατρέπτων· διὸ καὶ ἀποδιώκουσι τὸν τρομερὸν λογισμὸν τὸν περὶ δικαίας κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως, κατὰ τὰ ἔργα τῶν αὐτεξουσίων καὶ λογικῶν κτισμάτων.

Ὑπάρχει καὶ ἕτερον εἶδος θεϊστῶν, οἵτινες ἀποδέχονται ἕνα Θεὸν πανάγαθον καὶ παντοδύναμον. Οἱ τοιοῦτοι φαίνονται μὲν ὅτι βαίνουσι τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ περαιτέρω ὡρισμένης τινὸς στιγμῆς· ὡς δὲ φθάσωσιν εἰς τὸν ὅρον τοῦτον, κλείουσι τοὺς νοεροὺς αὐτῶν ὀφθαλμούς. Ἐθελοκακοῦντες μετ' ἐπιμονῆς, ἀρνοῦνται τὴν ἀρχαίαν πτῶσιν τοῦ ἀνθρώπου, καί τοι βλέποντες ὀφθαλμοφανῶς τὰς πανταχοῦ ἐπαισθητὰς συνεπείας ταύτης τῆς πτώσεως, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐννοοῦσι πλέον πόσον ἦτον ἀναγκαία ἡ παγκόσμιος ἀπολύτρωσις, ἣν εἰργάσατο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἐμφανίζονται τέλος καὶ οἱ πανθεϊσταί, ἄνθρωποι ἔχοντες ζωηρὰν φαντασίαν. Κατὰ τὰς ἰδέας τούτων συγχέονται ὁ κτίστης καὶ ἡ κτίσις, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, ὁ πνευματικὸς κόσμος καὶ ἡ ὕλη, ἡ πανταχοῦ παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ταυτότης τῶν ὄντων. Καὶ κατὰ τοὺς λόγους τούτων τὸ ἄτομον τῆς παχείας ὕλης καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν εἶνε ἐξ ἴσου μόρια τῆς θεότητος, ἀπορρέοντα ἐκ τῶν κόλπων αὐτῆς καὶ πάλιν ὑπὸ τῆς αὐτῆς πηγῆς ἀπορροφώμενα. Δελεαστικῶς οὗτοι διαλέγονται περὶ τῆς αἰωνιότητος, περὶ τῆς ἐμφυ-

του τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν πρὸς τὴν θεϊκὴν φύσιν ροπῆς, περὶ τῶν μεταμορφώσεων καὶ καθαρισμῶν τοῦ βαθμηδὸν ἀναπτερουμένου ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὅπερ τὰ ἄνω ζητεῖ, πρὸς τὰ ὑπερκόσμια ὁρᾷ, καί, κατὰ τὰς βλασφήμους αὐτῶν θεωρίας, συγχέεται τέλος μετὰ τῆς θεότητος. Πολλάκις, φεῦ! οἱ ἐν ἁπλότητι χριστιανοὶ ἐμπίπτουσιν εἰς τὰς παγίδας ταύτας τῆς ἀπατηλῆς θεωρίας, ἐνῷ, ἂν βαθύτερον ἀνερευνήσῃ τις τὴν οὐσίαν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας τῆς ἀπαντωμένης ἔτι παράτισι τῶν ἀρχαίων Γνωστικῶν καὶ τὴν σήμερον πάλιν ἀνακαινιζομένης ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς πλάνης, ἐναργῶς ἀνακαλύπτεται ὅτι οἱ ὀλίγοι ἢ τετυφλωμένοι πανθεϊσταὶ ἐνδιαθέτως ἀρνοῦνται τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὸν ἠθικὸν νόμον, τὴν δύναμιν τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ πᾶσαν τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἡμῶν εὐθύνην ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ.

Τέλος πάσαι αἱ τοιαῦται πλάναι δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλο τι εἰμὴ τροπολογίαι τῆς μεταφυσικῆς θεωρίας τῶν ἀρχῆ μένων ἰδεῶν ἢ τῆς ἀποθεώσεως τοῦ αὐθρωπίνου νοός, ὅστις πᾶσαν ἀρχὴν ἐπιγνώσεως, ἀνωτέραν ἑαυτοῦ, ἀποβάλλων, μετ' ἐπιμονῆς ἀντιποιεῖται τὸ αὐθύπαρκτον καὶ ἑπομένως ἀρνεῖται πᾶσαν πίστιν. Ὅσῳ πλέον ζήσῃς ἐν τῷ κόσμῳ, φίλε ἀναγνῶστα, τοσούτῳ μᾶλλον θέλεις καταπεισθῇ ὅτι οἱ ἀνωτέρω, καὶ θεϊσταὶ καὶ πανθεϊσταί, καί τοι διαφέροντες κατὰ τὰς γνώμας καὶ τὰ συστήματα, καθ' ἓν μόνον συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, κατὰ τὸ ὅτι ἀποβάλλουσι τὸ τῆς ἁγίας Πίστεως κῦρος καὶ τὴν δύναμιν, τὴν ἀναγκαιοτάτην πρὸς ζωὴν καὶ ἐπίγνωσιν. Μὴ ζήτει ἄλλας ὑποδιαιρέσεις ἐν μέσῳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· τοῦτο σύσσωμον εἰς δύο διεχωρίσθη ἀντιμαχόμενας μερίδας, ἂν καὶ καθ' ἑκάστην στιγμὴν συναρμολογοῦνται καὶ ἀντικρούονται οἱ στασιάζοντες. «Ὁ εἷς παραλαμβάνεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφίεται.» Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε πάντες καὶ ἕκαστος στήσονται ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ εὐωνύμων τοῦ ἐρχομένου Κριτοῦ, οἱ μὲν ὑπὸ τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς τὰ πάντα ἰωμένης πίστεως, οἱ δὲ ὑπὸ τὴν μελανόχρουν σημαίαν τοῦ αὐταρέσκου νοὸς καὶ τῆς ἀπιστίας.

Ἡ ἀπιστία προέρχεται ἔνθεν μὲν ὑπὸ τῆς ὁμίχλης τῶν πεπραγμένων ἁμαρτιῶν τῆς νεότητος, ἔνθεν δὲ ὑπὸ τῶν δισταγμῶν τοῦ νοός· οἱ δὲ δισταγμοὶ οὗτοι γεννῶνται, ὡς πιθανόν, ἐκ τῆς κενοδοξίας, ἥτις ὀρέγεται νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ βαθύνοος καὶ πολυμαθοῦς. Ἀπαλλάττεται δὲ τῆς ἀσθενείας ταύτης ὁ ἄπιστος διὰ μόνης τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς μελέτης τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου. Ἄρα τί ἔχουσι νὰ εἴπωσιν οἱ ἄπιστοι περὶ τῆς θαυμασίας ἐκπληρώσεως τῶν προφητειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, αἵτινες ἐπληρώθησαν εἰς τὸν Θεάνθρωπον; Ἵνα δι' ἑνὸς καὶ μόνου παραδείγματος δείξωμεν τὸ θεόπνευστον τῆς Γραφῆς, δεῦτε λάβωμεν κατὰ νοῦν τὸ ὅραμα τοῦ Ναβουχοδονόσορος, τὸ παρὰ τοῦ Δανιὴλ ἐξηγηθέν· ἐμβλέψωμεν εἰς ταύτην τὴν θαυμαστὴν ἀνθρωπίνην εἰκόνα, ἐν ᾗ ἐμπεριείχετο καὶ ἐπληρώθη μέχρι κεραίας ἡ ἱστορία παντὸς τοῦ γνωστοῦ κόσμου· αἱ τέσσαρες βασίλειαι, τὸ κράτος τῆς Ρώμης, ἡ καταστροφὴ τοῦ κολοσσοῦ ὑπὸ τοῦ μυστηριώδους λίθου, τοῦ πεσόντος ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Σιών, ἡ μίξις τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν βαρβάρων, προεικονιζομένων διὰ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ ὀστράκου! Δὲν σᾶς λανθάνει τοῦ ὁράματος ἡ ἐποχή· παραβάλετε λοιπὸν πρὸς αὐτὸ τὴν σειρὰν τῶν συμβάντων καὶ θέντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας, κρίνατε τίς, ἐκτὸς τοῦ τῶν πάντων γνώστου Θεοῦ, ἠδύνατο νὰ προσχεδιάσῃ εἰς μίαν ἀνθρωπίνην εἰκόνα τὴν τύχην ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος;

Βεβαίως ὁ ἄπιστος, ὅσον μεγάλην καὶ ἂν ὑποθέσωμεν τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, δὲν δύναται εἰμή, ἀναλογισθεὶς ταῦτα, νὰ πέσῃ γονυκλινὴς ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ ἀπὸ καρδίας νὰ ὁμολογήσῃ τὴν θεοπνευστίαν αὐτῆς. Μόνοι οἱ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον εὑρίσκουσιν αὐτόν. Οἱ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ (Ψαλμ. λϑ'. 11).

(Ἐκ τοῦ σπουδαιοτάτου Συγγράμματος «Ἐπιστολαὶ περὶ τῶν καθηκόντων τῆς Ἱερωσύνης»).

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ἐξ ἀναγνώσεως ἐφημερίδων.

Ἀνθρωποφάγοι ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἡ ἀνθρωποφαγία ἐλαττοῦται καθ' ὅσον οἱ λευκοὶ ἄποικοι πολλαπλασιάζονται εἰς τὸν μεσημβρινὸν Ὠκεανόν. Ἤδη αὕτη ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ ὁροπεδίου τοῦ Ἀναλινὰκ καὶ τοῦ Περοῦ μετὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ πλείστων Βρασιλιανῶν φυλῶν. Καὶ ὅρως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρωποφάγων εἶνε ἀκόμη σημαντικός, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἑπομένης στατιστικῆς.

Κατὰ τὸν Φρίεδμαν οἱ Βαλτὰς εἶνε περὶ τὰς 200,000· οἱ Καννιβάλοι τοῦ Δέλτα τοῦ Νίγηρος 100,000. Οἱ Φάους (Faus) ὑπολογίζονται εἰς 80,000. Οἱ Τρωγλοδύται τῆς χώρας τοῦ Βάμουτζ, τὸ 10ον τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ αὐτῶν, εἰς 10,000. Οἱ Νιάμ-Νιάμ εἰς 500,000. Κατὰ τὸν Μαρλὸγ οἱ Μουρχάνας καὶ οἱ Νεταύχι εἰς 2,000. Οἱ ἄλλοι ἀνθρωποφάγοι τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς εἰς 1,000. Οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἀουστραλίας εἰς 50,000. Οἱ κάτοικοι τῆς Μελανησίας (μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς Νέας Γουινέας) συμποσοῦνται εἰς 1.000,000.

Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος παρουσιάζει ἐν κεφαλαίῳ ἐξ 1,945,000 ἀνθρωπίνων ὄντων, ἅτινα μετέρχονται τὴν ἀνθρωποφαγίαν, καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος, χωρὶς νὰ ἦνε μεγαλοποιημένος, παριστᾷ τὸ 690ον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ἢ τά, 0,14 ἐπὶ τοῖς 0/0.

Καταδίκη ἀγελάδος εἰς θάνατον. Τὴν 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1378 ὁ ἐπίτροπος τῶν δημοσίων δικῶν κατήγγειλεν εἰς τὸ δικαστήριον τὴν ἀγελάδα Πέτρου τινὸς de Lannoy ὡς φονεύσασαν δι' ἑνὸς κερατισμοῦ τὸ τέκνον τοῦ

Πέτρου Walghen: Οἱ κύριοι δικασταὶ τῆς πόλεως Keure ἀπεφάνθησαν ὅπως ἡ ρηθεῖσα ἀγελὰς πωληθῇ καὶ σφαγῇ, τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς προκύψον χρηματικὸν ποσὸν νὰ διανεμηθῇ ἐξ ἡμισείας εἰς τὸν πατέρα τοῦ φονευθέντος παιδὸς καὶ εἰς τὸ πτωχοκομεῖον τῆς πόλεως· διετάχθη δὲ συγχρόνως ὁ δήμιος ν' ἀναρτήσῃ ἐπὶ δικράνου τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων.

Πληθυσμὸς Λονδίνου. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Λονδίνου, γενομένην τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης τοῦ κόσμου ἀναβαίνει εἰς 3,858,169, ἐν ᾧ ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1861 εἶχε παρουσιάσει 2,803,688.

Ἔχει λοιπὸν τὸ Λονδῖνον, μία δηλ. πόλις, τριπλασίους σχεδὸν κατοίκους, παρὰ τὸ Κράτος τῆς Ἑλλάδος, διπλασίους τῶν τῆς Δανίας καὶ ἐπέκεινα ἴσους πρὸς τοὺς τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Σουηδίας, ἓν ἑκατομμύριον ὀλιγωτέρους τῶν τοῦ Βελγίου, καὶ 500 χιλ. ὀλιγωτέρους τῶν τῆς Πορτογαλλίας. Καὶ ἐὰν ἐντὸς δεκαετίας ηὔξησεν ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ταύτης κατὰ ἓν περίπου ἑκατομμύριον, ποῦ θέλει καταντήσει μετά τινας δεκαετίας, τῆς αὐτῆς ἀναλογίας τηρουμένης περὶ τὴν τεραστίαν αὔξησιν;

Γ. ΑΡ.

Περὶ νοημοσύνης τοῦ ὄνου.

Ὁ ὄνος κατὰ τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔτη εἶνε χαρίεις, ζωηρότατος, πλήρης ἐλαφρότητος καὶ κομψότητος· δὲν χάνει δὲ τὴν χάριν τοῦ σώματος ἢ διὰ τῆς ἀθλίας ζωῆς, ἣν ἀναγκάζουσιν αὐτὸν νὰ διάγῃ. Οὐδὲν ζῶον ἐκ τῶν τριχωτῶν εἶνε καθαρώτερον αὐτοῦ· οὐδὲν σκεπτικώτερον, φρονιμώτερον καὶ νηφαλιώτερον. Ἡ νηφαλιότης, ὡς γνωστόν, εἶνε ἡ ἰσχὺς τῶν λογικῶν ὄντων.

Παρατηρήσατε τὴν μεγάλην αὐτοῦ κεφαλήν, τοὺς ἐν τῷ κοιλώματι αὐτῶν πλήρεις σκέψεως κεχωσμένους ὀφθαλμούς, καὶ θέλετε ἐννοήσει ὅτι ὁ Buffon ποτὲ δὲν εἶνε τόσον εὔγλωττος, ἢ ὅτε καλῶς εἶδεν ὅ,τι περιγράφει. Ἰδοὺ τί περὶ τοῦ ὄνου λέγει: «Ὁ ὄνος προσκολλᾶται εἰς τὸν κύριόν του, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸν μεταχειρίζεται κακῶς· τὸν ἐννοεῖ μακρόθεν καὶ διακρίνει αὐτὸν μεταξὺ πάντων· ἀναγνωρίζει τοὺς τόπους, οὓς ἄλλοτε κατώκησε, τὰς ὁδοὺς δι' ὧν συχνάκις διῆλθεν. Ἔχει καλὴν ὅρασιν, ὅσφρησιν θαυμασίαν, ἀκοὴν ἐξαίρετον, ἥτις δύναται νὰ θέσῃ αὐτὸν μεταξὺ τῶν δειλῶν ζώων τῶν ἐχόντων, ὡς ἀξιοῦσι, λεπτοτάτην τὴν ἀκοὴν καὶ μακρὰ ὦτα.

Ὁ ὄνος εἶνε νοήμων καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου φέρομεν τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον, ὅπερ ὁ δόκτωρ Φραγκλῖνος ἀναφέρει. Ὄνος τις εἶχε συνήθειαν νὰ συχνάζῃ εἴς τινα ἔπαυλιν ἐν Guerville, ἧς τινος ἡ κυρία εἶχε φωνὴν ὡραιοτάτην· ὁ ὄνος τρέχων πλησίον τῶν παραθύρων, ἠκροάζετο μὲ σύντονον προσοχήν· ἡμέραν δέ τινα ᾄσμα φανὲν ὡραιότερον ἀναμφιβόλως εἰς τὸν ἡμέτερον ἐραστὴν τῆς μουσικῆς, τῶν ὅσων μέχρι τότε εἶχεν ἀκούσει, ἔκαμεν αὐτὸν ὥστε ν' ἀφίσῃ τὴν συνήθη του θέσιν καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἀπρόσκλητος ἐν τῷ θαλάμῳ, ὅπου ἵνα ἀναπληρώσῃ ὅ,τι κατ' αὐτὸν ἔλειπε διὰ τὴν πλήρη ἁρμονίαν τοῦ ᾄσματος, ἤρχισε νὰ ὀγκανίζῃ πάσαις δυνάμεσιν.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο διαψεύδει τὴν γνώμην τοῦ Ἐράσμου, διατεινομένου ὅτι τὸ τετράπουν τοῦτο ὀλίγην πρὸς τὴν μουσικὴν τρέφει κλίσιν. Ὁπωσδήποτε ὅμως, καὶ ἂν ἀληθὴς ὑποτεθῇ ἡ συκοφαντία αὕτη, τὴν πρὸς τὴν μουσικὴν ἀναισθησίαν του ἀναπληροῖ μετὰ θάνατον, διότι ἐκ τοῦ δέρματός του κατασκευάζονται οἱ ἄριστοι σωλῆνες πρὸς κατασκευὴν αὐλῶν.

Τὸ μνημονικὸν τοῦ ὄνου εἶνε ἀξιοσημείωτον. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1816 ὁ πλοίαρχος τῆς φρεγάτας Ister ἠγόρασεν ἐκ Γιβραλτάρης ὄνον ὅπως φέρῃ αὐτὸν εἰς Μελίτην, ὅπου κατευθύνετο. Καθ' ὁδὸν τὸ πλοῖον ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ἄμμου εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας· καὶ ὁ ὄνος κατεβιβάσθη ἀπὸ τὸ πλοῖον ὅπως, εἰ δυνατόν, ἐξέλθῃ εἰς τὴν ξηράν. Ἡ θέσις τοῦ δυστυχοῦς ζώου ἦτο οἰκτρά, διότι ἡ θάλασσα φρικωδῶς ἐμαίνετο, καὶ λέμβος τις ἀφήσασα τὸ πλοῖον κατεποντίσθη. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν πρωΐαν τινα ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν τοῦ Γιβραλτὰρ ἐπαρουσιάσθη αὐτοπροσώπως ὁ ὄνος ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὸν σταῦλον τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἰδιοκτήτου, ἐμπόρου τῆς πόλεως ταύτης. Ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τοῦ τιμίου τούτου ἐμπόρου· ἐφαντάσθη ὅτι ἕνεκεν ἀγνώστων λόγων ὁ ὄνος δὲν μετεφέρθη ἐπὶ τοῦ πλοίου. Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς φρεγάτας τὸ μυστήριον διεσαφίσθη· ὁ ὄνος οὐχὶ μόνον σῶος καὶ ὑγιὴς κολυμβῶν ἔφθασεν εἰς τὸ παράλιον, ἀλλὰ καὶ ἄνευ ὁδηγοῦ, ἄνευ χάρτου γεωγραφικοῦ ἠδυνήθη νὰ διατρέξῃ ὁδὸν διακοσίων μιλίων ὅπως φθάσῃ εἰς Γιβραλτάρ, ὁδὸν ὀρεινήν, ἀνώμαλον, διακοπτομένην ἀπὸ ποταμοὺς καὶ λιμνάζοντα ὕδατα· ἡ βραχύτης τῆς διαρκείας τοῦ ταξειδίου του σαφῶς ἀπεδείκνυεν ὅτι τὸ ζῶον οὐδόλως ἀπεπλανήθη οὔτε ἐπὶ μικρὸν τῆς εὐθείας ὁδοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Δ. Β.).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΠΙΔΑ.

Κόρη γλυκεῖα
Τοῦ Παραδείσου,
Παραμυθία
Τῆς συμφορᾶς,

Ἐλπὶς· ἡ μόνη
Τερπνὴ φωνή σου
Ἀνανεόνει
Πηγὴν χαρᾶς.

Ὁπόταν πλέω
Εἰς δυστυχίας,
Ὁπόταν κλαίω
Ἐλεεινά,

Σὺ μὲ φωτίζεις
Μ' ἀκτῖνας θείας
Κ' ἀνακουφίζεις
Εἰς τὰ δεινά.

Μ' ἓν βλέμμα μόνον
Παύεις τοὺς θρήνους
Κακοδαιμόνων
Τῆς γῆς ψυχῶν.

Καὶ ἡ ταχεῖα
Πετᾷ μ' ἐκείνους
Ἐπιθυμία
Τῶν δυστυχῶν.

Δ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΡΠΥΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Ἀφ' ὅλα τὰ σαρκοβόρα ὄρνεα τὸ ἔχον ἰσχυρότερον ῥάμφος καὶ ὄνυχας εἶνε ἡ μεγάλη ἁρπυια τῆς Ἀμερικῆς. ἥτις ὀνομάζεται καὶ καταστρεπτικὴ ἢ ἀετώδης ἅρπυια.

Τὸ ὄρνεον τοῦτο κατοικεῖ εἰς τὴν Γουϊάναν, καὶ ἀλλαχοῦ τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, ἐμφωλεῦον εἰς τὰ πυκνότερα μέρη τῶν δασῶν ὅσον τὸ δυνατὸν πάντοτε μακρὰν τῶν ἀνθρωπίνων κατοικιῶν, ὑπερβαίνει δὲ πολὺ τὸν ἀετὸν κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν ἰσχύν. Τὸ χρῶμα τῶν πτερῶν του εἶνε κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον φαιόν, κατὰ δὲ τὴν ῥάχιν καὶ ἑκατέρωθεν τοῦ στήθους μέλαν βαθύ, κατὰ δὲ τὸ ὑπογάστριον ἀρχόμενον ἐκ τοῦ λευκοτάτου καὶ προχωροῦν ποικίλλεται βαθμηδὸν ἐκ μελανῶν κηλίδων· ἡ οὐρὰ αὐτοῦ εἶνε κατὰ μέρη μέλαινα, καὶ κατὰ μέρη φαιά· τὸ δὲ ῥάμφος καὶ οἱ ὄνυχες καταμέλανα, τὰ πτερὰ κιτρινόχροα, περὶ δὲ τὸν τράχηλον φέρει λόφον ὑψηλῶν ὀρθίων καὶ ἀνίσων πτερῶν μέλανος χρώματος· ὅταν δὲ τὸ εἰρημένον ὄρνεον ἀνορθοῖ μὲν τὰ τῆς κεφαλῆς, κρεμᾷ δὲ πρὸς τὰ κάτω τὰ τῶν παρειῶν, ὁμοιάζει τότε μὲ τὴν γλαῦκα, ἀλλὰ τὸ ἀγέρωχον τοῦ σχήματος καὶ τὸ ὑπερήφανον σπινθοροβόλημα τῶν ὀφθαλμῶν του ἀφαιροῦσι πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῶν τῆς κεφαλῆς πτερῶν ὁμοιότητα τῆς ἁρπυίας πρὸς τὸ ἀγενὲς ἐκεῖνο νυκτερινὸν πτηνόν.

Αἱ ἕξεις τῆς μεγάλης ἁρπυίας φυσικῶς ἐχούσης δὲν μᾶς εἶνε ἀρκετὰ γνωσταί· διότι τὸ ὄρνεον τοῦτο διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγέρωχον αὐτοῦ καθίσταται τρομερόν· διηγοῦνται δέ, ὅτι δὲν δειλιᾷ νὰ ἐφορμήσῃ καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, ἀναφέροντες μάλιστα παραδείγματα πολλῶν δυστυχῶν, τῶν ὁποίων τὸ κρανίον διὰ τοῦ ῥάμφους συνέτριψε. Καὶ ἴσως μὲν τοῦτο εἶνε ὑπερβολή, ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἤθελεν εἶσθαι κινδυνωδέστατον τόλμημα τὸ νὰ πλησιάσῃ τις ἄοπλος εἰς τὴν φωλεὰν ζεύγους τῶν τρομερῶν τούτων ὀρνέων. Ὁ ὀρνιθολόγος Φερνανδέζος ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἅρπυια ἀποτολμᾷ οὐχὶ μόνον κατὰ τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐπιπίπτῃ, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀγρίων θηρίων. Κατὰ δὲ τὸν Μανδρουίτην ἡ ἔμφυτος τῆς ἁρπυίας πρὸς τὸ καταστρέφειν ροπὴ ἀναπτύσσεται συνεχέστατα κατὰ τῶν ἀθλίων βραδυπόδων καὶ πιθήκων,

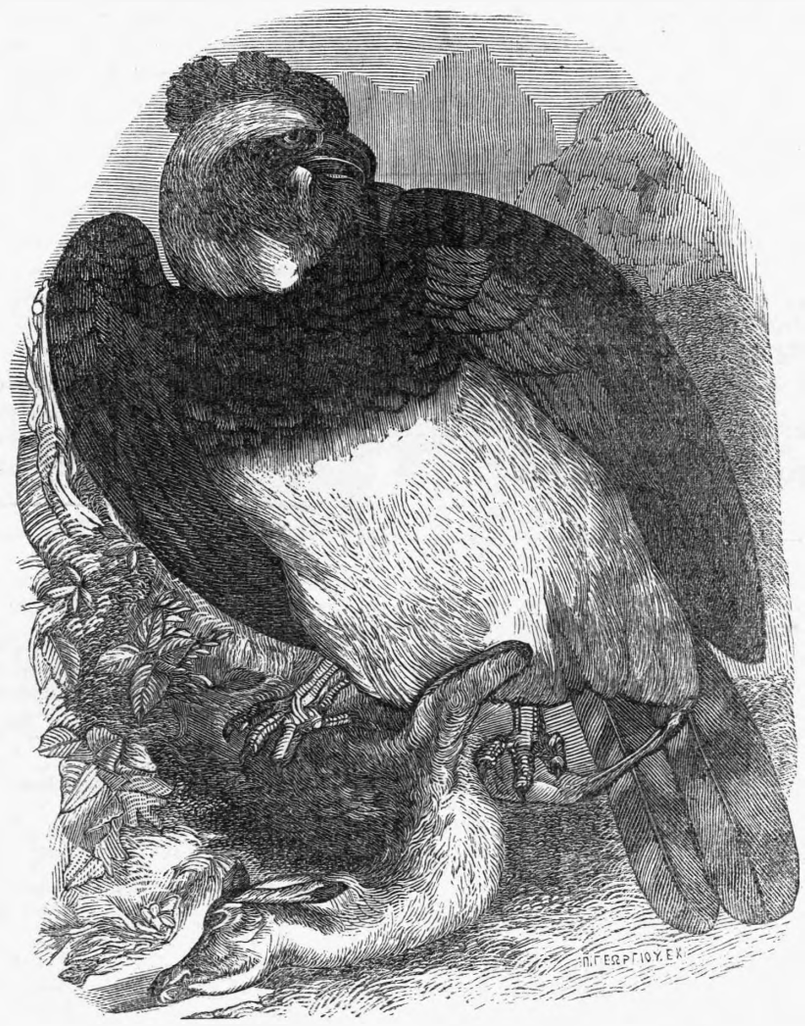

τῶν ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων διαιτωμένων καὶ μὴ ἰσχυόντων ν' ἀντιπαλαίωσι πρὸς τοιοῦτον τρομερὸν ἀντίπαλον· φονεύει δὲ προσέτι καὶ ἐλάφους, καὶ καταβάλλει καὶ ἄλλα ζῶα τετραπόδων, τὰ ὁποῖα ὕστερον μεταφέρει εἰς τὴν ἀπόκρυφον καὶ μεμονωμένην φωλεάν του ἔνθα εὐχαριστεῖ τὴν πεῖνάν του. Ἀλλ' ἡ συνηθεστέρα λεία τῆς ἁρπυίας εἶνε τὰ μοσχάρια. Δὲν γνωρίζομεν μὲν πῶς νεοττεύει, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι καθὼς οἱ ἀετοί, οὐδ' ὅτι αὐτὴ ὠοτοκεῖ πλειότερα τῶν δύω ἢ τριῶν.

Αἱ ἕξεις τῆς ὑποχείρου ἁρπυίας παρετηρήθησαν ἀκριβέστεραν ἢ τῆς φυσικῶς καὶ ἀγρίως διαιτωμένης. Συνεχῶς, λέγει τις τῶν Ἄγγλων φυσιολόγων, εἴχομεν ἀδιακόπως προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς μας ἐπὶ τῆς ἀετώδους ἁρπυίας, τῆς ἐν τῷ κήπῳ τῆς ζωολογικῆς ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου· καὶ μάλιστα προσείχομεν εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον αὕτη ἵστατο ἐπί τινος ξύλου, ὀρθὴ καὶ ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα οὐδόλως ταραττομένη ἀπὸ τὰ πρὸς ἐκφόβησιν αὐτῆς γινόμενα κινήματα, ἢ καταβάλλουσα τὸ ἀγέρωχον· τὸ σπινθηροβόλουν αὐτῆς βλέμμα, ἀσκαρδαμυκτὶ εἰς ἡμᾶς προσηλωμένον, ἐφαίνετο ὡς νὰ μᾶς ἐπροκάλει ὑπερηφάνως.

Κἀνὲν ὄρνεον οὔτε ἐξισοῦται μὲ τὴν ἅρπυιαν κατὰ τὴν δύναμιν, οὔτε ὑπερτερεῖ αὐτὴν κατὰ τὴν ἀγριότητα. Παρατηρήσαντες δὲ πάλιν αὐτὴν ἄλλοτε, τὴν εἴδομεν παίζουσαν μὲ τὴν κατεσπαραγμένην ὑπ' αὐτῆς λίαν καὶ ἔχουσαν τοὺς μὲν ὄνυχας ἐμπηγμένους εἰς τὸ σῶμα τοῦ θύματος, τὸ δὲ ράμφος καθηματωμένον, ὅτε δὲ μᾶς εἶδε πλησιάζοντας πρὸς αὐτήν, ἀντὶ ν' ἀφήσῃ αὐτό, ἐξήπλωνε τὰς πλατείας πτέρυγάς της διὰ νὰ τὸ καλύψῃ, καὶ ἐστάθη βλέπουσα ἀπειλητικῶς, καὶ ἀναδεικνύουσα, ὅτι ἦτον ἑτοίμη τρόπον τινα νὰ πολεμήσῃ μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς, ἐὰν ἠθέλομεν δοκιμάσει νὰ διαμφισβητήσωμεν πρὸς αὐτὴν περὶ τοῦ εἰς τοὺς ὄνυχάς της θύματος· τὸ δὲ ἄγριον καὶ τὸ ἀγέρωχον τοῦ ὀρνέου ἐδήλου, ὅτι ματαίως τις ἤθελεν ἀποπειραθῇ νὰ τῆς τὸ ἀφαιρέσῃ.

Ἡ σμικρότης καὶ τὸ σχῆμα τῶν πτερῶν τῆς μεγάλης ἁρπυίας, ἂν καὶ κατάλληλα πρὸς τὴν διαρκῆ καὶ σταθερὰν τοῦ ὀρνέου πτῆσιν, ἀποκαθιστῶσιν ὅμως αὐτὸ ἀνίκανον πρὸς τοὺς μεταρσίους ἐξελιγμούς, τοὺς ὁποίους κάμνουσιν οἱ ἱέρακες· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ ὄρνεον τοῦτο κατοικεῖ εἰς τοὺς δρυμούς, καὶ δὲν καταδιώκει, ὡς ὁ ἱέραξ πτηνά, ἀλλὰ ζῶα ἀνίκανα νὰ σωθῶσι διὰ τῆς πτήσεως, ὑπάρχει τελεία ἁρμονία μεταξὺ τῆς δυνάμεως τῶν πτερύγων του, καὶ τῶν περιστάσεων τῶν χρειῶν του.

Ἡ μεγάλη λοιπὸν ἅρπυια, ἂν καὶ δὲν ἵπταται εἰς ὑπέρτατα ὕψη, μηδὲ διασχίζει, ὡς ὁ ἱέραξ, τὰ μετέωρα νέφη, περιίπταται ὅμως τὰ δάση, φέρεται ἐπὶ τὰ δένδρα, καὶ ἀνακαλύπτει τὸν ἐκ τῶν κλάδων κρεμάμενον βραδύποδα, ἢ τὸν ἀμερίμνως περιφερόμενον πίθηκον, ὅτε βεβαία περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ ὁπλου θύματος, τὸ ἁρπάζει καὶ μὲ ἓν τῶν ὀνύχων κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς, ἕτερον δὲ ἐπὶ τῆς καρδίας, τὸ θανατόνει παραχρῆμα· τὸ δὲ ράμφος δὲν τὸ μεταχειρίζεται εἰμὴ μόνον, ὅταν θέλῃ νὰ τὸ διασχίσῃ καὶ νὰ τὸ φάγῃ.

Ἡ μεγάλη ἅρπυια εἶνε σπανία καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς της· διότι ἄλλως τὰ εἴδη τῶν ζώων, ἐξ ὧν τρέφεται, ἤθελον ἐκλείψει ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπιφέρει μεγάλης καταστροφῆς, καὶ ἑπομένως, ἡ μὲν μεταξὺ τῶν θηρώντων καὶ θηρωμένων ζώων σοφῶς ὑπὸ τῆς φύσεως κατασταθεῖσα ἰσορροπία ἤθελε συγκαταστραφῆ μετὰ τῶν δευτέρων, τὰ δὲ αἱμοβόρα ζῶα ἤθελον ἐξαλείψει κατὰ μικρὸν τὰ εἴδη τῶν θυμάτων αὐτῶν.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν ἀμφιβολία, ὅτι συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς ἁρπυίας ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν αἱμοβόρων θηρίων, τῶν ὁποίων δηλαδὴ ἡ ποσότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶνε πάντοτε κατ' ἀναλογίαν πολὺ μικροτέρα τῆς τῶν ζώων, ἐξ ὧν συνήθως τρέφονται· διὸ καὶ ὅπου νέμονται πλειότεροι βραδύποδες καὶ πίθηκοι, ἐκεῖ ὑπάρχουσι καὶ πλειότεραι ἅρπυιαι.

Ὁ ὄνος εἰσελθὼν ἀπρόσκλητος ἐν τῷ θαλάμῳ, ἤρχισε νὰ ὀγκανίζῃ πάσαις δυνάμεσιν. (ἴδε σελ. 352).

Ο ΟΙΝΟΣ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἐποίησε συμπόσιον μέγα εἰς πάντας τοὺς οἰκογενεῖς αὐτοῦ καὶ εἰς πάντας τοὺς μεγιστᾶνας τῆς Μηδίας καὶ τῆς Περσίας καὶ εἰς πάντας τοὺς σατράπας καὶ στρατηγοὺς καὶ τοπάρχας, τοὺς ὑπ' αὐτόν, ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῆς Αἰθιοπίας, εἰς τὰς ἑκατὸν εἴκοσι ἑπτὰ ἐπαρχίας. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ ἀνεχώρησαν, ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἀνέβη εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ καὶ κατακλιθεὶς ἐκοιμήθη. Ἐν ᾧ δὲ ἐκοιμᾶτο, τρεῖς νεανίσκοι ἐκ τῶν σωματοφυλάκων αὐτοῦ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἂς προτείνῃ

λόγον, ἵνα ἴδωμεν τίς θέλει ὑπερισχύσει παρὰ τῷ βασιλεῖ· καὶ ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ῥῆμα φανῇ σοφώτερον τοῦ ἑτέρου, θέλει λάβει δωρεὰς μεγάλας, θέλει ἐνδυθῇ πορφύραν, θέλει λάβει χρυσοῦν ποτήριον, χρυσῆν κλίνην, ἵνα καθεύδῃ, ἅρμα χρυσοχάλινον, κίδαριν βυσσίνην καὶ μανιάκην περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ· θέλει καθήσει δεύτερος τοῦ βασιλέως διὰ τὴν σοφίαν του καὶ ὀνομασθῇ συγγενὴς τοῦ βασιλέως. Τότε γράψας ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ λόγον, τὸν ἐσφράγισε καὶ ἔθηκεν ὑπὸ τὸ προσκέφαλον τοῦ βασιλέως καὶ εἶπον· ὅταν ἐγερθῇ ὁ βασιλεύς, θέλομεν δώσει ἕκαστος αὐτῷ τὸ γράμμα καὶ ἐκεῖνος ἐξ ἡμῶν, οὗτινος ὅ,τε βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῆς Περσίδος εὕρωσιν, ὅτι ὁ λόγος εἶνε σοφώτερος, αὐτὸς θέλει λάβει τὸ νῖκος, ὡς γέγραπται·

Ὁ εἷς λοιπὸν ἔγραψεν, ὑπερισχύει ὁ οἶνος·

Ὁ ἕτερος ἔγραψεν ὑπερισχύει ὁ βασιλεύς·

Ὁ δὲ τρίτος, ὑπερισχύουσιν αἱ γυναῖκες· ὑπὲρ δὲ πάντα νικᾷ ἡ Ἀλήθεια.

Καὶ ὅτε ἐξηγέρθη ὁ βασιλεύς, λαβόντες τὸ γράμμα, ἔδωκαν αὐτῷ καὶ ἀνέγνωσε. Τότε ἐκάλεσε τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ καὶ τοὺς σατράπας καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς τοπάρχας καὶ τοὺς ὑπάτους ἐν Συμβουλίῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες, ἐκάθησαν καὶ ἀνεγνώσθη αὐτοῖς τὸ γράμμα· εἶτα εἶπεν ὁ βασιλεύς. Καλέσατε τοὺς νεανίσκους, ἵνα δηλώσωσι τοὺς λόγους αὐτῶν. Οἱ δέ, εἰσελθόντες, ἐλάλησε πρῶτος ὁ προτείνας τὴν ἰσχὺν τοῦ οἴνου. Ἀνέδειξεν ὅθεν τὴν δύναμιν τοῦ ρευστοῦ τούτου, ὅπερ καταβάλλει τοὺς μεγάλους, εὐφραίνει τοὺς μικρούς, μωραίνει τοὺς σοφούς, κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ λησμονῶσι καὶ τοὺς προσφιλεστέρους δεσμοὺς καὶ τίθησι τὴν μάχαιραν ἀναμέσον τῶν ἀδελφῶν. Τοῦτα εἰπὼν ἐσίγησεν.

Ἔλαβεν ἀκολούθως τὸν λόγον ὁ δεύτερος, ὁ εἰπὼν περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ βασιλέως καὶ ἤρχισε νὰ μεγαλύνῃ τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως· παρέστησε τοὺς ἀνθρώπους ἐξουσιάζοντας ἅπασαν τὴν φύσιν, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν τὸν βασιλέα κυριεύοντα καὶ δεσπόζοντα αὐτῶν. Ἐνὶ λόγῳ, τοὺς ἐπιρρίπτει εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου· οἱ δὲ καταστρέφουσι πάντα, φονεύουσι καὶ φονεύονται καὶ φέρουσι τῷ βασιλεῖ τοὺς καρποὺς τῆς νίκης. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἄλλοι κοπιῶσι καὶ θερίζουσι καὶ τοὺς κόπους τῶν ἱδρώτων αὐτῶν ἀποφέρουσι τῷ βασιλεῖ. Μόνος ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ εἴπῃ, φονεύσατε καὶ φονεύουσι· ἄφετε καὶ ἀφίνουσι· πατάξατε καὶ πατάσσουσι· ἐρημώσατε καὶ ἐρημοῦσιν· ἐκκόψατε καὶ ἐκκόπτουσι· φυτεύσατε καὶ φυτεύουσι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ τὸν ἀκούουσι. Πρὸς δὲ τούτοις, αὐτὸς κάθηται καὶ τρώγει καὶ πίνει καὶ καθεύδει· αὐτοὶ δὲ τηροῦσι κύκλῳ αὐτοῦ καὶ δὲν δύνανται ν' ἀπέλθωσι πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν, δεδεμένοι ὄντες ὑπὸ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως. Πῶς λοιπὸν δὲν ὑπερισχύει ὁ βασιλεύς. Ἀφ' οὗ εἶνε οὕτω ἐπακουστός; Ταῦτα εἰπὼν καὶ οὗτος, ἐσιώπησεν.

Ὁ δὲ τρίτος, ὁ εἰπὼν περὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀληθείας, ὁ Ζοροβάβελ, ἤρχισε καὶ οὗτος νὰ λέγῃ. Ἀγνοεῖτε, ὅτι αἱ γυναῖκες ἐγέννησαν τὸν βασιλέα καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν του· δὲν εἶνε αὐταὶ αἱ γεννήσασαι τοὺς φυτεύσαντας τοὺς ἀμπελῶνας, ἐξ ὧν ὁ οἶνος γίγνεται, καὶ ποιοῦσαι τὴν ὁδὸν καὶ τὰς στολὰς τῶν ἀνθρώπων; Δὲν δύνανται οἱ ἄνθρωποι νὰ ἦνε χωρὶς τῶν γυναικῶν. Ἐὰν μὲν συνάγωσι χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ πᾶν ὅ,τι πολυτιμότερον ὑπάρχει, καὶ ἴδωσι γυναῖκα καλὴν καὶ εὐειδῆ, ταῦτα πάντα ἀφέντες, εἰς αὐτὴν προσκολλῶσι τοὺς ὀφθαλμούς καὶ θεωροῦσιν αὐτὴν χάσκοντες καὶ πάντες ἐπιθυμοῦσιν αὐτὴν μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ πᾶν ὡραῖον πρᾶγμα. Ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν ἐκθρέψαντα αὐτόν, καὶ τὴν χώραν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, ἵνα προσκολληθῇ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Εὐφραίνει μετ' αὐτῆς τὴν ψυχήν του καὶ οὔτε τὸν πατέρα πλέον ἐνθυμεῖται, οὔτε τὴν μητέρα, οὔτε τὴν ἰδίαν χώραν. Ἀλλὰ τί! ἀγνοεῖτε ἄρα, ὅτι αἱ γυναῖκες κυριεύουσιν ὑμᾶς καὶ πονεῖτε καὶ μοχθεῖτε ὑπὲρ αὐτῶν; Ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὴν ρομφαίαν αὐτοῦ καὶ παρεύεται εἰς τὰς ὁδούς, ἵνα κλέψῃ καὶ φονεύσῃ· διέρχεται τὰς θαλάσσας, ὀλιγωρεῖ τὸν ὀδόντα τοῦ λέοντος καὶ βαδίζει ἐν τῷ σκότει. Καὶ ὅταν κλέψῃ καὶ ἁρπάσῃ καὶ λωποδυτήσῃ, ἀποφέρει πάντα τῇ ἐρωμένῃ. Πόσοι ἀπενοήθησαν διὰ τὰς γυναῖκας καὶ δοῦλοι δι' αὐ ἀς ἐγένοντο; πόσοι ἀπώλοντο καὶ ἐσφάγησαν καὶ ἡμάρτησαν δι' αὐτάς! Μέγας τῷ ὄντι εἶνε ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, διότι πᾶσαι αἱ χῶραι εὐλαβοῦνται ἅψασθαι αὐτοῦ. Καὶ ὅμως εἶδον Ἀπάμην τὴν θυγατέρα Βαρτάκου, τὴν παλλακὴν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου βασιλέως, καθημένην ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ καὶ ἀφαιροῦσαν τὸ διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ θέτουσαν αὐτὸ ἑαυτῇ καὶ ραπίζουσαν τὸν βασιλέα τῇ ἀριστερᾷ· καὶ πρὸς τούτοις ὁ βασιλεύς, χάσκων τὸ στόμα, ἐθεώρει αὐτὴν γελῶν ἐὰν ἐκείνη ἐγέλα, καὶ κολακεύων αὐτήν, ἐὰν ἐπικραίνετο μέχρις οὗ διαλλαγῇ πρὸς αὐτόν. Ὦ ἄνδρες, πῶς δὲν εἶνε ἰσχυραὶ αἱ γυναῖκες, ἀφ' οὗ τοσαῦτα πράττουσι;

Τότε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ ἔβλεπον ὁ εἷς τὸν ἕτερον· καὶ ἐξηκολούθησεν ὁ Ζοροβάβελ νὰ λαλῇ περὶ τῆς ἀληθείας.

Ὦ ἄνδρες, λέγει, αἱ γυναῖκες εἶνε βέβαια ἰσχυραί. Μεγάλη ἡ γῆ καὶ ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς καὶ ταχὺς τῷ δρόμῳ ὁ ἥλιος, διότι ἀποτελεῖ τὸν κύκλον του καὶ ἀποτρέχει εἰς τὸ ἀφ' οὗ ὥρμησε σημεῖον εἰς τὸ βραχὺ διάστημα μιᾶς ἡμέρας. Ἀλλ' ὑπεράνω τούτων ἁπάντων μέγας εἶνε ὁ ταῦτα ποιῶν, καὶ ἡ Ἀλήθεια αὐτοῦ μεγάλη καὶ ἰσχυροτάτη παρὰ πάντα. Ἅπασα ἡ γῆ ἐπικαλεῖται τὴν ἀλήθειαν, ὁ οὐρανὸς τὴν εὐλογεῖ, πάντα τὰ ἔργα σείονται καὶ τρέμουσιν αὐτήν. Οὐδὲν ἄδικον μετ' αὐτῆς ὑπάρχει. Ἄδικος εἶνε ὁ οἶνος, ὁ βασιλεύς, αἱ γυναῖκες, ἄδικοι πάντες οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄδικα πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἐπειδὴ ἀλήθεια ἐν αὐτοῖς δὲν ὑπάρχει, ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῶν θέλουσιν ἀπολεσθῆ. Ἡ δὲ Ἀλήθεια μένει καὶ ἰσχύει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζῇ καὶ κρατεῖ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ προσωποληψία, οὔτε διάκρισις, ἀλλὰ τὰ δίκαια ἀπονέμει πᾶσιν ἐξ ἴσου καὶ

τοῖς καλοῖς καὶ τοῖς κακοῖς καὶ πάντες εὐδοκοῦσιν εἰς τὰ ἔργα αὐτῆς. Οὐδὲν ἄδικον ὑπάρχει ἐν τῇ κρίσει αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἰσχύς, τὸ βασίλειον, ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγαλειότης τῶν αἰώνων. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῆς Ἀληθείας.

Καὶ ἐσιώπησε τοῦ λαλεῖν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐφώνησε καὶ εἶπε· Μεγάλη ἡ Ἀλήθεια καὶ ὑπερισχύει.

Τότε εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς: Ζήτησον ὅ,τι θέλεις καὶ περισσότερον τῶν γεγραμμένων καὶ θέλει σοὶ δοθῆ εἰς ἀμοιβὴν τῆς σοφίας σου· θέλεις καθήσει παρ' ἐμοὶ καὶ θέλω σὲ καλέσει συγγενῆ μου.

Τότε εἶπε τῷ βασιλεῖ· ἐν μόνον σοὶ ζητῶ, νὰ ἐνθυμηθῇς τὴν εὐχὴν ἣν ηὐχήθης, ὅτε ἔλαβες τὸ σκῆπτρον, τοῦ νὰ ἀνοικοδομήσῃς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀνεγείρῃς τὸν ναὸν αὐτῆς καὶ νὰ εὐαρεστηθῇς, βασιλεῦ, νὰ διατάξῃς τὴν τούτου ἐκτέλεσιν.

Τότε ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος, κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ ἔγραψεν εὐθὺς πρὸς ἅπαντας τοὺς ὑπ' αὐτόν, ἵνα ἀποδώσωσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὴν ἐλευθερίαν των καὶ διευκολύνωσι τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ....

Καὶ ἀπῆλθεν ὁ νεανίσκος καὶ ἀνατείνας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐναντίον τῆς Ἱερουσαλήμ, εὐλόγησε τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, λέγων· Παρὰ Σοῦ ἡ νίκη καὶ παρὰ Σοῦ ἡ σοφία καὶ Σὴ ἡ δόξα καὶ ἐγὼ Σὸς ἱκέτης. Εὐλογητὸς εἶ, ὃς ἔδωκάς μοι σοφίαν. Ὁμολογήσω σε διαπαντός, Δέσποτα, Θεὲ τῶν πατέρων.

(Ἐκ τῶν Φιλ. μελ. περὶ χριστιανισμοῦ).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ.

Μέρος Δ'.

Ὑπὸ τὴν ὡς ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν πραγματευόμεθα Δον περὶ τῆς πομπῆς καὶ πολυτελείας τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ δεκάτου μ. Χ. αἰῶνος· ἐν δὲ τῷ Βῳ μέρει περὶ τῶν διαφόρων τιμῶν καὶ τίτλων τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, περὶ ὑποδοχῆς τῶν πρέσβεων καὶ ἄλλων τινῶν ἐθιμοταξιῶν καὶ ἐπιδείξεων.

—

. . . . . Οἱονδήποτε δ' εἰσόδημα ὠφειλε καταναλίσκεσθαι διὰ τὰς παρούσας ἀνάγκας ἢ διατηρεῖσθαι πρὸς τὴν μέλλουσαν χρῆσιν τοῦ Κράτους, ἡ μᾶλλον κατεπείγουσα καὶ ἱερωτάτη εἰσπραξις ἀπέβλεπε τὴν πομπὴν καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ὡρίζε τὸ μέτρον τῶν ἰδιαιτέρων του ἐξόδων. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως σφόδρα ἀπεῖχον πάσης φυσικῆς ἁπλοϊκότητος. Ἀλλ' ὅμως, κατὰ πᾶσαν τοῦ ἔτους ἐποχήν, μακρὰν τῆς τύρβης καὶ τοῦ θορύβου τῆς πρωτευούσης ἀπερχόμενοι, καθαρώτερον ἀέρα ἀνέπνεον. Ἀπήλαυον ἢ προσεποιοῦντο ὅτι ἀπήλαυον ἀγροτικῶν διασκεδάσεων, διῆγον τὰς ὥρας εἰς τὴν κυνηγεσίαν καὶ ἡσυχαίτερον εἰς τὴν ἁλιείαν, τὸ δὲ θέρος εἰς μέρη σκιερὰ κατὰ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου προφυλαττόμενοι, ὑπὸ τῶν τερπνῶν τῆς θαλάσσης ζεφύρων φαιδρῶς ἀνεψυχοῦντο. Αἱ νῆσοι καὶ τὰ παράλια τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης ἔβριθον μεγαλοπρεπῶν αὐτοκρατορικῶν ἐπαύλεων· ἀλλ' ἀντὶ τέχνης ὑποκρυπτομένης καὶ λεληθότως πως ἐπικοσμούσης τὰς ἀγροτικὰς τῆς φύσεως σκηνογραφίας ἡ μαρμαρόστρωτος καὶ πολυτελὴς κατασκευὴ τῶν κήπων ἐχρησίμευε μόνον εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ καταφανέστερα πρὸς τὸν θεατὴν τὰ πλούτη τοῦ κυρίου καὶ τὴν ἐπίπονον τοῦ ἀρχιτέκτονος ἐργασίαν. Τὰ βασιλικὰ κληρονομήματα καὶ αἱ συχναὶ δημεύσεις εἶχον καταστήσει τὸν ἡγεμόνα ἰδιοκτήτην πλείστων λαμπρῶν οἰκιῶν ἔν τε τῇ πόλει καὶ τοῖς περιχώροις, ἐξ ὧν δώδεκα μόναι ἦσαν ὡρισμέναι διὰ τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ κράτους· ἀλλὰ τὸ μέγα ἀνάκτορον, τὸ κέντρον τοῦτο τῆς αὐτοκρατορικῆς καθέδρας, ἵστατο ἐπὶ ἕνδεκα αἰῶνας ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ μεταξὺ τοῦ ἱπποδρομίου, τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν κήπων τῶν μέχρι τῶν ὀχθῶν τῆς Προποντίδος ἐπεκτεινομένων. Ἡ ἀρχέτυπος οἰκοδομὴ τοῦ πρώτου Κωνσταντίνου ἦτο ἐφάμιλλος μεταγραφὴ τῆς ἀρχαίας Ρώμης, αἱ δὲ βαθμηδὸν βελτιώσεις αἱ ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτοῦ γενόμεναι ἔτεινον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ συγκαταριθμηθῇ καὶ αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ παλαιοῦ κόσμου. « Τὸ Βυζαντινὸν παλάτιον, ἀναγινώσκομεν ἔν τινι ἐπιγράμματι τῆς Ἑλλ. Ἀνθολογίας, ὑπερβαίνει τὸ Καπιτώλιον, τὸ παλάτιον τῆς Περγάμου, τὸ φαιδρὸν ἄγαλμα τοῦ Ρουφίνου, τὸν ἐν Κυζίκῳ ναὸν τοῦ Ἀδριανοῦ, τὰς πυραμίδας, τὸν Φάρον τῆς Ἀλεξανδρείας κτλ.» Τὸ ἀνάκτορον τοῦτο, ἐν τῷ δεκάτῳ αἰῶνι, διήγειρε τὸν θαυμασμὸν τοὐλάχιστον τῶν Λατίνων, διὰ τῆς ἀναμφισβητήτου ὑπεροχῆς του ἐπὶ στερεότητι, ἰσομετρίᾳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ.

« Constantinopolitanum Palatium non pulchritudine solum, verum etiam fortitudine omnibus quas unquam videram munitionibus praestat» λέγει ὁ Liutprand. ἤτοι·

Τὸ ἀνάκτορον τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐ μόνον κατὰ τὸ κάλλος ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἰσχὺν πάντων τῶν ὀχυρωμάτων, ὅσα ποτε εἶχον ἴδει, ὑπερέχει. »

Ἀλλ' αἱ ἐργασίαι καὶ αὐτοκρατορικαὶ δαπάναι τοσούτων αἰώνων παρήγαγον ὄγκον εὐρὺν καὶ ἀκανόνιστον, καὶ ἑκάστη προσοικοδομὴ ἐξήλεγχε τὸν χαρακτῆρα μόνον τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ θεμελιωτοῦ· καθότι ἡ ἔλλειψις ἐκτάσεως ἐδάφους εὐλόγως ἐπέτρεπε τῷ βασιλεύοντι μονάρχῃ ἵνα προσεποικοδομῇ κατεδαφίζων μετ' ἐνδομύχου ἴσως χαρᾶς, τὸ ἔργον τοῦ προκατόχου του. Ἡ οἰκονομία ὅμως τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοφίλου ἠνέῳξεν εὐρύτερον καὶ ἀνετώτερον στάδιον πολυτελείας καὶ λαμπρότητος. Εὐνοούμενός τις πρεσβευτής, ὅστις ἐξέπληξε καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀβασσίδας διὰ τῆς γενναιοδωρίας καὶ ὑπερηφανείας αὐτοῦ, ἐπανακάμψας εἰς τὴν πατρίδα ἐνεχείρισε τῷ Αὐτοκράτορι τὸ σχέδιον παλατίου, νεώστι ὑπὸ τοῦ Καλίφου τοῦ Βαγδατίου παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ Τίγρεως οἰκοδομηθέντος. Ἀμέσως τὸ σχέδιον μεταγραφὲν ὑπερέβη τὸ πρότυπον. Αἱ νέαι τοῦ

Θεοφίλου οἰκοδομαὶ περιελάμβανον κήπους καὶ πέντε ἐκκλησίας, ἐξ ὧν ἡ μία ἐξεῖχε κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν καλλονήν· ἐστεμμένη οὖσα ὑπὸ τριῶν θόλων ἡ ἐξ ἐπιχρύσου ὀρειχάλκου ὀροφὴ αὐτῆς ἐπερείδετο ἐπὶ κιόνων Ἰταλικοῦ μαρμάρου, οἱ δὲ τοῖχοι ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ποικιλοχρόων μαρμαρίνων πλακῶν. Κατὰ τὴν πρόσοψιν αὐτῆς στοὰ ἡμικυκλοειδής, τό τε σχῆμα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνικοῦ Σίγματος φέρουσα, ἐπὶ δεκαπέντε κιόνων Φρυγίου μαρμάρου ἐστηρίζετο, καὶ οἱ ἐν ὑπογείῳ θόλοι τῆς αὐτῆς ἦσαν κατασκευῆς. Τὸ πρὸ τοῦ Σίγματος τετράγωνον περιεῖχε μέγα ὑδροδοχεῖον, οὗτινος τὰ χείλη περιεκοσμοῦντο καὶ περιεζώννυντο ὑπὸ ἀργυρῶν πλακῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς ἑκάστης τῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τεσσάρων ὡρῶν, ἡ δεξαμενὴ αὕτη, ἀντὶ ὕδατος, ἐπληροῦτο ἐκ τῶν μᾶλλον ἐξαιρέτων ὀπωρῶν, καταλειπομένων τῷ πλήθει πρὸς τέρψιν τοῦ ἡγεμόνος. Τὸ θορυβῶδες δὲ τοῦτο θέαμα ἐπεσκόπει οὗτος εἰς θρόνον καθήμενος, ἐκ χρυσοῦ καὶ τιμίων λίθων διαλάμποντα καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ ἀναχώματος διὰ κλίμακος μαρμαρίνης ἑκάστοτε ἀναβιβαζόμενον. Κάτωθι τοῦ θρόνου προσήδρευον οἱ σωματοφύλακες, οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τοῦ ἱπποδρομίου φατριῶν. Αἱ κατώτεραι βαθμίδες κατείχοντο ὑπὸ τῶν θεατῶν, ἡ δὲ πλατεῖα ἐκαλύπτετο ὑπὸ χορευτῶν, ψαλτῶν καὶ παντομίμων. Τὸ τετράγωνον περιεκυκλοῦτο ὑπὸ τῆς αἰθούσης τοῦ δικαστηρίου, τοῦ ὁπλοστασίου καὶ τῶν διαφόρων πολιτικῶν τε καὶ οἰκειακῶν γραφείων· ἡ δὲ πορφυρᾶ αἴθουσα προσεκλήθη οὕτως ὡς ἐκ τῶν κοκκινοβαφῶν ἐνδυμάτων, ἅτινα κατ' ἔτος διενέμοντο ὑπὸ τῆς χειρὸς τῆς Αὐτοκρατορίσσης: Αἱ μακραὶ σειραὶ τῶν δωματίων ἦσαν εὐάρμοστοι πρὸς τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, καὶ περιεκοσμοῦντο ὑπὸ μαρμάρου καὶ πορφυρίτου, ὑπὸ ζωγραφημάτων, ἀγαλμάτων καὶ ψηφιδωτῶν λιθοστρωμάτων, καὶ ὑπὸ δαψιλείας χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ λίθων πολυτίμων. Ἡ ἰδιότροπος αὐτοῦ μεγαλοπρέπεια ἐμισθώσατο τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ καρτερίαν τοιούτων καλλιτεχνῶν, οἵους ἡ ἐποχὴ ἠδύνατο χορηγῆσαι. Ἀλλ' αἱ μάταιαι καὶ πολυδάπαναι αὐτῶν ἐργασίαι ἤθελον βεβαίως ἐμπαιχθῆ ὑπὸ τῆς καλαισθησίας τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μάλιστα τὸ χρυσοῦν δένδρον, τὸ διὰ τῶν φύλλων καὶ κλάδων αὐτοῦ ἐπισκίαζον πληθύτητα πτηνῶν, μηχανικὰς ψαλλόντων ᾠδάς, καὶ οἱ ἐξ ἀπέφθου χρυσοῦ καὶ φυσικοῦ ἀναστήματος δύο λέοντες, οἱ τὰ βλέμματα ἀτενίζοντες καὶ βρυχώμενοι ὡς οἱ ὅμοιοι αὐτῶν, οἱ εἰς τὰ δάση ἐνδυσιτώμενοι. Οἱ διάδοχοι τοῦ Θεοφίλου, τῆς Βασιλειανῆς καὶ Κομνηνιανῆς δυναστείας, ἐφιλοτιμήθησαν οὐχ ἧττον ἵνα ἐγκαταλίπωσιν ὑπόμνημά τι τῆς κατοικίας αὐτῶν· διὸ ἡ λαμπροτέρα καὶ σεβαστοτέρα πτέρυξ τοῦ ἀνακτόρου προσέλαβε τὸν τίτλον « χρυσοῦ Τρικλίνου. »

In aureo triclinio quae praestantior est pars potentissimus degens, caeteras partes filiis distribuerat. λέγει ὁ Liutprand.

ἤτοι· «Ἐν τῷ χρυσῷ Τρικλίνῳ, ὅπερ τὸ κάλλιστόν ἐστι μέρος, ὁ Αὐτοκράτωρ διάγων, τὰ λοιπὰ μέρη τοῖς υἱοῖς διένειμε. »

Μετὰ τῆς προσηκούσης κοσμιότητος, οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς Γραικοὶ ἐσπούδαζον ἀρέσκειν τῷ ἡγεμόνι, ἀπομιμούμενοι αὐτόν, καὶ ὅτε διέβαινον τὰς ὁδοὺς ἐφιππoι μὲ φορέματα μεταξωτὰ καὶ χρυσοκέντητα, τὰ παιδία ἐξελάμβανον αὐτοὺς διὰ βασιλεῖς: in equis vecti regum filiis videntur persimiles.

Πλουσία τις Κυρία ἐκ Πελοποννήσου, ἥτις εἶχε λίαν εὐνοϊκῶς προσενεχθῆ ἐν ταῖς νηπιακαῖς περιπετείαις Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος (ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ Βιογραφίᾳ αὐτοῦ), παρεκινήθη ὑπὸ φιλοστοργίας, ἢ κενοδοξίας, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τοῦ θετοῦ αὐτῆς υἱοῦ. Καθ' ὅλην τὴν ὁδοιπορίαν 500 μιλίων ἀπὸ Πατρῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ Κυρία Δανιηλὶς εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας εἴτε ὡς ἐκ τῆς μαλθακότητος ἀπέφυγε τὸν προξενηθησόμενον αὐτῇ κάματον τοῦ ἵππου ἢ τῆς ἁμάξης· τὸ μαλθακὸν ὄθεν φορεῖον ἢ λέκτρον αὐτῆς μετεκομίζετο ἐπὶ τῶν ὤμων δέκα ρωμαλέων δούλων, καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἀντηλλάσσοντο εἰς μικρὰς ἀποστάσεις. συνοδία τριακοσίων ἀνδραπόδων συνωδοιπόρει πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης.

Ἐν τῷ Βυζαντινῷ ἀνακτόρῳ ἐγένοντο αὐτῇ αἱ δέουσαι περιποιήσεις μετὰ σεβασμοῦ υἱικοῦ καὶ τιμῶν βασιλικῶν, τὰ δὲ προσφερθέντα παρ' αὐτῆς δωρήματα, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀρχὴ ἢ καταγωγὴ τῆς προσκτηθείσης μεγάλης αὐτῆς περιουσίας, οὐδόλως ἐφάνησαν ἀνάξια πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἡγεμόνος. Παρεκτὸς τῶν λεπτῶν καὶ θαυμαστῶν ὑφασμάτων τῆς Πελοποννήσου τῶν ἐκ λίνου, μετάξης καὶ ἐρίου, τὰ μᾶλλον εὐπρόσδεκτα τῶν δώρων αὐτῆς συνίσταντο εἰς τριακοσίους ὡραίους νεανίας, ἐξ ὧν οἱ ἑκατὸν ἦσαν εὐνοῦχοι ἢ καρσιμάδες, ὡς ἀποκαλεῖ τοὺς τοιούτους ὁ Δουκάγγιος ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ αὐτοῦ, τῆς Δανιηλίδος οὐκ ἀγνοούσης ὅτι ὁ ἀὴρ τοῦ ἀνακτόρου ἦν μᾶλλον ἀνάλογος πρὸς τὰ τοιαῦτα ζωΰφια, ἢ ἡ γαλακταποθήκη τοῦ ποιμένος πρὸς τὰς θερινὰς μυίας. Ἔτι δὲ ζῶσα, ἐδωρήσατο τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ὑποστατικῶν αὐτῆς, καὶ μετὰ θάνατον ἡ διαθήκη της καθίστα τέλειον αὐτῆς κληρονόμον τὸν Αὐτοκράτορα Λέοντα, υἱὸν τοῦ Βασιλείου. Ὅθεν μετὰ τὴν γενομένην ἀπότισιν τῶν λοιπῶν κληροδοτημάτων της, ὀγδοήκοντα ἐπαύλεις προσετέθησαν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς κτήμασι, καὶ τρεῖς χιλιάδες ἀνδραπόδων τῆς Δανιηλίδος ἀπηλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ νέου αὐτῶν αὐθέντου καὶ ἀπεστάλησαν ὡς ἄποικοι πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας. Ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου μιᾶς ἰδιώτιδος γυναικὸς δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν τὰ πλούτη καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων.

Ἀλλ' ὁπόσον ἀθωότερος καὶ ἀσφαλέστερος ὁ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ὀφείλων εἰς τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἀξιότητα καὶ φιλοπονίαν!

ΕΜ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΑ.

(ἴδε σελ. 345).

Ὅτι ἡ εἰκονογραφία, εἰσαγομένη εἰς τὰ συγγράμματα καὶ μάλιστα τὰ περιοδικά, δὲν εἶνε ἁπλοῦν μόνον τῶν ὀφθαλμῶν ἐντρύφημα, περὶ τούτου οὐδεὶς ἀμφιβάλλει σήμερον, διότι, καθὼς τὰ δράματα γίνονται καταληπτότερα παριστάμενα ἐπὶ τῆς σκηνῆς, οὕτω καὶ ἡ ζωγραφική, περιγράφουσα λεπτομερέστερον, ψηλαφητότερον τὰ ἀντικείμενα, ὑποβοηθεῖ τὴν διάνοιαν εἰς τὸ νὰ ἀντιληφθῇ αὐτῶν εὐκολώτερον καὶ μετὰ πλειοτέρας ἀκριβείας. Ἡ ὠφέλεια δὲ αὕτη, τοσοῦτον ἀπεδείχθη ἀναμφισβήτητος καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὥστε παρὰ τὸ πλῆθος τῶν μετ' εἰκονογραφιῶν δημοσιευομένων περιοδικῶν φύλλων, ὀλίγοι συγγραφεῖς δραματικοὶ καὶ μυθιστοριογράφοι δὲν ἐξεδόθησαν εἰσέτι περίλαμπροι, illustrés, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι.

Ὁ Μέντωρ φιλοτιμηθεὶς μεταξὺ τῶν πρώτων νὰ πολιτογραφήσῃ τὴν ἐκ τῶν εἰκονογραφιῶν ὠφέλειαν καὶ τέρψιν προσεπάθησε καὶ προσπαθεῖ ὅσον δύναται νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ ἐφ' ἑαυτῷ τὴν ὡραίαν ταύτην τέχνην. Διὰ τοῦτο μὴ φεισθεὶς τῆς ἀδροτέρας δαπάνης ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν γλυφίδα τοῦ περὶ οὗ καὶ ἄλλοτε (τομ. Α. σελ. 47) εἴπομεν ξυλογράφου κυρίου Μιχαὴλ Νικολαΐδου τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε ἐδημοσίευσεν εἰκόνας καὶ τὰς ὁποίας δὲν θὰ φανῶμεν, νομίζομεν, καυχηματίαι, ἂν εἴπωμεν ὅτι καὶ ὁ γεγυμνασμένος ὀφθαλμὸς δὲν θέλει διακρίνει εὐκόλως ἀπὸ τῶν τῆς Εὐρώπης.

Μία τῶν ὡραιοτέρων εἰκόνων, δι' ὧν ὁ ρηθεὶς ξυλογράφος ἡμῶν ἐκόσμησε τὰς σελίδας τοῦ Μέντορος, εἶνε καὶ ἡ ἐν σελ. 345, ἧς οὐ μόνον ἡ ζῶσα διδασκαλία εἶνε ὅ,τι πολύτιμον ἀλλὰ καὶ ἡ ἐργασία τὰ μάλιστα ἀξιόλογος.

Δὲν λείπομεν ὅθεν ἵνα καὶ αὖθις, ἐκφράζοντες δημοσίᾳ τὴν εὐαρέσκειαν ἡμῶν, συστήσωμεν στενῶς τὸν ἐπαξίως φέροντα τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ξυλογράφου κ. Μ. Νικολαΐδην εἰς τοὺς ἐραστὰς τῶν ὡραίων νεχνῶν.

Ἡ εἰκὼν ἐλήφθη ἀπὸ τοῦ σπουδαίου συγγράμματος «Φανταστικὸν ταξείδιον εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις τῶν οὐρανῶν ὑπὸ Δημητρίου Στ. Μαυροκορδάτου,» οὗτινος τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Μέντορος.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΕΟΡΤΗ

Τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐν Κωνσταντινουπόλει.

«Εὔκλειαν ἔλαβον οὐκ ἄνευ πολλῶν πόνων»

Ὦ τί θέαμα ὡραῖον εἰς τὰ ἰμμάτιά μου προσβάλλει!
Φιλολογικῶν ἀγώνων νέα ἀνυψοῦται πάλη.
Τῆς παιδείας γλυκὺς ἦχος εἰς τὰ ὦτά μου ἠχεῖ
Καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα, ῥητορεύουσ' ἀντηχεῖ.

Νέα ἄνοιξις ἐφάνη κ' ἐπιφέρουσα τὸν πόδα
Δάφνας φέρει εἰς τὸ μέσον καὶ τοῦ Ἑλικῶνος ῥόδα·

Τῶν ἀρχαίων μας αἰώνων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς
Γόνοι εὐκλεῶν γονέων τῆς ἀρχαίας καὶ πολλῆς

Σπεύδουσι νὰ διαδώσουν εὐκλειάν μας τὴν ἀρχαίαν,
Κι' ἀμιλλῶνται ν' ἀποδείξουν εἰς τὴν γενεὰν τὴν νέαν
Τὰ κειμήλια τὰ θεῖα τῶν Ἑλλήνων τῆς φωνῆς.
Ψάλλε, Μοῦσα, ῥόδα δρέψον· καὶ σὺ εἶσαι Ἑλληνίς.

Κληροδότημα ὁ Ἕλλην ἔχων τὴν Παιδείαν, φύσει
Ὡς τοιοῦτον κ' εἰς τοὺς ἄλλους παντὶ σθένει νὰ τ' ἀφήσῃ,
Πατρικὴν κληρονομίαν ἐγκαυχώμενος, ποθεῖ
Κ' ἵνα τοῦτο ἐπιτύχῃ διαφόρως προσπαθεῖ.

Ἤνοιξεν ἐδῶ σχολεῖα, παρεκεῖ μουσεῖα κι' ἄλλα
Παρθεναγωγεῖα, λέσχας καὶ γυμνάσια μεγάλα·
Ἀναγνώσεων- Συλλόγων πᾶσα πόλις εὐπορεῖ
Κ' ἡ πολίχνη δὲ εἰσέτι φέρει ὅ,τι ἐμπορῇ.

Μὲ πτηνὸν αὐτὸς ὁμοιάζει· ἅμα διῇ νὰ πρασινίζῃ
Μὲ τὰ φύλλα του τὸ δένδρον... τότε καὶ αὐτὸ ἀρχίζει
Ἀπὸ ἕνα εἰς τὸν ἄλλον κλῶνα ἤδη νὰ πετᾷ,
Πεταρίζει τὰ πτερά του κι' ἀναβαίνει πεταχτά.

Καὶ ὁ Ἕλλην ὑψιπέτης γεννηθείς, φιλοτιμᾶται
Ὑψηλὰ εἰς τὸν αἰθέρα ἵνα φθάσῃ προθυμᾶται.
Θὲ νὰ φθάσῃ τέλος πάντων μὲ τὴν πτῆσιν ὑψηλά·
Διὰ τοῦτο ἐγεννήθη ἔχων ἔμφυτα πολλά.

Ρίψατε τριγύρω βλέμμα, ἂν ζητῆτε μαρτυρίαν
Καὶ τὴν γενικὴν ἰδῆτε ἁμιλλαν-φιλοτιμίαν...
Πλέξε, Μοῦσά μου, στεφάνους· Ἑλληνὶς εἶσαι καὶ σύ.
Ζήτωσαν οἱ πανταχόσε ἐγειρόμενοι πυρσοί.

Τῷ Συλλόγῳ τοῦ Βοσπόρου δόσε πρώτη τὰ πρωτεῖα·
Εἰς αὐτὸν ἀνήκει πᾶσα δόξα καὶ πρωτοβουλία.
Χαίρετε ἱεροφάνται (*) καὶ σεῖς φίλαι τῶν Μουσῶν(**)·
Σᾶς ἀσπάζεται μακρόθεν ἡ καλλίστη ἁπασῶν(***).

Χαίρετε, ὦ Νεγροπόνται, Λογοθέται καὶ Ζωγράφοι!
Τ' ὄνομά σας εἰς τὴν στήλην τὴν ἀθάνατον ἐγράφη.
Ἐξαπλώσατε τὰ φῶτα... Τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν
Καταστήσατ' εἰς τὰ ἔθνη ὡς μητέρα των κοινήν.

Ἂν δ' ἐν μέσῳ τοῦ Συλλόγου καὶ αὐτῶν σας τῶν ἀγώνων

(*) Οἱ παρόντες εἰς τὴν ἑορτὴν ἦσαν· ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς, αἱ Αὐτῶν Σεβασμιότητες ὁ Ἅγιος Βόστνης, Γρεθενῶν καὶ Παμφύλου. Ὁ πρωτοσύγκελος κ. Εὐστάθιος Κλεόβουλος καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐγένιος Ξηροποταμηνός.

(**) Ἡ ὑψηλοτάτη πριγκιπέσσα Κ. Μ. Ἀριστάρχη, ἡ εὐγενεστάτη Κ. Καλλιάδου, ἡ Κ. Ἀριστοκλέους, ἡ δεσποινὶς Κ. Ζωγράφου, ἡ Κ. Αἰμιλία Κτενᾶ Λεοντιὰς καὶ ἄλλαι, ὧν ἀγνοῶ τὰ ὀνόματα καὶ ἐφ' αἷς πρέπει πᾶσα τιμὴ καὶ δόξα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

(***) Ἡ Σμύρνη δηλαδή, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει οὕτως ὁ Στράβων ἐν Βιβλ. ΙΔ'. κεφ. 646... «καὶ νῦν ἐστι καλλίστη τῶν πασῶν, μέρος μέν τι κ.τ.λ.»

Καὶ νεᾶνις τις μακρόθεν, τῶν ἀρχαίων Ἑλικώνων
Ἔρχηται νὰ φέρῃ ῥόδα.... τὴν συγχώρησιν αἰτεῖ
Κι' ἂν τὴν δάφνην νὰ μασήσῃ τῆς ποιήσεως ζητῇ.

Σμύρνη 25 Μαΐου 1871.

ΣΟΦΙΑ θυγάτηρ ΛΑΜΠΙΣΗ, Ἰατροῦ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ.

1ον Εἰς τὴν Μουσικήν.

Τῶν Σεραφὶμ καὶ Χερουβὶμ τὰ στόματα λιποῦσα,
Πρὸς ἡμᾶς ἦλθες ἐπὶ γῆς ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ,
Καὶ ἀκοὴν καὶ ἔννοιαν κηλᾷς παντὸς λαοῦ,
Ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐνταὐτῷ τὸν Πλάσαντα ὑμνοῦσα.

2ον Εἰς τὸν χρόνον.

Πῶς ὁρμῶν ἀκατασχέτως σβύνεται καὶ πάντα τρέχει;
Ἦτο μέλλον....Παρὸν εἶνε! Ὄχι εἶνε παρελθόν....
Ἦτο εἶνε καὶ δὲν εἶνε... Πλὴν περιγραφὴν δὲν ἔχει...
Ἔγραψα καὶ σὺ προφέρεις, ἔφυγε καὶ σὲ ὠθῶν.

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

«Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ,
ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει». (Ψαλμ. ρβ'. 15.)
Εἰς τὰ χώματα τὰ χόρτα τῶν ἀγρῶν τῶν ἀμπελόνων
Μόνα φύονται, αὐξάνουν καὶ ὡς τακτικὴν ζωὴν
Μικρὰν ὥραν μόνον ἔχουν ἀπὸ ἅπαντα τὸν χρόνον.
Ἀπειράκις θάλλουν, σβύνουν εἰς τὸ χάος τῶν αἰώνων,
Ἐξ ὧν μόνον στιγμὴν μίαν ἔχουν δι' ἀναπνοήν.
Καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡσαύτως. Πρῶτον μὲν μικρὸς γεννᾶται,
Μέγας ἔπειτα αὐξάνει, ῥήτωρ, ἥρως ἰσχυρός
Καὶ πᾶν ἄλλο· ἀλλὰ φθίνει καὶ ἀεὶ περιπλανᾶται
Ἐν τῷ κόσμῳ τῇ δ' ἐκεῖσε· ἐπὶ τέλους ἀποσπᾶται
Ἐκ τοῦ βίου ὡς τι ἄνθος καὶ ἐκλύει ὡς κηρός . . . . .

Ὁ Τέττιξ.

Μὲ τὸ θέρος νὰ γεννᾶται, μὲ τὸ θέρος ν' ἀποθνήσκῃ,
Νὰ ἐσθίῃ ἀναπνέων τῶν Ζεφύρων τὰς πνοάς,
Ἐπὶ δένδρων καὶ ἀνθέων τερπνὴν κοίτην νὰ εὑρίσκῃ,
Μὲ ἡλιακῶν ἀκτίνων νὰ χρυσοῦται τὰς χροιάς,
Μὲ ἐαρινῶν ἀνθέων εὐωδίας νὰ μεθύσκῃ
Καὶ ν' ἁρμότῃ ἀκαταπαύστως τὰς συντόνους του ᾠδάς,
Καὶ τὴν τρίμηνον πνοήν του εἰς τοὺς ἀχανεῖς αἰθέρας,
Εἰς τοὺς μῆνας τῶν ἐρώτων τὴν ἰσχνὴν αὐτοῦ φωνὴν
Νὰ ἐκχέῃ καθὼς αὔρας ἀσθενεῖς τῆς ἀτμοσφαίρας —
Ἰδοὺ ποίαν ἔχ' ὁ τέττιξ μοῖραν καὶ ζωὴν τερπνήν.
Τῆς εἰκόνος του τοῦ πόθου μὴ δυνάμενος τὸ γέρας
Ν' ἀπολαύσῃ, ἀλλοῦ φεύγει ζητῶν ἄλλην ἡδονήν.

Ἐν Π... 1865. Δ. Ι. Μ. Χ.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ ἐνταῦθα Ἀναγνωστηρίου «ἡ Σμύρνη,» πιστὴ εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ ἀκριβὴς εἰς τὴν τήρησιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα διεχάραξε καὶ ἐπιβάλλει αὐτῇ ὁ Κανονισμός, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνέλαβε τὰς ἡνίας, σὺν τῇ λοιπῇ μερίμνῃ αὐτῆς περὶ τῶν μέσων τῶν συμβαλλομένων εἰς τὴν καθόλου ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου Ἱδρύματος, συσκεφθεῖσα πολλάκις καὶ κρίνασα ὡς ἓν τῶν τοιούτων καὶ ἐκ τῶν τὰ μάλιστα ἀναγκαίων τὴν ἔκδοσιν περιοδικοῦ τινος ἢ βιβλίου περιέχοντος συλλογὴν τῶν κατὰ καιροὺς ἐν τῷ Ἀναγνωστηρίῳ γινομένων ἀγορεύσεων ἢ λόγων ποικίλων, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ προβῇ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἔναρξιν τοῦ σκοπιμωτάτου τούτου ἔργου. Πέποιθε δὲ ὅτι, ὡς πᾶς τις ἄλλος ἐχέφρων ἀνὴρ οὕτω καὶ τὰ ἀξιότιμα τοῦ μουσοφιλήτου τούτου Καταστήματος μέλη μετ' ἐπιδοκιμασίας θὰ ἐπικροτήσωσι τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ.

Οὔτε σκοποὶ ἰδιοτελεῖς, οὔτε κἂν αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑλικὸν συμφέρον τοῦ ἄλλως κατὰ τοὺς χρηματικοὺς πόρους μηκέτι δυστυχῶς ἀνθηροῦ Ἀναγνωστηρίου ὑπεκίνησαν τὴν Διεύθυνσιν εἰς τὸ διάβημα τοῦτο, ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ καθαρὸς λόγος ὁ τὴν θήραν τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ὠφελείας πάντοτε καὶ πρὸ πάντων ὑπαγορεύων. Ἡ ὕπαρξις τοιούτου τινὸς περιοδικοῦ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὡς ἐν παντὶ ἑτέρῳ φιλεκπαιδευτικῷ Συλλόγῳ, εἶνε τῶν ὧν οὐκ ἄνευ· διότι ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς θὰ διατελῇ οὖσα οἱονεί τις εἰκὼν καὶ ἱστορία γνησιωτάτη τῆς καθόλου ζωῆς αὐτοῦ τούτου, ἀφ' ἑτέρου θὰ καθίσταται διαρκὴς, ἄρθονος καὶ ποικίλη διανοητικὴ τῶν μελῶν τροφή. Εἶνε δὲ ἀναμφήριστον ὅτι ἡ ἐπανειλημμένως καὶ μετ' ἐπιστασίας ἀνάγνωσις καὶ μελέτη τῶν ποικίλων ἐκείνων ἀκροαμάτων, εἰς ἃ ἔσπευσαν νὰ παρασταθῶσι προηγουμένως τὰ φιλόμουσα μέλη, θὰ καταστήσῃ αὐτὰ ἐναυλότερα παρὰ τούτοις, καὶ δὴ βαθύτερον ἐρριζωμένα ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν καὶ οἱονεὶ ἀνεξίτηλα, τοὺς δὲ διακωλυθέντας ἢ παντάπασιν ἀπόντας ἕνεκα τοπικῶν ἢ ἄλλων αἰτιῶν οἱωνδήποτε θιασώτας τῶν Μουσῶν καὶ ἐραστὰς τῶν ὠφελίμων γνώσεων, θὰ συνοικειώσῃ ἐκείνοις. Οἱ πλεῖστοι τῶν ὁμογενῶν, ὧν ἡ φιλομάθεια ἐξισοῦται τῇ φιλογενείᾳ, ξένοι τοῦ ἡμετέρου σωματείου, οὐδόλως ἔσονται τοὐντεῦθεν καὶ ξένοι τῶν πνευματικῶν προϊόντων αὐτοῦ· ἐπὶ πᾶσι δέ, τὸ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ὑπὸ τὰ πιεστήρια τιθέμενον τοῦτο Περιοδικόν, καθιστάμενον ὡς γέφυρά τις συγκοινωνητικὴ μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου καὶ τῶν λοιπῶν ἁπανταχοῦ συναδέλφων Συλλόγων, θὰ διανοίξῃ τὴν ὁδὸν τῆς συναφῆς στενωτέρων ἀμοιβαίων σχέσεων, καὶ συνδέον τὰ μέλη αὐτῶν διὰ τοῦ ἀρρήκτου καὶ ἱερωτάτου δεσμοῦ τῆς ἀγάπης, τῆς ὁμοφροσύνης καὶ τῆς κοινῆς ἐνεργείας, θεωροῦντα ἑαυτὰ ὡς μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πολυκλάδου οἰκογενείας, θὰ καταδεικνύηται πράγματι ὡς ἓν τῶν σπουδαιοτέρων καὶ λυσιτελεστέρων ἔργων τοῦ νεαροῦ ἡμῶν Φυτωρίου.

Τοιαῦτα δὴ ἀναλογιζομένη ἡ Διεύθυνσις, εὐελπίζεται, ὅτι οὐ μόνον τὰ ἀξιότιμα μέλη τοῦ ἡμετέρου Ἀναγνωστηρίου, ἀλλὰ καὶ ἅπαντες οἱ ὁμοεθνεῖς καὶ ἀληθῶς φιλόμουσοι κύριοι θὰ σπεύσωσι διὰ τῆς αὐτοπροαιρέτου συνδρομῆς των νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν κοινωφελεστάτην ταύτην ἐπιχείρησιν ἡμῶν. Ἡ Συλλογὴ θὰ ἐκδίδεται περιοδικῶς κατὰ τεύχη, ὧν ἕκαστον ἐκ πέντε συγκείμενον τυπογραφικῶν φύλλων, ἀντὶ ἑνὸς μόνον Τουρκικοῦ πενταρίου θὰ τιμᾶται. Ἡ τιμὴ αὕτη, ὡς ἕκαστος δύναται νὰ κρίνῃ, εὐτελεστάτη εἶνε· μόλις ἴσως θὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰς πρὸς τὴν ἐκτύπωσιν δαπάνας. Εὐτυχὲς θὰ ἦτον ἀληθῶς τὸ Ἀναγνωστήριον ἡμῶν, ἂν διὰ τῆς φιλοτίμου συνδρομῆς πολλῶν ὁμογενῶν, τῶν καλῶν ἔργων παντοτε ζηλωτῶν, ἤθελε κατορθώσει νὰ ἔχῃ περίσσευμά τι ἱκανὸν πρὸς προμήθευσιν ἑτέρων τινῶν οὐχ ἧττον χρησίμων συγγραμμάτων

τῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ σπανιζούσῃ ἔτι καὶ αὐτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαιοτέρων πρὸς χρῆσιν καὶ διαφώτισιν τῶν εἰς αὐτὴν προστρεχόντων.

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1871.

Ὁ Πρόεδρος,
Σ. Ι. ΚΕΣΣΙΣΟΓΛΟΥΣ.

Ὁ ἄνθρωπος ἐξελθὼν τῶν κόλπων τῆς φύσεως ἀθῶος, ἁπλοῦς τὰ ἤθη καὶ λιτὸς τὴν δίαιταν, ἀπέστη πολλάκις τῆς ἀρχαίας ταύτης ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονίας ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς διανοίας, αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, παρασκευάσασαι αὐτῷ τὴν δόξαν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐημερίαν, κατεκλύσθησαν ἐν τῇ κοινωνικῇ παρακμῇ ὑπὸ χειμάρρου κακιῶν, ἐν αἷς αἱ χείρισται ὑπῆρξαν ἡ κιβδηλία τῶν ἠθῶν καὶ τὰ ἀχαλίνωτα πάθη.

Τὸ ἐπαναγαγεῖν τὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἄνθρωπον εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὸν ποιμενικὸν βίον, τοῦτο εὔτε λογικὸν εἶνε οὔτε δυνατόν· Καλλίτερον καὶ εὐχερέστερον ἤθελεν εἶναι τὸ νὰ μεταθέσωμεν τὴν ἀγροτικὴν ἁπλότητα δηλ. τὸ Εἰδύλλιον ἐν τῇ κοινωνίᾳ αὐτῇ. Διὰ τούτου τοῦ μέσου δύνανται νὰ συγκερασθῶσι τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀγροτικοῦ βίου.

Ἀλλὰ τίνα τὰ πρόσωσα, ἅτινα ἐλήφθησαν ὡς ὑπόδειγμα; Ἡ ποίησις, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι ὡραῖαι τέχναι, ἱπταμένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰδεώδους καὶ πραγματικοῦ κόσμου, παρίστησι δι' αἰσθητῆς μορφῆς τὴν ἰδέαν δημιουργηθεῖσαν ἐν τῷ διανοητικῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ καλλιτέχνου, ἥτις, ἂν καὶ μηδέποτε λαβοῦσα ὕπαρξιν ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ, δὲν εἶνε ἄγνωστος οὔτε ξένη ἡμῖν· διότι ἀνευρίσκομεν τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆρας αὐτῆς ἐν αὐτῇ τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν.

Προτιθέμενος νὰ μεταδώσω διὰ τῆς ποιήσεως τὰ θέλγητρα καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἁπλοϊκοῦ βίου, ἐκδίδω εἰς φῶς ΣΥΛΛΟΓΗΝ ΕΙΔΥΛΛΙΩΝ φιλοπονηθέντων ὑπὸ ΜΙΧΑΗΛ ΓΡΗΜΑΝΗ, ὧν θέλει προηγηθῇ μικρά τις πραγματεία περὶ Εἰδυλλίου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

Τὸ βιβλίον συγκροτούμενον ἐκ πέντε περίπου τυπογραφικῶν φύλλων τιμᾶται δραχμῶν δύω πληρωτέων ἅμα τῇ παραλαβῇ αὐτοῦ.

Ἐν Μιτυλήνῃ τῇ 18 Ἰουνίου 1871.

Ὁ Ἐκδότης
ΓΕΩΡΓ. ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ (1).

Λύσις τοῦ 9ου αἰνίγματος.

Δίκη.

ὑπὸ Σ. Κ. καὶ Μ. Χ. Σαραντίδου.

Λύσις τοῦ 9ου Γρίφου.

Πᾶν μέτρον ἄριστον.

ὑπὸ Σ. Κ. καὶ Μ. Χ. Σαραντίδου ἐν Σμύρνῃ, καὶ Ι. Ἀλεξανδρίδου ἐν Κωνσταντινουπόλει.

(1) Συνδρομηταὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς Συλλογὰς καταγράφονται καὶ ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Μέντορος.

Αἴνιγμα 10ον.

Σ' τοὺς πόδας ἑνὸς ἄνακτος ἄνθη τερπνὰ ἂν θέσῃς,
Μιᾶς ἀνάσσης ὄνομα μεγάλης θὰ συνθέσῃς.

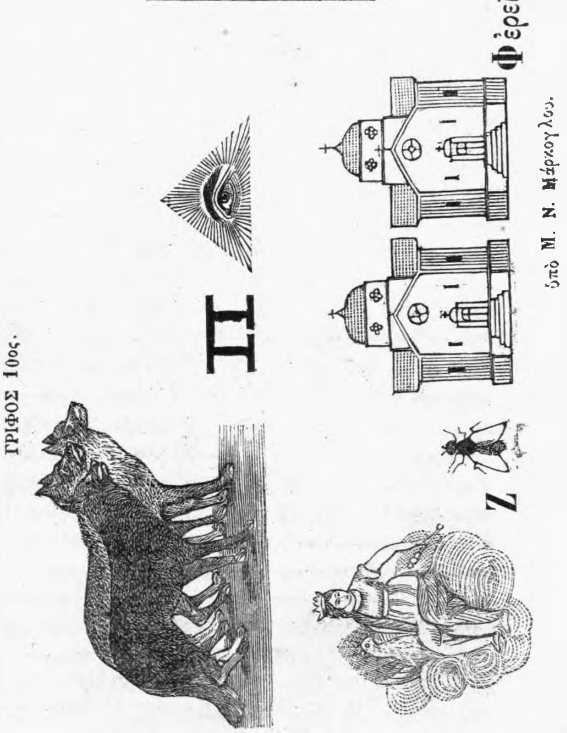

Περιεχόμενα.

1. Γρηγόριος ὁ Ε. (συνεχ.).—2. Περὶ μηλέας καὶ βανανέας.—3. Ἡ στρουθοκάμηλος (μετ' εἰκονογρ.).—4. Πότε καὶ ποσάκις πρέπει νὰ γευώμεθα.—5. Παραίνεσις.—6. Ἡ φιλία.—7. Ἐπίκλησις συγγραφέως.—8. Ἀπόσπασμα περιηγήσεως εἰς Μεξικὸν (μετ' εἰκονογραφίας).—9. Ἡ Ζηνοβία.—10. Ἀξὶς τῆς Σιδηρίας (εἰκονογρ.).—11. Τὸ ὀλέθριον αἴτιον.—12. Ἀπόσπασμα ὁμιλίας κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν δημ. ἐξετάσεων τοῦ ἐν Σμ. Ἑλλ. Λυκείου.—13. Ἀγόρευσις Σ. Λεοντιάδου (συνεχ. καὶ τέλος).—14. Πίστις, ἐλπὶς καὶ ἀγάπη (εἰκονογρ.).—15. Συμβ. γέροντος ἐργάτου πρὸς νέον ἐργάτην.—16. Παραινέσεις πρὸς τὸ οἰκονομικῶς ἀγοράζειν.—18. Θάνατος Κωνσταντίνου τοῦ Η.—19. Οἱ ἄπιστοι.—20. Ἀνάλεκτα.—21. Περὶ νοημοσύνης τοῦ ὄνου.—22. Πρὸς τὴν ἐλπίδα.—23. Ἡ μεγάλη ἅρπυια τῆς Ἀμερικῆς (μετ' εἰκονογρ.).—24. Εἰκονογραφία ὄνου ἄδοντος.—25. Ὁ οἶνος, ὁ βασιλεύς, αἱ γυναῖκες καὶ ἡ ἀλήθεια.—26. Περὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.—27. Ξυλογραφία.—28. Ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου ἐν Κωσταντινουπόλει.—29. Ἐπιγεάμματα.—30. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.—31. Ὁ τέττιξ.—32. Ἀγγελίαι.—33. Λύσις τοῦ 9ου αἰνίγματος.—34. Λύσις τοῦ 9ου Γρίφου.—35. Αἴνιγμα 10ον.—36. Γρῖφος 10ος.—37. Περιεχόμενα.